

Iz dokumentov 11. kongresa ZKJ

Center za obveščanje

Odločilen – delegatski sistem

V mesecu juniju smo Jugoslovani spremljali priprave in sam dogodek 11. kongresa naše partije. V dokumentih za kongres so bržkone najpomembnejše teze, ki se nanašajo na politični sistem Jugoslavije – na razvoj socialističnega samoupravljanja.

Nadaljevanje akcij ter uvajanje novih pobud za izpopolnjevanje demokratičnega političnega sistema je najpomembnejša naloga vseh organiziranih socialističnih sil in je posebnega pomena za stabilnost in razvoj naše socialistične družbe. ZKJ se zavzema za nadaljnje razvijanje vloge in za krepitev samoupravnega položaja delavca v vseh oblikah njegove organiziranosti ter za uresničevanje poslanstva delegacij in delegatov.

Za razvoj našega političnega sistema je odločilnega pomena delegatski sistem, ki je osnova za prepladanje vpliva samoupravno or-

ganiziranega združenega dela. Zveza komunistov je zagovornik in pobudnik popolne svobode izražanja interesov človeka pri delu, še posebej pa organiziranih interesov v združenem delu in drugih samoupravnih skupnostih. Ta samoupravni pluralizem naj postane vir soočanja in usklajevanja interesov, s tem pa tudi spreminjanje odločanja v organizirano akcijo delovnih ljudi – to je dejanska, pristna vsebina pojma razredne oblasti kot oblasti delavskega razreda.

Temeljni pogoj za razvijanje političnega sistema v celoti je boj vseh političnih organizacij za razvoj sa-

moupravnih odnosov v temeljnih organizacijah in skupnostih.

Zveza komunistov se bo v okviru sistema socialističnega samoupravljanja skupaj z delovnimi ljudmi zavzemala predvsem za to, da se vse pravice, obveznosti in dolžnosti delavcev uresničujejo dosledno v TOZD in da je takšno odločanje delavcev temeljno izhodišče za delegatsko odločanje v delavskih svetih v DO in SOZD.

Za uspešno reševanje in usklajevanje različnih ter zagotavljanje skupnih interesov na trajnih samoupravnih temeljih, z vključevanjem subjektivnih sil, s sistemom informiranja, s sporazumevanjem in z načrtovanjem, je treba zagotoviti, da bodo delavci ter njihovi delegati in delegacije seznanjeni tudi s širšimi interesi njihove organizacije.

ZK se mora skupaj z delavci bojevati, da se v SIS učinkovito prema-

gajo sedanje slabosti v odnosih med organizacijami združenega dela v gospodarstvu in družbenimi dejavnostmi. Za to so potrebne stalne vezi med OZD in delegacijami, jasne smernice za delovanje delegacij in enakopravni pogoji za dogovarjanje med porabniki in izvajalci. Izvršni organi in strokovne službe SIS se ne smejo več pojavljati kot centri odtujene moči.

Temeljni člen v procesu odločanja, ki je v pristojnosti skupščin DPS in SIS, je delegacija kot stalno delovno telo TOZD in drugih samoupravnih organizacij ter skupnosti. To delegacijo je treba usposabljanje za neposredno izražanje volje delovnih ljudi. Delegacija mora v svojih opredelitvah izhajati iz teženj in interesov ljudi; redno mora obveščati svoje volilce o svojem delu oziroma o odločanju delegatske skupščine. V okviru SOZD in DO je treba posebej razvijati različne oblike sodelovanja med delegacijami, ki morajo biti v tesnem stiku ne le z zbori delavcev, temveč tudi z delavskimi sveti, skupščinami krajevnih skupnosti in njihovimi organi. Napačno je pojmovanje, češ da člani DS ali skupščin KS ne morejo biti člani delegacij.

Pri samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju ZK vztraja na spoštovanju treh načel, kadar gre za dogovore v federaciji:

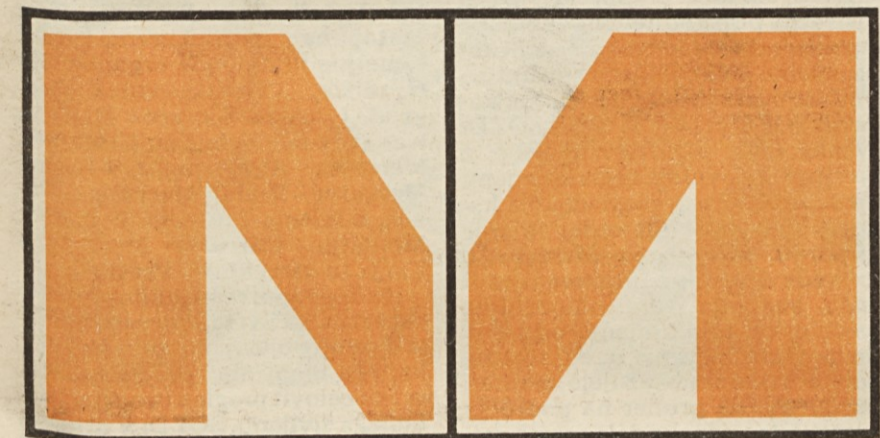
– prvič, svoboda odločanja sleshernega udeleženca v dogovarjanju;

– drugič, zavzetost udeleženca za upoštevanje interesov drugih, ki imajo utemeljene razloge ter razlikovanje bolj in manj pomembnega;

– tretjič, zavračanje izsiljevanja, veta in ogrožanja enakopravnih političnih odnosov.

ZK se zavzema za enakopravnost jezikov in pisav narodov in narodnosti SFRJ. Krepi je treba materialne in družbene pogoje za enakopravno rabo jezikov in pisav. Zavzema se za graditev avtonomnega, celovitega in enotnega družbenega sistema obveščanja, ki se mora razvijati kot del združenega dela in v popolnosti ustrezati in služiti delovnemu človeku.

Družbeni sistem obveščanja mora zagotoviti vsem udeležencem samoupravnega sporazumevanja in političnega dogovarjanja pravočasne, objektivne in vsestranske informacije ter jih stalno bogatiti.

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN KMETOV SOZD

LETO XVI Ljubljana, junij 1978 št. 6

Z 11. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije

Ob dnevu samoupravljalcev

Matjaž Marinček – Center za obveščanje

Priznanje SOZD

Republiška proslava letošnjega dneva samoupravljalcev je bila v torek, 27. junija, v prostorih Skupščine SR Slovenije. Ob tej priložnosti je 5 organizacij, med njimi tudi SOZD Mercator, in 10 posameznikov prejelo priznanja in nagrade za uspešno organiziranje in uresničevanje samoupravljanja.

Slavnostni govornik na proslavi je bil Emil Tomažič, predsednik Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije, ki je obširno orisal samoupravljalški utrip naše družbe: uspehe, ki smo jih dosegli, težave, s katerimi se srečujemo, cilje in naloge, ki so pred nami. Obrazložitev oziroma utemeljitev podelitve priznanj je podal Ivo Janžekovič, predsednik Odbora za priznanja samoupravljalcev.

Priznanje ob dnevu samoupravljalcev, 27. juniju, so pričeli podeljevati na osnovi posebnega odloka 4. konference Zveze sindikatov Slovenije iz leta 1973 ter določil

Pravilnika o podeljevanju nagrad samoupravljalcem iz leta 1974.

V imenu SOZD Mercator je priznanje iz rok Vinka Hafnerja, predsednika Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, prejela Jasna Žagar, predsednica Delavskega sveta SOZD. V obrazložitvi podelitve je bilo poudarjeno, da so delavci SOZD Mercator uresničili načrtno samoupravno povezovanje med delavci proizvodnih in trgovinskih organizacij na osnovi udeležbe v skupnem prihodu ter da so uspešni pri uresničevanju drugih

Nadaljevanje na 3. strani

Jasna Žagar, predsednica Delavskega sveta SOZD Mercator prejema iz rok Vinka Hafnerja, predsednika Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, priznanje, ki ga je SOZD Mercator prejel ob letošnjem dnevu samoupravljalcev. – Foto: M. Marinček

Med družbeno funkcijo in dobrim gospodarjenjem

Jaro Novak – Center za obveščanje

Oskrbovanje podeželja

Ali naj bo dražja oskrba manj razvitih strošek izključno kolektivov trgovine?

V skladu z družbenimi načrti enakomernega regionalnega razvoja Slovenije je kajpada tudi zagotovitev redne in kakovostne oskrbe vsakega prebivalstva z živili in drugimi življenjskimi potrebščinami, tudi na slabše naseljenih predelih. Pričakovanja družbe se v tem smislu razumljivo obračajo na velike trgovske organizacije, kakršna je tudi SOZD Mercator.

V okviru svojih 52 TOZD in 10 enovitih delovnih organizacij, ki združujejo poleg proizvodnje in predelave okoli 1400 prodajal, ima Mercator veliko tako imenovanih vaških trgovin, ki se v interesu krajanov še odpirajo, kljub temu, da se v njih brez izjeme ustvarja poslovna izguba.

Po približnem izračunu je nerentabilna in ustvarja izgubo organizacija, v katere sestavu je, vsaka poslovalnica, katere promet na zaposlenega je manjši od 150.000 din mesečno. Delovna organizacija Mercator – Nanos Postojna, ki je prva med Mercatorjevimi v poročilu o poslovanju obračunskih enot v letu 1977 izdelala analizo poslovalnic v manjših naseljih, je ugotovila povprečno realizacijo okrog 80.000 din na zaposlenega. Temeljne organizacije, ki imajo več poslovalnic v manjših naseljih, izkazujejo izgubo tudi v 62% od števila svojih poslovalnic. Nič ugodnejši niso podatki iz obalnih občin, pa s področja moziške, ormoške, ptujske občine idr.

Posebnost in težava malih prodajal je nadalje v tem, da se v njih pretežno prodaja blago, katerega

cene in razlike v ceni so administrativno določene. Znano je, da največjo izgubo, ki ne pokrije niti stroškov enostavne reprodukcije, nosijo sladkor, riž, sol, olje, mast, margarina, mlevski izdelki, krmila, kruh, mleko, maslo, vse vrste mesa, perutnina in cigarete.

Tretji moment, ki neugodno vpliva na rentabilnost poslovanja prizadetih trgovin, je dejstvo, da se v dohodkovnih odnosih, pri povezovanju med proizvodnjo in trgovino in pri samoupravnem sporazumevanju o udeležbi trgovine v skupnem prihodu, ne priznavajo individualni stroški, ki so pri takih poslovalnicah seveda večji, ampak veljajo normativi »družbeno upravičenih povprečnih stroškov«, kar pomeni, da so tiste trgovinske organizacije, ki nimajo malih prodajal, že samo zaradi tega v boljšem položaju. Tako je trgovina udeležena pri maloprodajni ceni v odstotkih, v katerih so vsebovane različne komercialne bonifikacije: kruh 2,85, sladkor 8,77 olje 7,72, moka 8,67, svinjina 3,70, perutnina 9, mleko 5, maslo 5,63 itd. Pri tem pa vemo, da so v strukturi cene samo osebni dohodki prodajnega osebja 8 do 9 odstotkov. Težave pa predstavljata tudi transport.

V opisani situaciji, kjer vrhu tega zaradi zveznih odlokov ni možno nobeno samoupravno sporazumevanje, po katerem bi bila trgovina vsaj za take primere ustrezneje udeležena v strukturi prodajne cene, seveda nastaja vprašanje, kako

Nadaljevanje na 3. strani

Izid poslovanja v trimesečju

Alenka Srdič – Delovna skupnost SOZD

Trgovina izgublja dohodek

Precej pozno se lotevamo prikazovanja poslovnih rezultatov v trimesečju, so pa vseeno zanimivi, predvsem zaradi predvidevanj, kako bomo zaključili poslovno leto. Bilančno lansko in letošnje trimesečje nista primerljivi, ker smo v lanskem letu prvi začasni obračun izdelali še po starem kontnem planu.

Precej pozno se lotevamo prikazovanja poslovnih rezultatov v trimesečju, so pa vseeno zanimivi, predvsem zaradi predvidevanj, kako bomo zaključili poslovno leto. Bilančno lansko in letošnje trimesečje nista primerljivi, ker smo v lanskem letu prvi začasni obračun izdelali še po starem kontnem planu.

Za SOZD kot celoto smo uresničili 24% plana, torej manj kot četrtino, kar je običajno, kar je pretežna dejavnost v SOZD še vedno trgovina, za katero je začetek leta nekoliko slabši kot konec. V strukturi celotnega prihodka je delež dohodka v letošnjem letu večji kot lani, vendar so se letos močneje povečale dajatve iz dohodka (zara-

di spremenjenih stopenj prispevkov za SIS, ki so stopile v veljavo v drugi polovici lanskega leta). Malenkostno se je povečal delež čistega dohodka v primerjavi z lanskim trimesečjem, in to v korist skladov (rast teh je hitrejša kot v lanskem letu). Na splošno so poslovni rezultati zadovoljivi oziroma celo boljši kot lani, značilne za prvo trimesečje pa so izgube, ki zavzemajo enak procentualni delež kot lani (0,3% od celotnega prihodka), v absolutnem znesku pa predstavljajo 11.146.457 din.

Izgube običajno v drugem, posebno pa v tretjem trimesečju iz-

Nadaljevanje na 3. strani

Nič več Svet ZK SOZD

Izvečki iz Poročila o delu družbenopolitičnih organizacij in o nekaterih aktualnih vprašanih uresničevanja ZZD in gospodarske stabilizacije v SOZD Mercator, ki ga je na zadnji seji Sveta ZK SOZD Mercator podal Franc Škof.

Razlogi za nekatere spremembe v organiziranosti in delu Zveze komunistov so nam vsem znani. Tega ne smemo razumeti tako, da v tem obdobju ZK ni bila prisotna v samoupravnem in družbenoekonomskem življenju naše sestavljene organizacije. V obdobju od zadnje seje Sveta ZK, to je od 14. 6. 1977, se je dvakrat sestel sekretariat Sveta, ki je na svojih sejah med drugim obravnaval pobude za pristop v SOZD, izvajanje programa dela Sveta ZK, priprave na volilno konferenco oziroma nadaljnjo organiziranost in delovanje ZK v SOZD Mercator po VIII. kongresu ZKS, priprave na današnjo sejo Sveta ZK in obliko dela sindikata v SOZD Mercator.

DEJANSKO VSESKOZI PRISOTNI

Prav tako so se člani sekretariata v tem obdobju udeležili šestih skupnih sej izvršilnih organov vseh družbenopolitičnih organizacij SOZD. Najpomembnejša vprašanja, ki so bila obravnavana, so bila: evidentiranje in priprava možnih kandidatov za člane, predsednika in namestnika predsednika izvršilnega odbora in komisij Delavskega sveta SOZD ter urednika glasila Mercator, izvolitev predstavnikov družbenopolitičnih organizacij v Izdajateljski svet glasila in v Koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, obravnava sistema obveščanja in komuniciranja v sestavljeni organizaciji, analiza poslovanja in obravnava zaključnih računov TOZD, DO in SOZD, obravnava osnutka predloga Statuta in drugih samoupravnih splošnih aktov SOZD, priprave na ustanovitev mladinske organizacije na ravni SOZD, imenovanje članov oziroma predstavnikov družbenopolitičnih organizacij v razpisne komisije in dajanje mnenj o prijavljenih kandidatih za generalnega direktorja, namestnika generalnega direktorja, direktorje sektorjev v Delovni skupnosti SOZD, posredovanje mnenj za poslovodne organe nekaterih DO oziroma TOZD, obravnava programa gospodarske stabilizacije, ocena uresničevanja Zakona o združenem delu, obravnava pobud za pristop v SOZD, evidentiranje možnih kandidatov za člane organov upravljanja Interne banke Mercator, obravnava plana razvoja SOZD za leto 1978, usklajevanje stališč pri uveljavljanju določil »Sindikalne liste«, priprava na proslavo 30-letnice Mercatorja, priprava na ustanovitev počitniške skupnosti Mercator itd.

Iz navedenega je razvidno, da je bila Zveza komunistov v tem obdobju prisotna pri obravnavi in razreševanju najpomembnejših vprašanj in je s svojo idejno-politično in mobilizatorsko aktivnostjo vplivala na njihovo uspešno razreševanje. Pri tem je najbolj pomembno, da so pobude in predlogi prihajali iz osnovnih organizacij, oziroma so stališča in sklepe, ki so jih sprejeli organi, bodisi Svet ZK, bodisi sekretariat Sveta ZK ali skupne seje, predhodno obravnavali in sprejemali v osnovnih organizacijah.

Sklepi in stališča, sprejeti na sejah teh organov, so bili v glavnem vsi izvršeni oziroma so v postopku uresničevanja. Omeniti pa je potrebno, da je bil postopek za pripravo in izvedbo volilne konference Sveta ZK odložen v dogovoru z Občinsko konferenco ZK Ljubljana Vič-Rudnik, v kateri je sedež SOZD, zaradi predvidenih sprememb oziroma sedaj že sprejetih stališč o novi organiziranosti in načinu dela Zveze komunistov v sestavljeni organizaciji združene dela.

Novi Statut ne predvideva več posrednih stalnih oblik organiziranja ZK med osnovno organizacijo in temeljni oziroma enoviti delovni organizaciji in občinsko konferenco ZK, kjer je sedež, to pa za nas pomeni, da Svet ZK, kot stalna oblika organiziranosti, nemore več obstajati.

Po zadnjih podatkih je v Mer-

catorju 49 osnovnih organizacij s skupaj 986 člani ZK. Nekaj temeljnih oziroma delovnih organizacij, kot vidimo, še vedno nima osnovne organizacije, kar nas zavezuje, da skupaj z občinskimi konferencami ZK napremo vse sile, da uresničimo resolucijsko načelo: »V vsaki TOZD, enoviti DO oziroma delovni skupnosti osnovna organizacija ZK«, kar naj bi bila, poleg sprejemanja novih članov, tudi v prihodnje ena najpomembnejših nalog. Aktivnost Zveze komunistov se kaže tudi v zastopanosti in delovanju članov v organih samoupravljanja. Tako je v Delavskem svetu 58%, v Izvršilnem odboru 64%, v Komisiji za spremljanje uresničevanja ZKD 83% in v Komisiji za stabilizacijo 52% ter med individualnimi poslovodnimi organi 53% članov ZK.

Še vedno drži ugotovitev z zadnje seje Sveta ZK, da ponekod zanemarjajo ustanavljanje osnovnih organizacij, sprejemanje novih članov, celovitost strokovnih in družbenopolitičnih meril pri kadrovanju in da je premalo čutili vpliv osnovnih organizacij in ostalih družbenopolitičnih organizacij v kadrovske politiki. Prav tako tudi struktura organov samoupravljanja ni najboljša, saj je premalo žensk, mladih, delavcev – neposrednih proizvajalcev in v Delavskem svetu SOZD tudi članov Zveze komunistov.

Iz vseh teh podatkov je razvidno, da bo potrebno na tem področju še aktivnejše delovanje in menim, da se bomo o teh stvareh podrobneje dogovorili na posebni problemski konferenci, v skladu z novim načinom delovanja Zveze komunistov.

DELO MED SINDIKATOM IN MLADINO

Delovanje Zveze komunistov je bilo ves čas tesno povezano z aktivnostjo sindikata in mladine ter so mnoge akcije potekale skupno. Kot uspešna oblika dela in koordiniranja so se pokazali skupni sestanki izvršilnih organov družbenopolitičnih organizacij, ki so potekali pod idejnim in akcijskim vodstvom Zveze komunistov.

Koordinacijski odbor osnovnih organizacij sindikata in njegov izvršilni organ, sekretariat, se je aktivno vključeval v uresničevanje Zakona o združenem delu in še posebej v izvajanje naših programov uresničevanja, posebej na področju oblikovanja nove samoupravne organiziranosti, sprejemanja samoupravnih splošnih aktov, oblikovanja novih samoupravnih organov in sindikalnih organizacij in, kar je najbolj pomembno, pri oblikovanju vzdušja za spreminjanje obstoječih odnosov. V sodelovanju s Svetom ZK in mladinsko organizacijo so bila določena merila za izbiro delegatov v Delavski svet sestavljene organizacije, kandidacijske liste za člane samoupravne delavske kontrole in delegati v več razpisnih komisij.

V skladu s stališči predsedstva CK ZKS o idejno političnih izhodiščih organiziranosti in metodah delovanja sindikatov v današnjih razmerah našega družbenega razvoja bo potrebno tudi v SOZD Mercator še bolj vzpostaviti takšen sindikat, ki bo sposoben delovati kot razredna družbena sila delavcev.

Stališče VIII. kongresa ZKS je, da je učinkovito delo pri nadaljnjem razvijanju samoupravljanja najtesneje povezano z utrjevanjem in učinkovitejšim delovanjem sindikata. Zato je ena izmed temeljnih nalog članov ZK, da delujejo v delu sindikatov pri uresničevanju njihovih akcijskih nalog.

V skladu s sprejetimi izhodišči za izpolnitev organiziranosti in metod delovanja Zveze sindikatov Slovenije se bo potrebno tudi v SOZD Mercator lotiti opravljanja pomanjkljivosti v organiziranju in delovanju osnovnih organizacij sindikata v TOZD in DO, v delovanju sindikata na ravni delovnih organizacij z več TOZD in na ravni SOZD. Pri tem pa je ena izmed neposrednih prednostnih nalog, da se organizacije in vodstva sindikatov zavzemajo za to, da bodo delavci dejansko izvolili v organe sindika-

tov svoje najbolj usposobljene tovarišice in tovariše ki so dela voljni, privrženi naši samoupravni usmeritvi, delavce, ki so pokazali, da bodo dosledno varovali vsakega delavca pri uveljavljanju njegovih pravic in ki bodo lahko največ prispevali k spreminjanju obstoječih odnosov in k utrjevanju delavčevega ustavnega položaja.

Naša skupna naloga je, da obtem zagotovimo sistematično in nepretrgano idejno in akcijsko usposabljanje sindikalnih aktivistov in da jim nudimo pri izpolnjevanju njihovih odgovornosti vso potrebno pomoč.

Zaradi določenih nejasnosti v organiziranosti in metodah delovanja Zveze sindikatov Slovenije v pripravah na IX. kongres je zastal postopek evidentiranja možnih kandidatov za novo vodstvo koordinacijskega odbora OOS v SOZD Mercator. Menim, da je z začetnim postopkom evidentiranja, ki ga je vodila posebna komisija, potrebno nadaljevati, saj so sprejeta izhodišča organiziranosti in metod delovanja dala odgovore na vsa odprta vprašanja, pomembna za organiziranost in delovanje sindikatov v SOZD Mercator.

MLADINA ŠE NI POVSOD ORGANIZIRANA

Prizadevanje Zveze komunistov v SOZD Mercator za organiziranje mladine na ravni sestavljene organizacije segajo več let nazaj. Mladinska organizacija, ki je bila pred leti že ustanovljena, je nekako zamrla v svojem delovanju, kar je bilo še posebej čutili pri oblikovanju sestavljene organizacije, kjer v družbenopolitičnem delu in življenju mladina organizirano ni bila prisotna. Sekretariat Sveta ZK in nato vsi izvršilni organi družbenopolitičnih organizacij so to problematiko večkrat obravnavali in skupaj z nekaterimi osnovnimi organizacijami Zveze socialistične mladine ustanovili posebno komisijo, ki je pripravila vse potrebno za ustanovitev mladinske organizacije. Koordinacijski svet osnovnih organizacij Zveze socialistične mladine SOZD Mercator je bil ustanovljen konec leta 1977 v Krškem in je v dobrem letu dni uspešno aktivirani in povezati precejšen del naše mladine. Sprejet je bil obsežen program dela; nekatere naloge so že izvršene oziroma so v izvrševanju. Naj jih nekaj naštejemo: organizacija prvih zimskih športnih iger skupaj s sindikatom na Črnem vrhu, organiziranje skupnega pohoda »Po poteh spominov in tovarišva«, priprave na mladinsko delovno brigado Mercatorja »Istra 78«, priprave na X. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije, priprave na letne športne igre Mercatorja v Ptujtu itd.

V pripravah na bližnji kongres mladine moramo skupaj z mladinsko organizacijo oceniti predvsem rezultate novega načina organiziranja mladine in pritegniti k delu in sodelovanju vse mlade, ki se iz kakršnihkoli razlogov niso vključili v delo osnovnih organizacij Zveze socialistične mladine Slovenije.

Prav tako moramo v teh pripravah preseči še vedno prisotno forumsko delo, povečati marksistično vzgojo in mladino bolj zainteresirati za nadaljnje uveljavljanje ustavnih načel, za izvajanje politike ekonomske stabilizacije, za doseganje boljših rezultatov pri delu, za problematiko štipendiranja itd. Posebej moram opozoriti, da v precejšnjem številu naših temeljnih oziroma delovnih organizacij mladine še vedno nimamo organizirane v osnovnih organizacijah in da se ZK in sindikat, pa tudi vodstva organizacij združenega dela, ne zavzemajo dovolj za organizirano vključevanje mladih v družbenopolitično, samoupravno in gospodarsko življenje. Na žalost moramo ugotoviti, da je vloga Zveze socialistične mladine manjša v primerjavi z dejansko vlogo mladih v SOZD Mercator. Mladinska organizacija je še vedno bolj usmerjena na druga področja svoje dejavnosti, manj pa na prizadevanja za takšno mladinsko organizacijo, ki bo resničen subjekt in neposreden udeleženec samoupravnega odločanja o vseh življenjskih vprašanjih. Zveza komunistov in vse druge organizirane sile morajo tudi pri nas obračunati s tendencijami, da se mladinska organizacija drži na obrobni položajih in da mlade ljudi še vedno s premalo poguma vključujejo v vse oblike samoupravljanja in uveljavljanja družbe sploh. Res je tudi, da je sam koordinacijski svet v ta prizadevanja vložil vse premalo truda, kar mora v nadaljnjem obdobju postati njegova glavna naloga in težišče delovanja.

O NEKATERIH NAJAKTUALNEJŠIH VPRAŠANJH

Uresničevanje Zakona o združenem delu je že od objave osnutka zakona, poleg dobrega gospodarjenja, glavno področje delovanja subjektivnih sil v SOZD Mercator, na čelu z Zvezo komunistov. Večkrat smo že ugotavljali uspešnost naših prizadevanj in praktično ni bilo sestanka, bodisi samoupravnega organa bodisi organa ali družbenopolitične organizacije, da ne bi bilo na dnevnem redu tudi to vprašanje. Na splošno lahko ugotovimo, da v vsem našem dosedanem delu ni bilo akcije, ki bi jo tako obsežno in vsebinsko poglobljeno uresničevali.

Veliko je bilo storjenega, posebno v pogledu vse širšega povezovanja z novimi organizacijami, na področju samoupravne organiziranosti. V tem obdobju so se v SOZD Mercator združile oziroma pripojile še naslednje organizacije združene dela: Nanos Postojna, Kandidator Ljubljana, Kmetijska zadruga Cerknica in Pekarna Grosuplje ter Steklo Ljubljana, tako, da je danes v SOZD Mercator 11 enovitih DO in 10 DO, ki imajo v svojem sestavu 52 TOZD, delo pa združuje v Mercatorju že preko 10.000 delavcev in 3000 kmetov kooperantov.

Nova samoupravna organiziranost in mnoge integracije pa že kažejo, da jim prepočas sledijo ustrezna prilagoditev in vsebinske spremembe v sami organizaciji dela, načinu dela, mišljenju, strukturi in kadrovski zasedbi, zlasti v nekaterih TOZD in DO, pa tudi v SOZD. Vsaka nova združitev, posebej z večjimi delovnimi organizacijami in še posebej z organizacijami, katerih dejavnost do sedaj ni bila predmet poslovanja Mercatorja, privede do velikih problemov tudi zato, ker smo trdno odločeni za vsebinsko spreminjanje odnosov in ne za združevanje zaradi združevanja. Tu se že nakazujejo nekateri problemi, na primer na področju zunanjetrgovinske dejavnosti, prostične dejavnosti in še ponekod. V naslednjem obdobju bomo morali biti zato zelo pozorni in previdni pri odločanju za nadaljnje fizične združitve. Več pozornosti in truda bomo morali usmeriti na dohodkovne odnose in povezovanje, tako med organizacijami znotraj sestavljene organizacije kakor tudi do organizacij, s katerimi poslovno sodelujemo.

Na področju sporazumevanja o ugotavljanju in delitvi skupnega prihodka je, glede na zahtevnost, v sedanjem trenutku še težko govoriti o vsebinskih premikih. Vendar pa nam že podatki, da ima trgovinska dejavnost SOZD Mercator normativno urejene odnose z 228 večjimi proizvodnimi organizacijami, pove, da se na tem področju intenzivno dela in uresničuje Zakon o združenem delu. Samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju s temi organizacijami se podpisuje že od 20. 7. 1977, podpisovanje pa teče še naprej. 85 od teh organizacij te odnose ureja tudi že s podpisanimi proizvodno-prodajnimi plani, kar deloma že pomeni vsebinsko izvajanje dohodkovnih odnosov, na naslednjih področjih: skupno planiranje, skupno prevzemanje rizika, določanje deležev pri skupnem prihodku, sorazmerno z vloženim delom pri ustvarjanju prihodka, skupno oblikovanje cen, skupna reklama in propaganda, združevanje sredstev in odločanje o namenski uporabi združenih sredstev ter na področju proučevanja trga in potrošnikov.

ZASTOJI

Po podatkih komercialne službe lahko ugotovimo, da v Mercatorju 80% vse nabave urejamo s samoupravnim sporazumevanjem. Na Delavskem svetu SOZD so bile že imenovane določene blagovne skupine, za katere bi bilo potrebno konstituirati svete, vendar strokovna služba tu zaostaja in zato tudi še ni organiziran poslovni svet kot skupno in koordinacijsko telo med različnimi sveti. Po zagotovilih strokovnih delavcev so razlogi za to tudi v administrativnih ukrepih, ki zavirajo nadaljnji razvoj sporazumevanja na tem področju.

Kljub nedvomno doseženim uspehom v urejanju dohodkovnih odnosov med proizvodnjo in trgovino pa še nismo v celoti presegli ozkih podjetniških kupoprodajnih odnosov, starega neustreznega »komercialnega« obnašanja in delovanja, nismo še ustrezno povezali in zainteresirali potrošnike ter uveljavili njihov vpliv na kakovost prekrbe.

Področje samoupravnega sporazumevanja o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih

Snovanje novih metod dela ZK SOZD

Center za obveščanje

Večati odgovornost osnovnih organizacij

Prvega junija se je v Mercator – Embi v Ljubljani sestal na svoji zadnji seji Svet ZK, organ Zveze komunistov na ravni SOZD. Navzočih je bilo 28 članov Sveta oziroma predstavnikov osnovnih organizacij, poleg njih pa tudi 16 predstavnikov ostalih družbenopolitičnih organizacij oziroma strokovnih služb. Sejo so spremljali in posegli v njeno razpravo še Drago Ščernjavič, predstavnik CK ZKS, ter Darko Perovšek in Vasja Butina – sekretar in namestnik sekretarja OK ZKS Ljubljana Vič-Rudnik. Na seji žal niso bile zastopane s svojimi predstavniki temeljne in delovne organizacije Gradišče, Veleblagovnica Beograd, Grosist, Kavarna Evropa, Kavarna-bar Nebotičnik, Sremič, Mercator – Agrokombinat Krško, Mercator – Rudar, Mercator – Nanos, z izjemo Preskrbe Portorož, Mercator – Univerzal, Mercator – Zarja in Mercator – Preskrba.

Na dnevnem redu je bilo poročilo sekretariata Sveta, katerega doma la v celoti objavljamo v tej številki, kajti v njem sta, po naši oceni, zajeta celovit pregled in ocena političnega življenja SOZD. V drugem delu seje so bili sprejeti dogovori glede nadaljnje oblike organiziranja in akcijskega delovanja ZK po VIII. kongresu ZKS.

Na seji so bili sprejeti naslednji sklepi:

Poročilo sekretarja se skupno z zapisnikom seje posreduje vsem osnovnim organizacijam, vsem občinskim komitejem, kjer so osnovne organizacije, medobčinskimi komitejem in Centralnemu komiteju, da o njem razpravljajo in se opredelijo do vprašanj, obravnavanih v poročilu in na seji.

Skliče se sestanek sekretarjev osnovnih organizacij ZK v okviru SOZD Mercator, na katerem se podrobneje dogovorijo o metodah in načinu delovanja ZK v SOZD ter obravnavajo pobude za sklic akcijske konference. Ta naj obravnava naslednja vprašanja:

- analiza dosedanjega dela in odnosov v SOZD, obravnava skupnih problemov in sporazum o vseh ključnih vprašanih bodočega dela;

- kadrovska vprašanja v ZK v sestavljeni organizaciji, število članstva in aktivnost mladih;

- vprašanja solidarnosti SOZD, posebej do združenih kmetov, ter krepitev trdnih poslovnih in dohodkovnih odnosov.

Naj sklenemo poročilo s pripevkom Vasja Butine na tej seji, ki je opozoril na določeno nevarnost, da bo v času graditve in iskanja novih oblik prišlo do praznega prostora in zato možnosti za delovanje negativnih sil in teženj. Zato je treba že sedaj snovati nove oblike dela, v katerih se bo večala odgovornost osnovnih organizacij in njihovih vodstev. Ne gre namreč le za organiziranje Zveze komunistov na ravni SOZD, ampak tudi na ravni delovnih organizacij, ki imajo v svojem sestavu TOZD.

delovnih skupnosti z delavci v TOZD oziroma DO smo normativno uredili z ustreznimi akti. V vsebinskem pogledu pa lahko ugotovimo, da še nismo presegli proračunskih odnosov oziroma miselnosti in še ni uveljavljena svobodna menjava dela kot samoupravni družbenoekonomski odnos.

Nadaljnje uspešno uresničevanje Ustave in Zakona o združenem delu ter zaostreni pogoji gospodarjenja, zlasti za dejavnost trgovine na drobno, predelave mesa, zaradi neugodnih vremenskih razmer pa tudi za dejavnost kmetijstva, narekujejo vnaprej izjemne napore, tako pri vsebinskem spreminjanju družbenoekonomskih odnosov kakor tudi na področju prizadevanj za boljše, racionalnejše in skrbnejše gospodarjenje.

Alojz Pirc – M-Agrokombinat Krško

Uničenih 10 vlakov cvička

Ob pozebi, ki je letos prizadela naše vinogradnike

S približno takimi besedami bi pričeli poročanje dopisniki v časopisih in drugih sredstvih obveščanja, če bi tekla proizvodnja vina pod streho tovarne. Ker je nastala škoda v naravi, so bili naslovi v časopisih manjši. Mnogi bralci so

jih spregledali ali pa so jim hitro ušli iz spomina.

12. maja letos, ko je katastrofalna pozeba prizadela veliko škodo vsem vinogradniškim področjem Slovenije, je prizadela tudi vinogradnike na območju Mercator –

Agrokombinata Krško in uničila okrog 600 vagonov grozdja, iz katerega bi pritekalo 450 vagonov vina. Ta katastrofa je še posebno boleča zato, ker se ponavlja že drugo leto zapored.

V primeru, da bi nastala enaka škoda zaradi potresa, bi prav gotovo organizirali akcijo pomoči. Ob tej naravni katastrofi pa je solidarnost padla na izpitu, kljub temu, da predstavlja znesek škode vrednost 120 povprečnih kmečkih stanovanjskih hiš. V znesku škode pa tudi niso zajeti stroški oskrbe nasadov, ki s pridelkom ne bodo pokriti.

Po pozebi se je sicer pokazalo na novih mladica nekaj grozdčičev, ki pa bodo zaradi zakasnele rasti ne dozoreli in neprimerni za pripravo dobrega vina.

Preteklo leto prizadeti vinogradniki zaradi majhnih količin vina, ki so bile posledica pozege, niso dobili bolje plačanega pridelka, s čimer naj bi pokrili proizvodne stroške po sistemu soudeležbe proizvajalca, trgovine in potrošnika pri dohodku ali izgubi. Letos bo to še slabše, saj bo pridelek, kolikor ga bo, povsem neprimeren za prodajo.

Pozeba je zmanjšala dohodek kmečkih gospodarstev in, če primerjamo osebne dohodke kmetov z dohodki delavcev v združenem delu, bodo ti padli od sedanjih 100 ali 90% na polovico.

Sestavek ima namen nakazati problem reševanja posledic naravnih katastrof v kmetijski proizvodnji, ki ima primarni pomen v našem gospodarstvu, bilo bi prav, da bi pričeli o tem temeljiteje razmišljati.

Že sama kvadratura bo omogočila, da bomo imeli stalne zaloge blaga, dobavitelji pa nam bodo blago dobavljali v določenih dnevih. Sprejem in izdaja blaga bosta potekala ločeno, vsak na svoji strani. Novi skladišni prostori bodo pogojevali tudi boljše delovne razmere in večjo varnost pri delu, kar bo gotovo zmanjševalo sedanjo močno fluktuacijo delavcev. Pridobili bomo na času pri razkladanju blaga, fizično delo pa se bo zmanjšalo vsaj za 50 odstotkov.

Z regalnim sistemom si bomo v zalogi zagotovili več artiklov, predvsem sezonskih, kot stan pr. pivo in radenska voda. Blago se bo avtomatsko obračalo in ne bo možnosti, da bi zastarelo.

Pri pripravi blaga bo prednost v tem, da bo blago pred dostavo kupcem pripravili v celoti. Za pravo bo namenjen prostor, velik 3000 kvadratnih metrov. Tako bo omogočen tudi boljši nadzor blaga.

Tudi nakladanje bo potekalo hitreje, ker bo blago že pripravljeno. Bolj racionalno bo izkoriščen vozni park, ker bo propustnost skladišča večja, delo pa bolj kakovostno opravljeno. Dnevno bomo lahko eno vozilo opravilo več voženj. Sočasno bodo delavci lahko nakladali več kamionov kot dosedaj, saj bo nakladalna rampa dolga kar 170 m. Tako bodo kupci dobili blago pravočasneje in tudi v bolj sprejemljivem času.

Ob upoštevanju teh prednosti lahko sklenemo, da bo novo skladišče omogočilo bolj funkcionalno in bolj racionalno opravljanje dela. Obseg dela bo znatno večji, stroški se bodo znižali, kar vse pomeni, da bo naša storilnost večja.

Ne pozabljam na kadre

Priprave na izgradnjo skladišča so torej v polnem teku. Zgraditi sodobno skladišče pa ne pomeni samo postaviti objekt, saj zahteva danes ekonomika skladiščnega poslovanja mnogo širši pristop že v fazi planiranja – sodelovanja strokovnjakov s področja tehnologije skladiščenja, integralnega transporta, gradbeništva, organizacije in računalništva. Za izbor katerega koli skladiščnega sistema je bistveno, da je pravilna odločitev možna le na osnovi predhodne analize variant, ki tehnično in tehnološko ustrežajo.

V vseh teh pripravah pa nismo pozabili še na eno pomembnost: za delo v novem skladišču moramo namreč že prej pripraviti kader. V ta namen bodo naši delavci, skladiščniki in drugi obiskovali tečaje, kjer bodo pridobili znanje s področja sodobnega načina skladiščenja in nove tehnologije dela.

Priznanje SOZD

Nadaljevanje s 1. strani
medsebojnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

Tovarišico Žagarjevo sem prosil za kratek pogovor.

Zakaj je, po vašem mnenju, SOZD Mercator, med petimi organizacijami v SR Sloveniji, prejel priznanje ob letošnjem dnevu samoupravljalcev?

Menim, da je to priznanje vsem, ki združujemo delo v veliki družini SOZD, saj smo bili polno angažirani pri ustvarjanju nečesa novega. Zdaj je jasno, da je bil strah, kako bomo prebrodili ustvarjalne začetke in nove odnose, odvečen.

Priznanje dokazuje, da smo na pravi poti; obenem je obveza za naprej: samoupravne odnose in naše medsebojno razumevanje moramo še poglobljati in negovati.

Kakšen je pri tem, kar smo dosegli in ustvarili, delež posameznikov ter posameznih služb in organov?

Velik je delež vseh: vodilnega kadra, strokovnih služb, samoupravnih organov in posameznih delavcev. Vsi pripomoremo k temu, da se idejni prospekti uresničujejo v vsakdanji praksi.

V tako veliki organizaciji, kot je SOZD Mercator, je nujna discipliniranost vseh – vsakega posameznika in vseh samoupravnih organov. Vsak kamenček v tem mozaiku je pomemben – od nastajanja novih odnosov, prehajanja iz teoretičnih okvirov, ki so formulirani v samoupravnih sporazumih, do izvajanja v praksi. Želja vseh, ki ta mozaik ustvarjamo, je, da se uresničuje, izpopolnjuje in pogloblja.

Da bi tudi v bodoče opravičili to pomembno priznanje, ki ga je SOZD prejel, moramo biti še bolj disciplinirani, uresničevati moramo vse, za kar se dogovorimo, obenem pa moramo gojiti dobre medčloveške odnose.

Izid poslovanja v trimesečju

Trgovina izgublja dohodek

Nadaljevanje s 1. strani

ginejo, a jim je kljub temu treba posvetiti določeno pozornost, saj bo bodoči dohodek namenjen za njihovo pokrivanje, s tem pa bodo prikrajšane druge delitvene postavke.

Izgube imajo običajno dvojni značaj: ene so sezonske in med letom izginejo, druge pa so nastale iz globljih vzrokov in jih je moč odstraniti le z določenimi ukrepi organov, ki so zadalženi, da rešujejo to problematiko.

Prva vrsta izgub se periodično pojavlja pri tistih DO in TOZD, katerih osnovna dejavnost ima sezonski značaj. To velja zlasti za kmetijsko proizvodnjo in maloprodajno trgovino. Pri prvi se izgube lahko med letom še povečajo zaradi vremenskih vplivov na proizvodnjo. V maloprodaji pa se sezonski vpliv pokaže predvsem v turističnih krajih, kjer doseže rast prometa vrhunec v poletnih mesecih.

Z ustreznimi poslovnimi ukrepi je mogoče to vrsto izgub ublažiti, toda po vsej verjetnosti se bodo pojavljale tudi v prihodnosti.

Narava drugega dela izgub je drugačna. Vzroke iščemo najprej na področju tržišča, pri neustreznih cenah in ostalih kupnih pogojih, pri administrativnih ukrepih idr., nato pa tudi v notranjih vzrokih kot so organizacija prodaje, skrb za višino zaloga, za stroške in nazadnje tudi višina osebnih dohodkov. Posredno včasih vpliva na pojav izgube tudi preveliko angažiranje na področju investicij, ki jim sledi založenost, ki je TOZD oziroma DO ne zmore.

Vse te vzroke je moč zavestno odpraviti, še bolje pa je, da se že prej, preden nastane izguba, vedemo tako, da do te sploh ne pride, oziroma smo vsi ob vsakem času na te elemente pozorni.

Med družbeno funkcijo in dobrim gospodarjenjem

Oskrbovanje podeželja

Nadaljevanje s 1. strani

naj pokrivalo izgube posebno v takšnih organizacijah, kjer imajo veliko majhnih poslovalnic po vaseh. Za sedaj namreč še nihče ne kompenzira večjih stroškov in grede izgube v celoti v breme delovnih kolektivov. Ali naj se v takih primerih v nedogled uveljavlja načelo solidarnosti, in to samo med organizacijami trgovine? Mercator ne namerava teh trgovin ukinjati, ker je popolnoma jasno, da trgovina mora opravljati svojo družbeno funkcijo – toda kako naj pokriva objektivno nastale izgube, ko akumulativnost trgovine po letu 1971 nenehno upada in bi bilo treba pričeti razmišljati o položaju trgovine nasploh? Ob splošnem prepričanju, da trgovina požira dobičke, pa je realnost dejstvo, da je akumulativnost vse notranje trgovine pri Mercatorju po zaključnem računu leta 1977 le 0,22% celotnega prihodka za neto poslovni sklad, iz katerega grede lahko sredstva za nove zmogljivosti. Tako na primer v Ljubljani ena od Mercatorjevih organizacij, ki je lani ustvarila 53 milijard celotnega prihodka, ni imela niti dinarja za poslovni sklad – ta

kih pa je še več. To pomeni, da trgovino ne težijo vasko prodajalne, ampak prej nizko priznane in normirane razlike v prodajni ceni.

Za oskrbo manj naseljenih področij pa se nakazuje možnost v dveh oblikah sodelovanja z zasebnim sektorjem, ki ju omogoča Zakon o blagovnem prometu iz novembra 1977. Po tem zakonu lahko zasebniki, na podlagi pogodb z delovno organizacijo, opravljajo prodajo na drobno živil in drugih potrebščin s sredstvi v lasti občanov; druga možnost pa je odkup kmetijskih proizvodov od proizvajalcev na osnovi kooperacijskih pogodb med njimi in delovno organizacijo, pri čemer delovna organizacija postane tudi sovlagatelj sredstev za pospeševanje kmetijstva v tisti občini. V obeh primerih so zdaj poklicane družbenopolitične skupnosti prizadetih področij, da podpirajo opisane oblike sodelovanja in sporazumevanja, ki danes še niso našle pravega razumevanja med možnimi kooperanti. Obstoj vasko trgovine in redne oskrbe ljudi na takšnem področju je napolnjen vendarle prvenstveni interes in odgovornost tamkajšnje skupnosti.

Velike investicije Mercatorja

Nada Rihtar – M-Velepreskrba, TOZD Grosist

Pred gradnjo skladišča v Ljubljani

V Mercatorju smo bili v preteklosti širokosrčni pri izgradnji maloprodajne mreže, zanemarjali pa smo skladiščne zmogljivosti. V bližnji preteklosti smo iz združenih sredstev zgradili dve sodobni skladišči, in sicer v Ptujju in v Idriji, ostajalo pa je odprto vprašanje ljubljanskega centralnega skladišča.

V Mercatorju smo bili v preteklosti širokosrčni pri izgradnji maloprodajne mreže, zanemarjali pa smo skladiščne zmogljivosti. V bližnji preteklosti smo iz združenih sredstev zgradili dve sodobni skladišči, in sicer v Ptujju in v Idriji, ostajalo pa je odprto vprašanje ljubljanskega centralnega skladišča.

Značilnost današnjega gospodarstva je hitra rast proizvodnje in kot posledica tega povečana delitev proizvodnega blaga. Zaradi tega dobivata sodoben način skladiščenja in integralni transport vse večji pomen.

Bistvene prednosti sodobnih skladišč so v velikem pretoku blaga, v neposrednem dostopu do blaga, v sistemu nevezanih paletnih mest, v dobrem izkoristku površine in prostora, v skladiščenju po principu »first in – first out«, v možnosti avtomatiziranega internega transporta blaga in v uvedbi elektronskega računalnika.

Širili smo maloprodajo, skladišča so ostajala zastarela

Večina TOZD in DO, ki se ukvarjajo z grosistično dejavnostjo, nima primernih skladišč; obstoječa so premajhna, zato izbira blaga ni najboljša, so pa tudi tehnično slabo opremljena, čemur sledi nizka produktivnost, ker delavci v največji meri opravljajo delo ročno.

Ljubljansko centralno skladišče, ki ga upravlja TOZD Grosist, tudi nosi pečat zastarelosti in nefunkcionalnosti. V njem je močna fluktuacija med delavci, ki odhajajo zaradi težkih delovnih razmer. Vse delo se opravlja ročno, zato je storilnost, kljub prizadevanju delavcev, precej nizka.

Skladišča so raztresena po nekaj krajih Ljubljane; skladišči za papir in delikatere sta dislocirani od centralnih skladišč. Posledica tega je prepočasna dobava blaga od kupcev.

Novembra prve lopate

Delavci TOZD Grosist že leta načrtujemo izgradnjo novih sodobnih skladišč. Ta želja, predvsem pa potreba, se nam bo uresničila že letos. Jeseni, natančneje novembra, bomo zasadili prve lopate, ob koncu prihodnjega leta pa bo objekt že zgrajen.

Skladišče bo zgrajeno v treh etažah, z delno medetažo v prvem nadstropju. Obsegalo bo 32.500 kvadratnih metrov površine (sedanja merijo 16.000 kvadratnih metrov). V njem bo vskladiščen celoten izbor prehrambenih izdelkov, razširjen izbor galanterijskega blaga in tekstila ter papirja. Predvideno je tudi odlagališče za 5000 do 6000 ton sladkorja, ki ga bomo skladiščili kot materialne rezerve, k čemer nas obvezuje zakon o obveznih rezervah, ki ga doslej, zaradi premajhnih zmogljivosti skladišč, nismo mogli uresničevati. V objektu bo tudi del razhlajenih prostorov za mesne izdelke in globoko zmrznjene celice za skladiščenje zmrznjene zelenjave in sadja.

Skladišče bo opremljeno s sodobno skladiščno tehniko poregalnem in blok sistemu. Uvedli bomo sodobno mehanizacijo – vilničarje ter ročne in električne paletne vozičke.

Naše delo in usluge bodo bolj kakovostne

Če primerjamo sedanje skladišče z novim, opazimo številne prednosti, ki nam jih bo prineslo novo.

Foto: Jaro Novak

Mladinci Delovne skupnosti M-Rožnik

Center za obveščanje

Gostitelji Beograjčani

Dolgoletna želja vsakega mladince, udeležiti se zaključne prireditve ob praznovanju meseca mladosti, se nam je letos uresničila. 24. maja smo se zvečer zbrali na železniški postaji, polni pričakovanja, kaj nam bo prinesel 25. maj, praznik našega dragega TITA in nas mladih.

Dolgoletna želja vsakega mladince, udeležiti se zaključne prireditve ob praznovanju meseca mladosti, se nam je letos uresničila. 24. maja smo se zvečer zbrali na železniški postaji, polni pričakovanja, kaj nam bo prinesel 25. maj, praznik našega dragega TITA in nas mladih.

Domače mehke postelje smo zamjenjali za eno noč z zanimivimi pogradi. Noč je bila naporna, tako za tiste, ki so hoteli zaspati, kot za tiste, ki so ostali budni. V zgodnjih jutranjih urah smo se pripeljali v Beograd. Panorama se je, za naše oko, navajeno ravnine, spremenila. Veliko nas je bilo, ki smo prvič potovali tako daleč, zato je bilo še večje presenečenje videti naša polja v bratski republikli Srbiji.

V jutranjem soncu so nas na železniški postaji pričakali naši beograjski sodelavci – mladinci. Po izmenjavi pozdravov smo se odpeljali na ogled mesta, kjer nam je vodička v kratkem času razkazala Beograd. Videli smo najlepše stvari, s katerimi se glavno mesto ponša.

Sledil je obisk naše veleblagovnice. Veleblagovnica v pravem pomenu gesla »Pri Mercatorju dobite vse«. Tu so nam postregli z obilnim prigrizkom, ki je bil že težko pričakovan. Še slajši pa je bil, ker se je okoli nas trudilo toliko mladincev. Po ogledu so nas naši novi prijatelji peljali v slavni hotel »Jugoslavija«. Ob sladoledu in prijetnem vzdušju ob Donavi so tekli pogovori o tem, kaj vse smo že danes videli in doživeli in kaj še bomo. Odpeljali smo se v hotel, kjer smo se namestili, in po kosilu odšli v Avlo. Vreme nam jo je sicer zagodbo, saj je bilo vse prejkot sončno, a nam ni pokvarilo doživljanja, ko smo se povzpeli na spomenik neznanega junaka v vsej

njegovi veličini. Po večerji je sledilo tisto, kar je bilo tema pogovora že dolgo prej, pa še dolgo bo.

Po nekaj zapetljajih v prometu smo se pripeljali do stadiona in se prebili do svojega sedeža na tribuni. Nebo je bilo sicer sovražno črno, vendar nam je vreme prizaneslo. Za veselo vzdušje so že pred pričetkom proslave poskrbele delovne brigade mladih s svojim »ho-ruk«.

Sama proslava je bila zares vredna ogleda. Težko je vse to opisati – to mora človek doživeti, da zna ceniti. Bilo je zares lepo, a bilo bi še toliko lepše, če bi bil prisoten tudi tovariš TITO. Kajti šele njegova prisotnost dá zaključku praznovanja pravi smisel in pravo vrednost. Čeprav ni bil prisoten, smo s pesmijo »Dragi TITO, mi Ti se kune« potrdili, da je v naših srcih vedno prisoten.

Po proslavi so nas naši gostitelji odpeljali v restavracijo. uric. Čas je bežal, zato smo se morali od naših gostiteljev posloviti in se v jutranjih urah odpeljali v hotel. Komaj smo zatisnili oči, že smo morali na letališče, kjer smo morali dalj časa čakati na vzlet letala, ker je bila v Ljubljani megla. Ni jih bilo malo, ki so prvič poleteli pod nebo, zato je bilo zelo zanimivo gledati oblake in sonce, ki je tako veselo sijalo nad njimi. Kmalu zatem smo se, s toliko lepega, spustili na našo sivo megleno zemljo in se odpeljali domov.

Dosegli smo svoj cilj, videli smo proslavo ob »Dnevu mladosti«. Ostal pa je spomin na Beograd in na naše prijatelje in gostitelje, brez katerih ga ne bi tako popolno doživeli, kot smo ga. Zato se še enkrat zahvaljujemo vsem mladincem TOZD Veleblagovnica Beograd kot tudi vodstvu za prijeten dan, ki smo ga doživeli med vami.

Predkongresna aktivnost članstva ZK

Marjana Martinec – M-Velepiskrba, TOZD TMI

Pretežno iz proizvodnje

V okviru predkongresne aktivnosti smo se v osnovni organizaciji Zveze komunistov TOZD Tovarna mesnih izdelkov odločili povečati aktivnost članstva. Med pripravami na 8. kongres ZK Slovenije in 11. kongres ZK Jugoslavije smo sprejeli tudi zadolžitve, da povečamo število članov iz vrst najpridnejših in najprizadevnejših delavcev.

Tako smo ob praznovanju 27. aprila, Dneva ustanovitve OF, na slavnostni seji osnovne organizacije ZK sprejeli v naše vrste nove člane Branko Šintler, Marka Simiča, Albo Šuligoj, Vanjo Vlastalica, Slavko Mucić, Ivana Osenjaka in Steva Došejeviča. Sedaj šteje naša osnovna organizacija 36 članov.

Posebej velja omeniti, da je pretežno del članov iz neposredne proizvodnje. To je posebej pomembno

zato, ker se z večjo družbenopolitično aktivnostjo in osveščenostjo krepi samoupravljalška zavest neposrednih proizvajalcev.

Novo sprejetim članom ZK želimo ob vstopu v naše vrste veliko delovnih uspehov in dobro počutje med člani naše organizacije. Od njih pričakujemo še večje družbeno aktivnost v organih samoupravljanja in v naših družbenopolitičnih organizacijah.

Solidarnostne akcije

Marjana Martinec – M-Velepiskrba, TOZD TMI

Priznanje TMI

Letos praznujemo v Sloveniji 25-letnico prostovoljnega krvodajalstva v okviru organizacije RK. Temelji, na katerih smo začeli razvijati prostovoljno krvodajalstvo, slonijo na humanizmu in solidarnosti do sočloveka, ki potrebuje kri za zdravljenje in reševanje življenj.

Krvodajalstvo sodi med najpomembnejše akcije Rdečega Križa. V letu 1976 je prišlo na odvzem krvi v Sloveniji že 102.647 krvodajalcev. Njihovo število iz leta v leto narašča. Ta oblika dajanja pomoči je posebno dobro razvita v delovnih organizacijah. Tako se je posebej izkazala tudi naša organizacija, ki je ob praznovanju 25-letnice krvodajalstva prejela diplomu in značko RK za aktivnost pri razvijanju solidarnosti med ljudmi.

Naš skupen cilj in delovni program je, da bi tudi v bodoče prihajalo na odvzem krvi takšno število krvodajalcev kot doslej, oziroma še več. Zavedamo se, da razvoj medicine, uveljavljanje sodobnih načinov zdravljenja in nudenja pomoči poškodovanim v prometnih nesrečah, gospodinjstvu in na delovnih mestih, terjajo in bodo še terjali velike količine krvi.

Ljubljana in trgovci

Na pobudo podpredsednika Izvršnega sveta Skupščine mesta Ljubljane je bilo 16. junija na sedežu SOZD Mercator v Ljubljani organizirano srečanje med predstavniki SOZD Mercator in predstavniki mestne skupščine, Skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik, Ljubljanske gospodarske banke in Zavoda za družbeni razvoj. Sejo je vodil podpredsednik IS SML, Stane Plemenitaš.

Namen razgovora je bil pregledati nerealizirane naloge iz razvojnega programa SOZD Mercator za pretekli dve leti v okviru organiza-

Embe ter Mercator – Rožnika. S strani Delovne skupnosti SOZD je pogovor vodil generalni direktor, Miran Goslar, sodelovali pa so še

Srečanje med predstavniki SOZD Mercator, predstavniki Skupščine mesta Ljubljane, SOb Ljubljana Vič-Rudnik, Ljubljanske gospodarske zbornice banke in Zavoda za družbeni razvoj. – Foto: Matjaž Marinček

cije oskrbe prebivalstva Ljubljane, posebej še v manjših, prometno bolj oddaljenih področjih.

S strani Mercatorjevih organizacij so v razpravi sodelovali: predsednica Delavskega sveta SOZD, predstavniki TOZD Dolomiti, TOZD Golovec, TOZD Grmada in Mercator – Sadje zelenjave, Mercator – Velepiskrba, Mercator –

namestnik generalnega direktorja, direktor razvojno-planskega sektorja in vodja Centra za obveščanje.

Medtem ko so predstavniki mestnih organov in organizacij vztrajali na uresničevanju razvojnega programa SOZD, so bile s strani predstavnikov trgovine predstavljene težave pri realizaciji planiranih investicij v nove objekte

– zaradi vse manjše akumulativnosti trgovine nasploh in zaradi težav pri pridobivanju lokacij na področju mesta Ljubljane. Pojasnili so, da tri od prisotnih najmočnejših TOZD na področju Ljubljane lani od skupnega prometa med 40 in 60 milijardami niso ustvarile niti dinarja sredstev za poslovni sklad. Podpredsednik IS SML je opomnil, da se trgovci preporno vključujejo v programe stanovanjskih sosesk, predstavniki trgovine pa so po drugi strani pojasnili zaplete z načrtovalci projektov. Mestna skupščina Ljubljane zavzema stališče, da so organizacije, ki so zadolžene za oskrbo prebivalstva, dolžne graditi tudi takoi-menovane »socialne« trgovine, ki ustvarjajo izgubo, kajti pojem Ljubljane je pri njihovi oskrbi širši od geografskega pojma. Naši trgovci so spet po drugi strani poudarili, da trgovina ne more več vzdržavati »socialne«, sicer utegne biti ogrožena socialna varnost njenih delovnih kolektivov. Mesto in njegove občine morajo biti zainteresirani za ekonomsko močne organizacije. Naša kapaciteta je v bistvu potrošnja, pri čemer nas drobljenje slabi.

Dejstvo je, da vsi proizvajalci, ki prihajajo v naše kapacitete na ljubljanskem tržišču, silijo v te kapacitete z istim programom proizvodnje.

Seja je bila sklenjena z medsebojnim dogovorom za uskladitev nekaterih nekoordiniranih postopkov pri izgradnji objektov ter z dogovorom za ponovno srečanje jeseni, v podobnem sestavu.

Večje in lepše

Mile Bitenc – Delovna skupnost SOZD

V Evropi ni miru

Častitljiva »stara dama«, kavarna Evropa v središču Ljubljane, se počasi pomlajuje – V novo Evropo že čez dobra dva meseca – Kup presenečenj

Na Ajdovščini v Ljubljani je že nekaj mesecev prav pusto. Ljudje pravijo, da nekaj manjka. Pogrešajo kavarno in slaščiarno Evropa, ki je za obiskovalce že dlje časa zaprta. Pravo puščobo v tem delu Ljubljane pa vzbuja prazna terasa, na kateri je bilo ob lepem vremenu vedno polno gostov, ki so se, mimogrede povedano, najraje osvežili s porcijo odličnega sladoleada.

Stalni, zvesti gostje nekdanje Evrope kavarno najbolj pogrešajo. Pogosto telefonirajo in sprašujejo to in ono o delih, da potešijo svojo radovednost. Mnogi pridejo celo pogledat, kaj se na delovišču dogaja. Pa niso to samo starejši ljudje, ki so v kavarni ob dopoldanski kavici med seboj poklepotali in prelitali revije. Tudi mlade zanima, kakšna bo Evropa jutri.

Lepa in prijetna bo. Pa ne samo

lokali, namenjeni obiskovalcem, temveč tudi delavni in ostali prostori. Ko sem pripravljala tale zapis, so se gradbena dela bližala koncu. Zidarji so začeli pospravljati svoja orodja. Prišli bodo vodovodni instalaterji, električarji, uredili bodo prezračevalne naprave in drugo.

Zdaj dobiva svojo dokončno podobo kletni del. Tu bo nova slaščiarska delavnica; večja bo od prejšnje in najsodobnejše opremljena. V kleti bodo tudi priročna skladišča in drugi pomožni prostori, pa sanitarije za goste. Vse to že dobiva dokončno podobo.

Trije lokali bodo namenjeni obiskovalcem. Razen klasične kavarne, opremljene s stilnim pohištvo, bo moderna slaščiarna, novost pa bo dnevni bar. Ta bo pravzaprav posebnost – tako po izgledu,

kot tudi po tem, kar bo ponudil. Kaj bo to, naj zaenkrat ostane še skrivnost. V Evropi so mi povedali, da imajo pripravljen že cel kup odličnih receptov. Izbrali boste lahko med že pripravljenimi jedili ali pa po želji naročili to in ono posebnost. Ob točenem pivu, ki bo tudi ena izmed novosti v Evropi, boste lahko spoznali, da znajo pripraviti prav odlična cenena jedila.

Povsem tem lahko pritrdite, da je v Evropi zares živahno. Vendar vsega, kar se dogaja, ni moč videti. Tistih nekaj ljudi, kar jih je med prenavljanjem ostalo v Evropi, ima polne roke dela. Včasih ne vedo, kje se jih drži glava, saj je treba misliti na tisoč in eno stvar.

V pogovoru z direktorico TOZD Kavarna Evropa, tovarišico Jožico Blaznik, sem izvedel še več zanimivosti. Tako na primer v Slovenijalesu pripravljajo opremo za vse lokale, gradbena dela so zaupali SGP Grosuplje, nadzorno službo pa Invest (Mercator-Velepiskrba). V skladiščih že imajo novo stekleno, pa tudi ves porcelan – od skodelic za kavo, juho in solato, do najrazličnejših krožnikov. Vsa posoda nosi emblem E (Evropa). Tu je priskočila na pomoč TOZD Steklo (Mercator-Velepiskrba). Pri skrbiti je bilo treba tudi nove obleke in kreator zagotavlja, da bodo nadvse lepe in prijetne.

Delavci iz kavarne in slaščiarnice, ki so zdaj, ko teče obnova, zaposleni predvsem v drugih Mercatorjevih TOZD, nestrpno čakajo na vrnitev. Takrat bodo medse sprejeli tudi nekaj novih sodelavcev, saj nova dejavnost (dnevni bar) zahteva kuharje, ki jih prej niso imeli.

Neenakopravni delavci v gostinstvu

V preteklosti so bili najnižji osebni dohodki gostinskih delavcev nižji od osebnih dohodkov delavcev v ostalih gospodarskih dejavnostih ali približno enaki, če so se izkazovali skupaj z dodatki za posebne pogoje dela.

V čem je torej problem in kdaj se je pojavil?

Zakon o najmanjšem osebnem dohodku določa, da znaša najmanjši osebni dohodek 45% povprečnega, za polni delovni čas preračunanega osebnega dohodka zaposlenih delavcev v republiki v preteklem letu. Povprečni mesečni čisti osebni dohodek ugotovi za vsako leto Zavod SR Slovenije za statistiko in ga objavi v Uradnem listu SRS. Po odredbi o povprečnem mesečnem čistem osebnem

čeni osebni dohodek znaša 2664 din.

Kategorijo najnižjega osebnega dohodka pa opredeljuje samoupravni sporazum dejavnosti in Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke delavcev TOZD in Delovneskupnosti delovne organizacije MERCATOR-HOTELI-GOSTINSTVO, n. sub. o, takole:

- Imate kaj na hitrico pripravljenege?
- Imamo samo pravilnik o delitvi osebnih dohodkov!

(UPI Novine, Sarajevo)

dohodku v SR Sloveniji v letu 1977 je ta v letu 1977 znašal 4844 din, kar pomeni, da znaša najmanjši osebni dohodek 2.179 din.

Iz stališč sindikatov, po samoupravnem sporazumevanju o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke ter drugih prejemkov za leto 1978 in iz določil Samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke za gostinsko in turistično posredovanje v SR Sloveniji, izhaja:

- da mora biti zajamčeni osebni dohodek tolikšen, da zagotavlja socialno in materialno varnost delavcev;

- da delavci v TOZD določajo zajamčeni osebni dohodek kot najnižjo vrednost enostavnega dela, ki je obenem tudi ekonomska kategorija, kar omogoča presojanje gospodarnosti in;

- da je lahko najmanjša se sprejemljiva višina vrednosti enostavnega dela v 182 urah 55% doseženega povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SRS v preteklem letu. Tako izračunan zajam-

- najnižji osebni dohodek delavca, ki opravlja najenostavnejša dela v normalnih delovnih razmerah ter dosega normalni delovni uspeh, znaša najmanj 60% povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v gospodarstvu v SR Sloveniji v preteklem koledarskem letu, kot ga ugotovi in objavi Zavod SRS za statistiko v Uradnem listu SRS;

- najnižji osebni dohodek se izplačuje delavcu za doseženi normalni delovni uspeh (100% individualni učinek delavca), če je udeleženec dosegel poslovni uspeh, kot je opredeljen v samoupravnem splošnem aktu, v skladu z določili samoupravnega sporazuma dejavnosti;

- v tako oblikovani višini najnižjega osebnega dohodka niso vštet dodatki za nadurno delo, nočno delo, delo na nedeljo, delo na dan zveznega in državnega praznika, deljeno delo, delovno dobo ter dodatki za nadpovprečne, težje delovne razmere ter omejevanje fluktuacije.

Po navedenem znaša najnižji osebni dohodek 2906 din.

Ob analizi izplačnih najnižjih osebnih dohodkov v preteklem letu v posameznih TOZD v sestavi

delovne organizacije MERCATOR-HOTELI-GOSTINSTVO, brez upoštevanja dodatkov, ki so pomenili osnovo za planiranje vsote sredstev za osebne dohodke v letošnjem letu v primerjavi z zakonskimi, družbenimi in samoupravnimi dokumenti, je bilo ugotovljeno, da so bili ti v posameznih TOZD nižji celo do 15%. Razlog za tako odstopanje je predvsem v nizki stopnji akumulacije ne le v delovni organizaciji ampak v celotni gostinski dejavnosti in v strukturi vsote sredstev za osebne dohodke, v kateri zavzemajo dodatki za posebne pogoje dela (delo na dan nedelje, delo na dan zveznega in državnega praznika, nočno delo, delo nad polnim delovnim časom) vidno mesto, kar ima za posledico zmanjševanje realne vrednosti obračunskih osnov.

Ob tem še ne smemo zanemariti, da se zajamčeni osebni dohodek izplača vsem delavcem v enakem znesku, največ za dobo 6 mesecev, le v primeru, ko TOZD ne dosega planiranih poslovnih rezultatov in nima sredstev za izplačilo osebnih dohodkov, ter da najnižji osebni dohodek, opredeljen v družbenih in samoupravnih dokumentih, ne pomeni reševanja eksistence delavcev, temveč merilo za osebni dohodek za najenostavnejše delo pri 100% doseganju planskih obveznosti.

Vsa doslej nanizana dejstva lahko strnemo v naslednjih ugotovitvah:

- %zajamčeni osebni dohodek, po zakonu opredeljen kot ekstenčni minimum, ne sme predstavljati izhodišča za planiranje sredstev za osebne dohodke;

- izplačan najnižji osebni dohodek v posamezni TOZD v sestavi delovne organizacije je bil sicer višji od dogovorjenega, vendar na račun dodatkov za posebne pogoje dela, ki so v gostinski dejavnosti močno pristonji;

- izplačilo dodatkov za posebne pogoje dela na najnižje ocenjena dela in naloge ne more pomeniti realizacijo družbenih in samoupravnih dokumentov. To pa hkrati pomeni, da so bili delavci v gostinski dejavnosti v neenakopravnem položaju z delavci v drugih gospodarskih dejavnostih, saj so dosegali najnižji osebni dohodek v posebnih pogojih dela, ki pomenijo za človeka nedvomno dodatno fizično in psihično obremenitev.

Reševanje nakazane problematike zahteva v TOZD v okviru delovne organizacije povečanje vsote sredstev za osebne dohodke, kar pa terjajo organizacijsko - samoupravne in sistemske rešitve z ozirom na položaj gostinske dejavnosti v primerjavi z ostalimi dejavnostmi v gospodarstvu. Ob tem je nesporno, da so organizacijsko samoupravne rešitve možne znotraj TOZD, da pa je za sistemske potrebna angažiranost širših družbenih in družbenopolitičnih dejavnikov.

Razdrobljena nabava

Zaradi neustrezne organizacijske strukture se naša TOZD težko vključuje v spremenjene družbenoekonomske tokove, kar se nadalje odraža v manjši reproductivni sposobnosti in manjšem dohodku TOZD.

Glavni problem predstavlja decentralizirana nabava blaga, ki terja izredno velike stroške poslovanja. Zaskrbljenost naših sodelavcev in trenja v medsebojnih odnosih tak položaj še otežujejo.

V upravi TOZD smo se dogovorili, da bomo sodelavcem v trgovinah in skladiščih pojasnili, zakaj smo zašli v take težave, in jim dali smernice za nadaljnje delo.

Zavedamo se, da bomo morali nemudoma poiskati pot, ki nas bo pripeljala iz neustreznega v zanesljivejšo gospodarjenje. V ta namen smo izdelali projekt organizacije komercialne službe v TOZD.

Pri informiranju sodelavcev o načrtih, ki naj bi jih začeli čimprej uresničevati, sem uporabil izkušnje, ki sem si jih pridobil na

seminarju na Črnem vrhu nad Idrijo. Menim, da bom lahko še naprej obveščal sodelavce in pri tem koristno uporabljal tudi gradivo, ki smo ga dobili udeleženci seminarja. Moram reči, da mi je že dosedaj nekajkrat koristilo, da sem lahko na primeren način obveščal sodelavce. Tudi v obveščanju sodelavcev želimo namreč napraviti korak naprej, saj ugotavljamo, da so preveč nezainteresirani.

Vemo, da le dobro obveščeni delavci lahko sodelujejo pri upravljanju organizacije. Tako bomo lahko izboljšali samoupravne odnose in uresničevali naloge, ki nam jih nalaga Zakon o združenem delu, le če bomo vzpostavili pravi sistem komuniciranja.

Iz dela delegatov in delegacij

Janez Rant - M-Rožnik, TOZD Dolomiti

Delegacija KS »Milan Česnik« za zbor krajevnih skupnosti SOB Ljubljana Vič-Rudnik se je sestala dne 15. 6. 1978 ter obravnavala gradivo, ki bo na dnevnem redu 3. seje zbora krajevnih skupnosti skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik in skupne seje zbora združenega dela, krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora. Delegati so se zbrali pri Mercatorju.

Razlago posameznih zadev, ki jih bo zbor obravnaval, so pripravili samo delegati. Metoda dela delegacije KS »Milan Česnik« je sprejem-

ljiva in spodbudna, saj imajo svoje seje vedno v eni izmed delovnih organizacij območja KS.

Delegaciji je bila predstavljena organizacija SOZD Mercator, njena vloga in cilji ter namen formiranja SOZD v povezovanju dejavnosti, katero opravlja Mercator kot organizacija preskrbe prebivalstva. Še posebej jim je bila pojasnjena organizacijska oblika in dejavnost ter samoupravno delovanje TOZD Dolomiti, njen razvoj, gradnja novih poslovnih enot, preskrbovalnih centrov in povezava s KS.

Promet večernih trgovin

Mile Bitenc - Delovna skupnost SOZD

Nakupi pod neonom

O delovnem času prodajaln na območju mesta Ljubljane smo pred približno dvema letoma že pisali. Takrat smo načeli predvsem vprašanje, ali naj bodo trgovine ob sobotah popoldne zaprte. Mnenja so bila deljena in vsaka stran je imela »svoj prav«.

Nezadovoljstvo v trgovini, kjer so v največji meri zaposlene ženske, se je nekoliko umirilo. Sprejet je bil sporazum (podpisniki mesta so bili med drugimi tudi sveti potrošnikov in Socialistična zveza delovnega ljudstva), ki določa, kako bodo trgovine odprte.

Naša hiša je po tem sporazumu sprejela zadolžitev, da prevzame sobotno dežurstvo v nekaterih prodajalnah v Ljubljani, pa tudi »nočno trgovino«, ki naj bo v občini Center.

Prva takšna trgovina, ki je poslovala v podaljšanem času (od 10.30 do 22. ure) je bila samopostrežba na Gregorčičevi. Spominjam se, da je bilo, kljub številnim radovednežem, prvi večer prav malo kupcev - pa še ti so prinesli v košarici k blagajni le malenkosti in iztržek je bil minimalen.

Kasneje so večerno dežurstvo prevzela še prodajalna v Puharjevi, Tavčarjevi, na Mestnem trgu, pa v Kidričevi in na Bregu. Zdaj je dežurna večerna prodajalna na Levstikovem trgu (Mercator-Rožnik, TOZD Golovec).

Zanimalo me je, kakšen je obisk, kaj ljudje kupujejo in koliko denar-

ja »pustijo« v trgovini. Iz radovednosti sem prišel v soboto zvečer okrog osmih. Prodajalna je bila na moje začudenje polna, še celo pred trgovino so čakali kupci v dolgi vrsti.

Kasneje sem iz pogovora s poslovoalkinjo Anico Ambrož izvedel predvsem to, da, kot radi pravimo, vitez vara. Kupcev je bilo res precej, vendar je trgovina majhna in je tako kmalu polna. Druga plat medalje so nakupi: ti so po večini manjši in le redko kdo pusti pri blagajni večji znesek. Ob sobotah prodajo večer največ alkoholnih pijač (žganih in vin) ter delikatesnih izdelkov. Med tednom je kupcev malo, pridejo pa po malenkosti in izkupiček je minimalen.

Naj povem, da je sicer majhna trgovina (klasična) lepo založena in tudi prijetno urejena. Prodajalke so prijazne in hitre in zato so kupci lahko zadovoljni. Kljub temu, da rade delajo, pa z dežurstvom niso zadovoljne, saj jim to prav vsak večer podaljša delovnik tja do desetih. Sprašujejo se, če je res potrebno.

To pa ni samo vprašanje delavcev v trgovini.

Počitniška skupnost Mercator naj bi združila vse možnosti letovanja

Andreja Žerovnik - M-Rožnik, TOZD Grmada

Skrite rezerve za letovanje

Poleg skrbi za človeka na delovnem mestu moramo skrbeti tudi za to, da se v prostem času sprosti in si odpočije, da je potem tudi na delu bolj učinkovit in zadovoljen. Prav bi bilo, da bi na merodajnih mestih razmislili o vseh razpoložljivih prostorih za letovanje. V Gornjem gradu bi na primer lahko z minimalnimi sredstvi takoj pridobili najmanj 10 postelj. Poleg sta še dva manjša prostora za kuhinjo in kopalnico.

Pred 14 leti smo adaptirali samopostrežno trgovino v Gornjem gradu, številka 71. V pritličju je trgovina, v nadstropju pa je 7 sob. 4 sobe, ki imajo ločen vhod, uporabljamo za pisarne, trih sob, tudi z ločenim vhodom ter z dvema manjšima prostoroma, pa vsa ta leta nismo uporabljali.

Večkrat je že bila dana pobuda, da bi sobe opremili, da bi služile za

letovanje zaposlenih, vendar do realizacije ni prišlo.

Gornji grad je star letoviški kraj; leži na nadmorski višini 432 metrov in ga obdajajo smrekovi gozdovi. Za ljubitelje planin in izletov je možnost krajših in daljših pohodov - na Menino planino, Lepenatko z Rogatcem, k Florjanu, 30 kilometrov daleč je Logarska dolina, 20 kilometrov Golte. Plavalnega baze-

na nimamo, najbolj vroči pa se hladijo v Dreti pod jezom, kjer je kopalnica. Za vnete ribiče je mogoč ribolov. V neposredni bližini so ugodna smučišča z vlečnico. V treh gostilnah nudijo gostu tudi hrano. Gornji grad je oddaljen od Ljubljane 50 km in ima dobre avtobusne zveze z Ljubljano in Celjem.

Prav gotovo bi marsikateri Ljubljčan rad preživel del dopusta v miru in zelenju.

Oprema ne bi terjala velikih finančnih sredstev, zato prenočišče ne bi bilo predrago.

Naša dolžnost je, da s skupnimi sredstvi narejene zgradbe usposobimo v celoti, da ne bodo propadale.

Trgovec – to je poklic

V aprilski številki »Mercatorja« smo se prvič oglasili z željo, da bi postala tema »Mercatorjevi učenci« redna rubrika časopisa in tisti kotiček, ki bi ga ne le učenci, ampak tudi delavci z veseljem prebirali in v njem dobili vsaj del slike o vsakdanjih težavah in problemih, ki tarejo učence med praktičnim usposabljanjem v naših organizacijah.

Vsako vprašanje terja odgovor

V že omenjenem sestavku o učencih ste opazili, da je preveč problemov in vprašanj, ki bi jih morali rešiti oziroma najti nanje odgovor – čeprav le na straneh časopisa – da bi lahko trdili, da je naša kadrovska politika dobra in zagotovilo za boljše prihodnost.

Kot odziv na naš prvi prispevek se je oglasil Vilko Korenčan, inštruktor praktičnega dela v Šolskem centru za blagovni promet v Ljubljani, da pove svoje mnenje o položaju učencev in nam obenem nudi pomoč glede odgovorov na vprašanja, ki so nam jih zastavili učenci III. c razreda.

Pravica do dopusta

Ker je vprašanje, kako se učencu obračunava izraba dopusta oziroma počitnic, nedvomno najbolj aktualno, posebej še sedaj, ko se šolska vrata zapirajo, se najprej ponudimo pri njem.

Vprašanje o pravilnem obračunavanju dopusta učencem po vsej verjetnosti ne bi bilo nikoli zastavljeno, ko bi se vsi, ki sodelujemo pri vzgoji mladih, zavedali, da v naši samoupravni družbi ni edini namen le usposobitev mladih za poklic, ampak docela enakovredna usposobitev mladih tudi za vlogo samoupravljalca. Če bi bil to eden od pglavitnih ciljev vzgoje, bi učenci vedeli, da so vse njihove pravice, obveznosti in odgovornosti nekje uzakonjene, samoupravno dogovorjene, torej nekje zapisane in tako dostopne vsakomur. Tako bi bili seznanjeni s tem, da jim kot učencem pripada pravica do 42 koledarskih dni počitnic, kar pomeni, da se jim v počitnice šteje vsak dan, tudi nedelja ali praznik. Ko pa bodo postali delavci, bodo imeli pravice in obveznosti delavcev, torej pravico do letnega dopusta, v katerega so vsi le delovni dnevi.

Delo ob sobotah

Tudi o delu ob sobotah je tekel razgovor s tovarišem Korenčanom. Njemu, kot nekdanjemu trgovcu in sedanjemu pedagogu je problem delovnih sobot znan, in sicer iz dveh vidikov. Prvič z vidika hudega pomanjkanja kadra v trgovinski stroki, ki ima za posledico tudi začasno prenehanje poslovanja posameznih trgovin, kadar je večina delavcev odsotna, oziroma jih sploh ni, in je tako normalno poslovanje nemogoče. Poslovodje skušajo tako položaj marsikje reševati tudi s prostovoljnim delom učencev. Drugič mu je ta problem znan tudi z vidika učenca, ki mu je ljubše ne priti na delo, posebno še takrat, ko je med tednom v šoli.

Tovariš Korenčan nam je problem takole predočil: »Učenec vsekakor ni obvezen priti na delo ob sobotah, saj zakon, ki ureja učna razmerja, določa, da je lahko učenec na praktičnem in teoretičnem usposabljanju največ 40 ur na teden. Vendar celo šola, ki pozna razmere v prodajalnah, poziva učence, naj poskušajo razumeti stisko in naj, če je le mogoče, pridejo na delo tudi v soboto.«

»Vsekakor«, se strinja tovariš Korenčan, »to ni ustrezna rešitev. Po vsej verjetnosti bo potrebno reševati ta problem na širšem nivoju, saj je delo ob sobotah tudi eden od vzrokov pomanjkanja kadra v trgovski stroki.«

Zadovoljen kupec – naš ponos

Pogovor je nanesele tudi na vprašanja dobrih strani poklica prodajalca. O problemih in senčnih straneh je bilo že veliko govora. Da ne bi postal sestavek povod za to, da bi odvrčal mlade od tega poklica, smo se namenili, da spregovorimo tudi s tega zornega kota.

Za marsikoga je delo v pisarni zelo privlačno in zaželjeno, vendar pozabljam, da ima tudi tako delo veliko senčnih strani.

Tako se je že marsikateri trgovec odločil in nadaljeval šolanje ter si z veliko muko in samopremagovanjem priboril delo v pisarni. Vendar – ali so se njegova pričakovanja uresničila? Res, da je delo veliko manj naporno, zato pa je v večini primerov veliko bolj monotono in nezanimivo. Kako se mu je takrat stožilo po delu z ljudmi, s katerimi je lahko vsakodnevno pokramljal, jim svetoval, priporočal! Ali pa veselje ob lepo aranžiranem blagu, ki je bilo rezultat njegovega dela, ob pristrčni zahvali kupca za dobro postrežbo, ki marsikomu veliko pomeni, niti ne govorimo!

Marsikdo je takrat pričel premišljevali, kaj je bilo takega, kar ga je vleklo v spremembo poklica. Po vsej verjetnosti sta bila najpoglavnejša vzroka osebni dohodek in, seveda, razporeditev delovnega časa. Če je temu res tako, bo potrebno napeti vse sile, tudi družbenopolitične, da se delo prodajalca, ki je nedvomno zahtevno delo, ustrezno ovrednoti in da bo delovni čas prodajalcev urejen tako, da ne bo predstavljal vzroka za pomanjkanje kadrov.

Držali smo obljubo

V prejšnji številki smo obljubili, da se bomo še oglasili, in to ne samo v Ljubljani. Tako nas je pot zanesla v Krško, v TOZD Sremič. Čeprav je bilo že sredi maja, je bilo vreme ob prihodu kljub temu hladno in pušto. Vendar pa smo na mraz kmalu pozabili, ko je stekel pogovor s poslovodkinjo hotela, tovarišico Danico Strnadovo. Zaprošili smo jo, naj nam nekoliko opiše položaj učencev v njihovi organizaciji, ki se za razliko od večine učencev v SOZD Mercator, učijo za poklic kuharja in natakarja, kar je seveda razumljivo glede na dejavnost TOZD.

Trenutno imajo 30 učencev. Potrebe so še veliko večje, vendar se mladi tako kot za poklic trgovca tudi za ta poklic vedno redkeje odločajo.

ŽALOSTNA VEST

Slavka Ceheta, ki je bil naš sogovornik v Krškem, sedaj, ko berete sestavek o učencih, ni več med nami.

Poln mladostnega zagona se je peljal v stari del Krškega, da bi kupil filmski trak, na katerega naj bi posnel svoje tovariše – učence in tako tudi on prispeval k našemu časopisu. Vendar se z mladostnim zagonom velikokrat družiti tudi neprevidnost, ki je bila tudi to pot vzrok, da je Slavko v mesecu mladosti nesrečno preminul.

Kolektiv TOZD Sremič in staršem umrlega izrekamo v imenu uredništva časopisa iskreno sožalje.

V Krškem se zavedajo, da je usposabljanje mladih zahtevno delo. Da se posvetijo usposabljanju učencev z vso odgovornostjo, smo lahko tudi sami opazili, posebno ko smo pogledali v dnevnike, kamor

učenci vpisujejo svoje delovne naloge. Kar slinje so se nam pocedile, ko smo pogledali v dnevnik, polepljen s slikami dobrot, ki jih je Slavko Cehte pripravil po navodilu svojega mentorja, šefa kuhinje, ki je zadolžen za praktično usposabljanje učencev – bodočih kuharjev.

Ker se v Krškem zavedajo, da je potrebno učence dodobra usposobiti za poklic, se njihovi učenci ne usposablja le v hotelu, ampak tudi v obratu družbene prehrane, da se spoznajo z vsemi delovnimi opravili na svojem področju dela.

Ne samo s Slavkom, tudi s Silvo Zupančičevo smo se pogovarjali o njenem vsakdanu v hotelu. Je iz Malega kamna in ji prevoz v Krško predstavlja veliko problemov. Drugače pa je bila, kot večina deklet njene starosti, bolj zadržana in je prepustila besedo svojemu tovarišu Slavku.

Ta je povedal, da poteka teoretični pouk za njegov poklic v Novem mestu, kjer med tem časom stanuje v dijaškem domu. Nekoliko bolj se je razgovoril o poteku zaključnih izpitov. Vsako četrletje mora vsak učenec pripraviti določeno jed, katere pripravo potem ocenjujejo. Ob tem razgovoru nas je kar zaščegeta-

lo v želodcu, zanj pa izpit pomeni le veliko tremo.

Seveda ima tudi Slavko, kot vsi fantje njegove starosti, svoj hobi. To je fotografiranje. Tako smo ga poprosili, da naj naredi tudi za nas nekaj posnetkov, da bodo bralci še bolj spoznali učence iz Krškega.

Delo učencev v mladinski organizaciji

Še enkrat je stekel pogovor z Danico Strnad. Ker so nam učenci 3. c razreda zastavili vprašanje zakaj ne smejo sodelovati v mladinski organizaciji – v organizaciji, kjer delajo, smo povprašali, kako rešujejo to vprašanje v TOZD Sremič.

Tovarišica Strnadova je povedala da vsi učenci aktivno sodelujejo v mladinski organizaciji TOZD ves čas praktičnega usposabljanja, v času šolanja pa delujejo v mladinski organizaciji šole. Taka praksa je dala zelo lepe rezultate. Kot primer je navedla, da je aktivnost mladinske organizacije usmerjena predvsem v delovne akcije. Tako so mladinci spomladi uredili vse lončnice v hotelu, očistili okna in po-

dobno. Poleg tega delujejo tudi na drugih področjih. V akciji za sprejem delavcev v ZK so enakopravno sodelovali z drugimi delavci in tudi sami evidentirali bodoče člane. V Titovi štafeti so bili kar trije mladinci iz Sremiča. To so bili Edka Petrič, Viktor Bostič in Jožica Moreše, ki je učenka v kuhinji. Vsak, ki bi videl te ponosno vzravnane mladinke in mladince v uniformi hotela Sremič, bi bil ponosen nanje.

Mogoče ne bi bilo slabo, da bi se tudi v drugih organizacijah zgledovali po mladincih v Krškem.

Mladinska delovna brigada

Vsi učenci, ki redno berete naš časopis, ste obveščeni, da je bila na nivoju SOZD sprožena akcija za mladinsko delovno brigado. Pozanimajte se in povejte, če bi želeli sodelovati. Če bo le mogoče, bomo upoštevali vašo željo še letos.

Toliko glede vašega vprašanja, ali bi mogli sodelovati v mladinski delovni brigadi. Če bi želeli še kaj izvedeti, vprašati ali opisati dogodek iz vašega življenja, se oglasite! Vsakega sestavka, pobude in vprašanja bomo veselili!

Foto: Matjaž Marinček

Kegljanje v Mercator-Rožniku

Mojca Legan – M-Rožnik, TOZD Golovec

Srečanje v Mirni peči

OO ZSMS Delovne skupnosti Mercator-Rožnik je izkoristila dolgoletno izkustvo Trebanjcev v kegljanju in 22. aprila priredila tekmovanje v Mirni peči na Dolenjskem.

Medtem ko so direktorji TOZD, združenih v Mercator-Rožnik, z namestnikom generalnega direktorja, tovarišem Nedeljkovičem, predsednikom Izvršilnega odbora SOZD, tovarišem Briškim, in direktorjem delovne organizacije, tovarišem Božičem, na seji razpravljali o tekoči problematiki, so se pod pokroviteljstvom TOZD Gradišče Trebnje v kegljanju pomerile vrste temeljnih organizacij združenega dela Mercator-Rožnik in Delovne skupnosti.

Po pozdravnem govoru mladinke Janje Jakšič se je v podiranju kegljev zvrstilo 18 skupin, v katerih je bilo 24 žensk in 30 moških.

Po končanem tekmovanju so delavci TOZD Gradišče priredili tovariško srečanje v vasi Lanšprež pri Mirni peči in ob tej priložnosti so bili razglašeni tudi rezultati.

V skupinskem tekmovanju so prva tri mesta osvojili:

ŽENSKE:

1. TOZD Gradišče Trebnje
2. TOZD Gradišče Trebnje
3. TOZD Grmada Ljubljana

MOŠKI:

1. TOZD Jelka Ribnica
2. TOZD Gradišče Trebnje
3. TOZD Golovec Ljubljana

Uvrstitve posameznih:

MOŠKI:

1. Kralj Miro, TOZD Golovec Ljubljana
2. Bar Alojz, TOZD Jelka Ribnica
3. Bartal Janez, TOZD Gradišče Trebnje

Vsem trem prvouvrščenim so bili izročeni lični pokali in priznanja, vsem udeležencem kakor tudi TOZD Gradišče pa priznanja za izvrstno organizacijo in pokroviteljstvo.

Udeleženci so bili navdušeni nad prireditvijo in izrazili željo, da bi taka športna srečanja še priredili.

Ob kresu, ki so ga mladi Trebanjci zakurili ob zaključku srečanja, smo se s pesmijo in veselo razpoloženimi poslovlili z:

NASVIDENJE ČIMPREJ!

»Krogla je padla«

Foto: Jaro Novak

U susednjim republikama imamo 6% naših čitalaca. Ovaj podatak i opravdano očekivanje da bi list čitali, ako bi ga razumeli, podstakli su nas da ovim brojem uvedemo stranicu za naše saradnike u bratskim republikama. Ovde ćemo objavljivati najznačajnije priloge u skraćenom obliku, što bi trebalo čitaocu na srpskohrvatskom jezičkom području podstaći na čitanje.

Trgovina gubi dohodak

Alenka Srdić – Radna zajednica SOUR

Iako je možda već malo kasno za prikazivanje poslovnih rezultata na kraju tromesečja, oni su ipak zanimljivi, naročito radi predviđanja, kako ćemo zaključiti poslovnu godinu. Bilans ovog i prošlogodišnjeg tromesečja ne možemo porediti, jer smo lane prvi privremeni obračun izradili još prema starom kontnom planu.

Za SOUR kao celinu ostvarili smo 24% plana, znači manje od četvrtine, što je uobičajeno, budući da je pretežna delatnost u SOUR-u još uvek trgovina za koju je početak godine slabiji od kraja. U nekoliko se povećao deo čistog dohotka u poređenju sa prošlogodišnjim tromesečjem i to u korist fondova (njihov rast je brži nego u prošloj godini). Uopšteno gledano, poslovni rezultati su bolji od postignutih u prošloj godini, ali za prvo tromesečje značajni su i gubici koji iznose isti procentualni deo kao u protekloj godini (03% celokupnog prihotka), a u apsolutnom iznosu iznose 11,146,457 din.

Gubici su obično dva karaktera: jedni su sezonski i nestanu tokom godine, a do drugih dolazi iz dubljih razloga i mogu se odstraniti samo određenim merama organa koji su zaduženi za rešavanje ove problematike.

Prva vrsta gubitaka pojavljuje se periodično kod onih OOUR i radnih organizacija čijih osnovna delatnost ima sezonski karakter. Ovo važi prvenstveno za maloprodajnu trgovinu. Kod prve se ovi gubici mogu tokom godine još povećati zbog uticaja vremenskih prilika na proizvodnju. U maloprodaji sezonske uticaji pokazuju prvenstveno u turističkim krajevima, gde ima najviše prometa u letnjim mesecima.

Uzroke za drugu vrstu gubitaka moramo tražiti najpre na tržištu u neadekvatnim cenama i ostalim uslovima kupovanja, u administra-

tivnim merama, pa i u unutrašnjim razlozima kao npr. organizacija prodaje, stanje zaliha, troškovi i lični dohoci. Posredno ponekad utiče na pojavljivanje gubitaka i preveliko angažovanje na području investicija.

U poslednje vreme trgovina prelaženjem na dohotkovne odnose gubi na dohotku; teoretičari kažu da naročito tamo gde je ponuđač u jačem položaju i obično jedini proizvođač određene vrste robe.

Malo umerenosti ne bi škodilo ni u raspodeli ličnih dohodaka, premda obično ne volimo mnogo da čujemo o tome, ali, ponekad su takve mere potrebne.

Interes za akumulaciju unutar OOUR i radnih organizacija opada naročito zbog obaveznih udruživanja sredstava van OOUR i radnih organizacija. Vidimo da se ogromna sredstva prelivaju za namene van naše vlastite delatnosti, ali se koriste neplanski i neracionalno.

Planovi koji su bili osnov za realizaciju zadovoljavanja svih potreba nerealni su i suviše polako se realizuju. Novackog privreda udružuje, odnosno daje za mnoge namene otiče u lične dohotke nove administracije koja upravlja ovim sredstvima.

Vreća, koju predstavlja privreda, nije bez dna, i toga bi društveni činiooci, naročito društveno-političke zajednice, morali biti svesni i čuvati odgovarajući odnos između opšte potrošnje i rasta dohotka u privredi.

Nema više Saveta SK SOUR

Sekretar Saveta SK SOUR

Razlozi za izmene u organizovanosti i radu Saveza komunista svima su poznati. To nikako ne znači da SK nije bio prisutan u samoupravnom i ekonomskom životu naše SOUR. U razdoblju od poslednje sednice Saveta SK, to je od 14. 6. 1977. g., dvaput se sastajao Sekretarijat Saveta koji je na svojim sednicama između ostalog razmatrao i pobude za pristup u SOUR, sprovođenje programa rada Saveta SK, pripreme na dalju organizaciju i delovanje SK u SOUR Mercator posle VIII. kongresa SKS, pripreme na poslednju sednicu Saveta SK i oblik rada Sindikata u SOUR Mercator.

Članovi sekretarijata učestvovali su u ovom razdoblju na šest sednica izvršnih organa društvenopolitičkih organizacija SOUR. Na sednicama su razmatrana sledeća pitanja: evidentiranje i priprema kandidata za članove, predsednika i namesnika predsednika Izvršnog odbora, komisije Radničkog saveta SOUR i urednika glasila Mercator, izbori predstavnika društvenopolitičkih organizacija u Izdavački odbor glasila i Koordinacioni odbor za narodnu zaštitu i društvenu samozaštitu, razmatranje sistema obaveštavanja i komuniciranja u složenoj organizaciji udruženog rada, razmatranje nacerta predloga Statuta i drugih samoupravnih opštih akata SOUR, pripreme na osnivanje omladinske organizacije, davanje mišljenja o prijavljenim kandidatima za individualne poslovne organe, ocena sprovođenja Zakona o udruženom radu, razmatranje planova razvoja SOUR za 1978. godinu...

Iz navedenog se jasno vidi da je Savez komunista u ovom razdoblju bio prisutan kod razmatranja i rešavanja najznačajnijih pitanja i da je svojom idejno-političkom i mobilizatorskom aktivnošću uticao na njihovo uspešno rešavanje. Najznačajnije je to da su pobude i predlozi dolazili iz složenih organizacija, odnosno da su stavovi i zaključci, koje su usvojili organi, prethodno bili razmatrani i usvojeni u osnovnim organizacijama. Zaključci i stavovi usvojeni na sednicama ovih organa uglavnom su svi izvršeni ili su u postupku realizacije.

Novi Statut ne predviđa više posredne stalne oblike organizovanja SK između osnovne organizacije u osnovnoj odnosno jedinstvenoj radnoj organizaciji i opštinske konferencije SK, gde ima sedište, a to za nas znači da Savet SK kao stalan oblik organizovanosti više ne može da postoji.

Prema poslednjim podacima u Mercatoru ima 49 osnovnih organizacija sa ukupno 986 članova SK. Nekoliko osnovnih odnosno radnih organizacija kao što vidimo još uvek nema osnovnu organizaciju SK, što nas obavezuje da zajedno sa opštinskim konferencijama SK uložimo sve snage da ostvarimo resolutivno načelo: »U svakom OOUR-u, radnoj organizaciji, odnosno radnoj zajednici osnovna organizacija SK«, što bi trebalo osim primanja novih članova, i ubuduće da bude jedan od

Pravilnik

o učenicima

Opšti sektor

RZ SOUR

Na savetovanjima vođa opštih službi i drugih radnika OOUR i radnih organizacija u sastavu SOUR Mercator, na kojima su razmatrani nacrti samoupravnih opštih akata, dat je predlog da se pripremi samoupravni opšti akt koji će jedinstveno uređivati problematiku učenika u privredi.

Pravilnik o pravima, dužnostima i položaju učenika u privredi usvaja svaka organizacija, time da kod konačnog oblikovanja predloga Pravilnika svaka organizacija dopuni sa specifičnostima koje su karakteristične za organizaciju.

Pravilnik sadrži osim opštih i konkretnih odredaba i sledeća poglavlja:

- dodeljivanje stipendija odnosno prijem učenika na zanat
- prava i obaveze organizacije i učenika
- nagradivanje
- instruktor praktičkog rada
- odmori
- razpoređivanje učenika

najznačajnijih zadataka. Aktivnost SK se vidi i u zastupljenosti i delovanju članova u organima samoupravljanja. Tako ima u Radničkom savetu 58%, u Izvršnom odboru 64%, u Komisiji za praćenje sprevođenja ZUR-a 83%, u Komisiji za stabilizaciju 52% te među individualnim poslovnim organima 53% članova SK.

Još uvek važi što je bilo ustanovljeno na poslednjoj sednici Saveta SK, da ponegde zanemaruju ustanavljanje osnovnih organizacija SK, primanje novih članova, celovitost stručnih i društveno-političkih merila kod kadrovanja i da se nedovoljno oseća uticaj osnovnih organizacija i ostalih društveno-političkih organizacija u kadrovskoj politici. Isto tako i struktura organa samoupravljanja nije zadovoljavajuća – nema dovoljno žena, omladine, radnika iz neposredne proizvodnje, a u Radničkom savetu SOUR nema dovoljno članova SK.

Iz svih ovih podataka može se zaključiti da će na ovom području biti potrebno aktivnije delovanje i mislim da ćemo se o tome dogovoriti na posebnoj **problemskoj konferenciji** u skladu sa novim načinom delovanja Saveza komunista.

Delovanje Saveza komunista celo je vreme povezano sa aktivnošću sindikata i omladine.

Koordinacioni odbor osnovnih organizacija sindikata i njegov izvršni organ, sekretarijat, aktivno se uključivao u sprovođenje ZUR-a, posebno na području formiranja samoupravne organizovanosti, usvajanja samoupravnih opštih akata. U saradnji sa Svetom SK i omladinskom organizacijom određena su merila za izbor delegata u Radnički savet složene organizacije, kandidacione liste za članove samoupravne radničke kontrole i delegati u više raspisnih komisija.

U skladu sa stavovima Predsedništva CK SKS o idejno-političkim ishodištima organizovanosti i metodama delovanja sindikata u današnjim uslovima našeg društvenog razvika u SOUR Mercator treba još više uspostaviti takav sindikat koji će biti sposoban da deluje kao razredna društvena moć radnika.

U skladu sa usvojenim ishodištima za ostvarivanja organizovanosti i metoda delovanja Saveza sindikata Slovenije i u SOUR Mercator moraćemo početi sa odstranjivanjem nedostataka u organizovanju i delovanju osnovnih organizacija sindikata u OOUR-ima i radnim organizacijama, u delovanju sindikata na nivou radnih organizacija sa više OOUR-a i na nivou SOUR. Prioritetni zadatak kod toga jeste da se organizacije i vodstva sindikata zauzimaju za to da radnici izaberu u organe sindikata svoje najspособnije drugove i drugarice, radnike koji su pokazali da će dosledno štiti svakog radnika u ostvarivanju njegovih prava.

Zbog određenih nejasnoća u organizovanosti i metodama delovanja Saveza sindikata Slovenije u pripremanju IX. kongres zaustavljen je postupak evidentiranja mogućih kandidata za novo vodstvo koordinacionog odbora OOS u SOUR Mercator. Trebali bi nastaviti sa početim postupkom evidentiranja, kojeg je započela posebna komisija, jer su usvojena izhodišta organi-

zovanosti i metoda delovanja dala odgovore na sva otvorena pitanja, značajna za organizovanost i delovanje sindikata u SOUR Mercator.

Koordinacioni savet osnovnih organizacija Saveza socijalističke omladine SOUR Mercator osnovan je krajem 1977. godine u Krškem. Usvojen je obilan program rada; pojedini zadaci iz ovog programa su ostvareni, a neki se upravo izvršavaju. To su naročito organizacija marša »Putevima uspomena i drugarstva«, pripreme na omladinsku radnu brigadu Mercatora »Iskra 78«, pripreme na X. kongres Saveza socijalističke omladine Slovenije, pripreme na letnje igre Mercatora u Ptuj u itd.

Sprovođenje Zakona o udruženom radu već je od objavljivanja nacrtu Zakona, osim uspešnog privređivanja, glavno područje delovanja subjektivnih sila u SOUR Mercator na čelu sa Savezom komunista. Uopšteno možemo ustanoviti da u našem dosadašnjem radu nije bilo akcije koju bismo tako obilno i sadržajno produbljeno ostvarivali.

Mnogo smo učinili naročito u pogledu sve šireg povezivanja sa novim organizacijama na području samoupravne organizovanosti. U ovom razdoblju su se u SOUR Mercator udružile, odnosno pripojile sledeće organizacije udruženog rada: Nanos Postojna, Konjator Ljubljana, Poljoprivredna zadruga Cerknica, Pekarna Grosuplje i Staklo Ljubljana, tako da danas u SOUR Mercator ima 11 celovitih radnih organizacija i 10 radnih organizacija koje imaju u svom sastavu 52 OOUR-a; rad udružuje u Mercatoru već više od 10.000 radnika i 3000 poljoprivrednika-kooperanata.

Nova samoupravna organizovanost i mnoge integracije već pokazuju da im i suviše polako sledi odgovarajuće prilaganje i sadržajne izmene u samoj organizovanosti rada, načinu rada, mišljenju, strukturi i kadrovskoj strukturi, naročito u pojedinim OOUR, radnim organizacijama pa i u SOUR-ima. Svako novo udruživanje naročito sa većim radnim organizacijama čija delatnost do sada nije bila predmet poslovanja Mercatora, dovede do velikih problema i zato, jer smo se odlučili za sadržajno menjanje odnosa i ne za udruživanje radi udruživanja. Zato moramo u sledećem razdoblju biti veoma oprezni u odlučivanju za dalja fizička udruživanja.

Na području sporazumevanja o ustanavljanju i deobi zajedničkog prihotka u sadašnjem trenutku teško možemo govoriti o sadržajnim menjanjima. Ali već podatak da trgovinska delatnost SOUR Mercator ima normativno uređene odnose sa 228 većih proizvodnih organizacija kazuje nam da se na ovom području intenzivno radi i sprovođi ZUR. Samoupravni sporazum o trajno poslovnoj saradnji potpisuje se od 20. 7. 1977. godine, a potpisivanje teče i dalje.

Prema podacima komercijalne službe možemo ustanoviti da je u Mercatoru 80% nabave uređeno samoupravnim sporazumevanjem. Na Radničkom savetu imenovane su određene robne grupe za koje bi trebalo konstituirati save- te, ali Stručna služba ovdje zaostaja pa tako još nije organizovan poslovni savet kao koordinaciono telo u radu različitih saveta. Stručni radnici kažu da treba tražiti razlog za to i u administrativnim merama koje onemogućavaju dalji razvoj sporazumevanja na ovom području.

Zastava Mercatora vioriče se na radilištu omladinske radne akcije

»Istra '78«

Vasja Lenardič – M-Contal

U petak, 9. juna potpisan je samoupravni sporazum o pravima i dužnostima, načinu udruživanja rada i sredstava i njihovom korišćenju za pripremanje i sprovođenje omladinske radne akcije »Istra '78«.

Odbor za izgradnju vodovoda je na podstrek omladine obalsko kraškog područja usvojio program radova na odseku Kopar-Smarje uključio i omladinsku radnu akciju. Organizovanje akcije u poledini obalskih opština znači korak napred na području razvoja tako poljoprivredne kao i privredne delatnosti i obezbeđivanje normalnih uslova života na spomenutim područjima.

Četrdeset brigadiru će 9. jula pod Mercatorovom zastavom otići na ORA. Izradnog programa vidi se da će brigadiri na ovoj akciji iskopati 5751 m³ kanala za vodovod i uložiti

53.765 radnih sati. Svaki će brigadir izvršiti oko 108 radnih sati.

Program interesnih delatnosti obuhvataće:

- idejno-političko osposobljavanje i obrazovanje u obliku predavanja, tribuna i kviz-takmičenja,
- kulturno-zabavne i sportsko-rekreativne delatnosti,
- odbrambeni dan koji će upoznat mlade sa konceptom opšte narodnog otpora i osnovama orijentacije na nepoznatom terenu,
- informisanje brigadira pomoću brigadirskih biltena, časopisa, javljanjem novosti te organizovanjem radio-stanica.

Pripreme za proslavu 30-godišnjice Mercatora

Centar za obaveštavanje

19. juna održan je u Ljubljani sastanak predstavnika radnih kolektiva Mercatora. Na njemu su imenovani nosioci zadataka za pripremanje proslavljanja 30-godišnjice Mercatora. Predsednik organizacionog odbora proslave je po zaključku ovog sastanka zamenu generalnog direktora drug Vukadin Nedeljković, a sekretarica Odbora Vera Valant iz Mercator-Rožnika. Imenovan je i predsednik komisije za dodeljivanje priznanja i odlikovanja, i to direktor OOUR Dolomiti Ludvik Čampa. Osim spomenutih imenovane će biti propagandna i tehničko-organizaciona.

nakomisija te komisija za protokol. Priredbe u čast jubileja treba, prema sugestijama političkih organizacija, da daju obeležje celoj 1979. godini, naročito na sportsko-rekreativnom području, gde će biti uključen velik broj radnika, udruženih poljoprivrednika, učenika i penzionera. I sama centralna proslava treba da bude prvenstveno proslava radnih uspeha kolektiva.

Kod dodeljivanja nagrada i priznanja ne smemo zaboraviti i na nekadašnje članove radnih kolektiva Mercatora. Vanjsko obeležje proslave 30-godišnjice biće i posebna značka.

Predtakmičenja će se odvijati od 20. juna po regijama iz kojih ima najviše prijavljenih takmičarskih ekipa u određenim granama.

Finalni deo takmičenja u kojem će sudelovati prema predviđenjima 400 takmičara i takmičarki odvijće se na sportskim objektima Poljoprivrednog kombinata Ptuj, OOUR Ptujске toplice. Za vreme finalnog dela takmičenja takmičari će boraviti u posebnoj za to pripremljenom taboru.

Organizacioni odbor se trudi da bi Mercatorijada '78 što uspešnije tekla, a prijavljenim takmičarima i takmičarkama želi mnogo sportske sreće.

Delavci Slovenija sadja so praznovali

Vasja Lenardič - M-Contal

30 let uspešnega dela

Natančno 13. januarja 1948 so bili položeni temelji »Slovenija sadja«. Tega dne je bil izdan odlok vlade LRS o ustanovitvi izvoznega podjetja »Slovenija sadje«.

Hiter razvoj je v treh desetletjih izoblikoval trdno in specializirano delovno organizacijo z jasno začrtanimi cilji. Uspehe, ki jih delovna organizacija dosega, lahko pripišemo lastnostim kolektiva, ki vse od nastanka delovne organizacije tvori gonilno silo pri delu in snovanju. Predvsem velja omeniti dragoceno dediščino prvih delavcev, ki je prešla tudi na sedanji kolektiv. Enako pomembno vlogo je odigral ustvarjalni nemir, zaradi katerega je vsak nov dosežek pomenil le izhodišče za doseganje novih, še obširnejših ciljev.

Uspehi, ki jih dosega delovna organizacija, rast in delitev dela, je narekovala tudi visoko stopnjo samoupravne organiziranosti. Delavci »Slovenija sadja« so se tako že leta 1976 odločili, da organizirajo štiri temeljne organizacije: TOZD Zunanja trgovina, katere glavna dejavnost je izvoz in uvoz ter prodaja na domačem trgu;

TOZD Maloobmejni promet, katere glavna dejavnost je izvoz in uvoz v okviru obmejnih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo;

TOZD Hladilnica Zalag, katere glavna dejavnost je predelava zelenjave za domači trg;

TOZD Hladilnica Bohova pri Mariboru, katere glavna dejavnost je predelava sadja za domači trg in izvoz ter Delovna skupnost skupnih služb.

S tem so delavci zaključili šele s prvim delom svojih prizadevanj za še trdnejšo samoupravno organiziranost. Potreba po večji povezanosti in nadaljnji višji stopnji samoupravne organiziranosti je narekovala združitev v sestavljeno organizacijo združenega dela Mercator. Delavci Slovenija sadja so prevzeli v okviru sestavljene organizacije pomembno in odgovorno nalogo, saj so postali nosilec zunanjetrgovinske dejavnosti na področju prehrambnih proizvodov, obenem pa tudi kot predelovalec sadja in zelenjave. S trdno določenimi programi in cilji v okviru SOZD uresničujejo delavci Slovenija sadja, skupno z drugimi delavci v sestavljeni organizaciji, postavljene cilje, s katerimi bodo dosegli boljše samoupravno organiziranost, poslovno uspešnost, povezanost proizvodnje, promet blaga in storitev na eni strani, na drugi strani pa delitev dela ter specializacijo posameznih proizvodnih in poslovnih dejavnosti, da bi dosegli večjo produktivnost svojega dela kot tudi vsega združenega dela.

Kot posebno odliko kolektiva je potrebno omeniti dolgoročno razvojnih zasnov ter premočrtno vztrajanje na zastavljeni poti, četudi je taka pot zahtevala od delavcev, da so se odrekli višjim osebnim dohodkom.

Pred tridesetimi leti je petinrtideset delavcev pričelo z izvozom sadja in zelenjave v manjših skladiščnih prostorih in s skromnim transportnim parkom ter ustvarilo manjši devizni priliv. Danes pa znašajo zmrzovalne zmogljivosti 3000 vagonov ali 30.000 ton, poleg tega pa lahko skladišči v ostalih skladiščnih prostorih še nad 1000 vagonov drugega blaga. V izvojni dejavnosti pa se je delovna organizacija prebila v sam vrh jugoslovanskih izvoznikov sadja. Tako je v letu 1977 izvozila na tuja konvertibilna tržišča za 8 milijonov dolarjev blaga, kar v jugoslovanskem prostoru pomeni, da je delovna organizacija Mercator - Slovenija sadje z 10,69% celotnega jugoslovanskega izvoza na prvem mestu med 54 izvozniki v tej dejavnosti.

Delovna organizacija je sadje in zelenjavo izvažala na tuje trge kar v sedmih različnih oblikah: kot sveže sadje, zamrznjeno sadje, kot sadne sokove, pulpe, koncentrate, pasterezirano v dozah in posušeno. Prizadevanja so bila usmerjena predvsem v izvoz gotovih izdelkov,

kar je narekovalo tudi povezovanje z jugoslovansko predelovalno industrijo.

Delavci Slovenija sadja so se zavedali pomena lastnih skladiščnih prostorov, hladilnic, predelovalnih zmogljivosti in vse tiste opreme, ki omogoča, da je blago strokovno pripravljeno ter da je potrošnikom vsak trenutek na razpolago.

Temeljna organizacija Bohova je razvila sodoben obrat predelave sadja in zelenjave v sokove, koncentrate in ostale izdelke. Sedaj lahko predela nad 15.000 ton sadja in zelenjave. Delavci Slovenija sadja želijo tržišču ponuditi predvsem kakovostno sadje ter nuditi pestro izbiro artiklov, sortiranih tudi po različnih vidikih kakovosti.

Pomembna je tudi uvozna dejavnost. Leta 1954, v prvem letu opravljanja te dejavnosti, je delovna organizacija uvozila 153 ton blaga, v letu 1957 2530 ton, v letu 1967 19.980 ton, v letu 1977 pa že 41.000 ton blaga.

Obsežen izvoz sadja in zelenjave ter polgotovih in gotovih izdelkov je omogočil delovni organizaciji, da je bila eden prvih jugoslovanskih uvoznikov sadja in zelenjave. Tako delovna organizacija uvaža bodisi samostojno, bodisi skupaj z drugimi jugoslovanskimi uvozniki, predvsem iz nekaterih sosednjih evropskih dežel, z bližnjega vzhoda, v precejšnjem obsegu pa tudi iz dežel v razvoju.

V letu 1977 je delovna organizacija dosegla 734 milijonov dinarjev celotnega prihodka, kar je za 26% več kot leta 1976, 96 milijonov di-

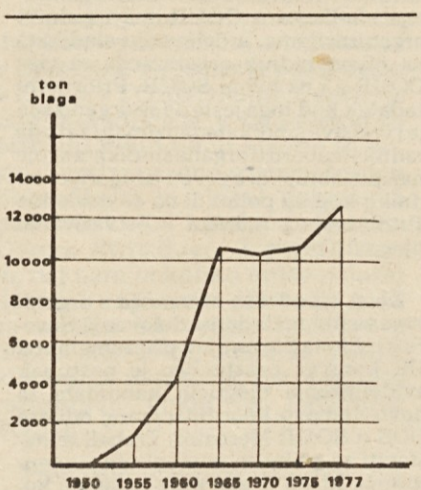

Diagram razvoja izvozne dejavnosti

narjev dohodka in 68 milijonov dinarjev čistega dohodka. Od skupnega celotnega prihodka pa odpade na izvoz 140 milijonov dinarjev ali 20%.

Nagradna križanka Slovenija sadja

Ob 30-letnici Slovenija sadja objavljamo križanko, ki so jo v tej delovni organizaciji pripravili za navdušene enigmatike.

Rešitve pošljite na naslov Mercator - Slovenija sadje, Miklošičeva 10, 61000 Ljubljana, na kuvertu pa pripišite »Nagradna križanka«. Desetim izbrancem bomo poslali komplet značk Slovenija sadja.

Izrednega pomena pri delu ter pri doseganju uspehov je to, da delovna organizacija pri prometu s kmetijskimi pridelki vzpostavlja dohodkovne odnose s kmetijskimi združenji. Delovna organizacija si prizadeva za takšno delitev dela, ki bi spodbujala interese svojih partnerjev. Zelo pomembna so skupna vlaganja (ki so že obrodila sadove) in sicer v skupno urejanje nasadov tistih vrst sadja, ki uspevajo v podnebnju Slovenije.

Ze na začetku svojega dela je delovna organizacija spoznala koristnost črnega in rdečega ribeza ter potrebo po pridelavi teh sadežev. Tako je v sodelovanju s strokovnimi delavci kmetijskih institucij in pod njihovim vodstvom tudi organizirala pridelavo ribeza, ki je še danes pomemben izvozni pridelek. Organizirala pa je tudi zbiranje in odkup gozdnih sadežev preko kmetijskih zadrug in lastnih odkupnih postaj. Gozdne sadeže, predvsem pa gobe (lisičke in jurčke), ki jih naberejo posamezniki, izvozi posušene in v raznih drugih oblikah na številne tuje trge.

Eden od pomembnih činiteljev dosežene razvojne stopnje je bilo spoznanje, da je znanje odločilnega pomena za nadaljnji razvoj. Danes združuje delo v delovni organizaciji 290 delavcev, od teh je nad 70 delavcev z visoko, višjo in srednješolsko izobrazbo - komercialistov, ekonomistov, kmetijskih inženirjev, ekonomskih in kmetijskih tehnikov. Trdnost tega kolek-

tiva pa potrjuje tudi dejstvo, da fluktuacije skorajda ne poznajo.

Ugotovimo lahko, da v naši sredini živi kolektiv, ki je z dobrim delom utrl pot k lastnemu napredku in istočasno k napredku naše družbe. Želja delavcev Mercator - Slovenija sadja je, da se praznovanju 30-letnice obstoja in delovanja delovne organizacije pridružijo vsi delovni ljudje v okviru SOZD.

★ Pod pulpo razumemo sadje, konzervirano s kislino ali s katerimkoli drugim konzervansom. V novjšem času se sadje konzervira samo še z žvepleno kislino (H₂SO₄), na licu mesta, tako da ohrani vse kakovostne lastnosti (hranilne rudninske snovi, sladkor in kislino). Pred leti se je precej sadja konzerviralo z mravljično kislino (AS); to pulpo so nato v tovarni po kemično-tehnološkem postopku pretvorili v sokove oziroma sirupe. S H₂SO₄ danes največ konzervirajo višnje, češnje, maline, jagode, robide, delno pa tudi borovnice, marelice, jabolka in breskve. Pri predelavi žveplena kislina popolnoma izpari, tako da tudi najstrožji evropski oziroma svetovni normativi dovoljujejo konzerviranje z že imenovanim konzervansom. Na ta način konzervirano sadje potrebuje predelovalna industrija za proizvodnjo marmelad, džemov in konfitur (v sladkorju vkuhanega sadja).

Osrednja proslava ob 30-letnici Slovenija-sadja je bila 24. maja v Ljubljani.

Foto: M. Marinček

ČERNAK	VELIKA SLAŠČICA	KOMPJUTER	IZVRŠNI SVET	GLASB. NOTA	EMIL SAJE	MESTO OB SADRANU	FITE-BERALD	KANON	LTER	GRŠKA ČRKA	GRAM REVE ARTURO	JUBI-LANT	LITER
OBLETNICA DOB MERKATOR TEROR. ORG. V FRANCIJI				KRAJ (HRVAŠ.)					TOVARNA V MOSTAH		OKRAJŠ. ZA SLOV. PEŠTER		18. ČRKA
RACUN		SIROTA	MAJHNA ČRTA	NEZNANI LET. PRED. S SANDOL				ZNAM. TUI OKRAT.	MIGLJAJ				
SOSEDNA DRŽAVA							OKRATŠ. MERCATOR			OKRATŠ. TOVARIS OKRAT. ZA HLATENJE			MERCATOR
DALMAT. ŽENSKO IME						SOVAŠ. ŽELEZA	MARINKO				IME ČRKE M. OLYRIAN SAD		
METER	PISEC							OKRATŠ. ZA GLEJ			OSEBNI ZAIMEK		ŽENSKO IME
PREVOZNO SREDSTVO	MESTO V SLOVENIJI							SAMOGL.		RAČET. RAČEDE	REVA V ČRNI G.		18. ČRKA
ŠTEVNIK		PAVLOVA	EV. ŽEV. SVET					RUDNIK V. SLEBA V RSTA VABE					
TAYLOR				SAMOGL. OZEK TRAK				DOMAČE ŽENS. IME			VARJENO MESTO LJUDSKA PRITRDL.		
MOŠTVO								OVALEN NAJVIŠ. KARTA					
DUŠIK	AVLA BLAZI-NYAK							OSEBNI ZAIMEK		PRENOC MOŠKO IME		ENAKA SAMOGL. KOD. RAVNA TIKTEND	
JANE KAVČIČ		19. ČRKA						OKRAJŠ. ZA SAVA ZA STAREŠI			OSEBNI ZAIMEK RADIJ	TELOVAZI DRUŠTVO	OČE S POHODIJA
STAROGOS SODNIK				GEOMET. RIJSKI POJEM				AVTOMOB. OZNAKA ITALIJE				VZDEVIK GORTHE. MATERE PROST. PAB OENLICEB	
AMPER	ŽENSKI OKRAS							LADJA ZA DIHALNI ORGAN					
PRASEK ZA POMIVANJE						RACUN		JOD			ALJA TKAČ		SAMOGL. RADIJ
STAROGRŠKI FILOZOF						ARABSKI ŽREDEC		RDEČI KRIŽ			PISANO ZA SČE		JOD
BARVA KOŽE				TISKA-NJE									AVŠIČ

Predstavljamo vam DO Rudar Idrija

Ela Kovač – M-Rudar Idrija

Razvoj v korak s časom

Po vojni je bila trgovina v Idriji zelo revna. Od predvojnih ostankov privatnih trgovin je ostalo za uporabo le nekaj lokalov. Prva leta po vojni je idrijsko prebivalstvo v glavnem oskrbovalo Konzumno društvo, ki se je kasneje preimenovalo v Potrošniško zadrugo.

Kmalu po osvoboditvi sta bila ustanovljena Okrajni magazin in Rudosk (to je bila posebna trgovina za oskrbo rudarjev). Iz teh in večjih poslovalnic Kmetijskih zadrug se je ob prvi reorganizaciji leta 1952 razvila nova trgovska mreža. V Idriji so bila tedaj trgovska podjetja

Ob drugi reorganizaciji trgovske mreže leta 1964 – ob združitvi vseh trgovskih podjetij v idrijski občini – je nastalo novo trgovsko podjetje z imenom »Univerzal«, ki je imelo 46 poslovalnic. Zaposlovalo je 150 delavcev, od tega 104 ženske in 46 moških. Sprejet je bil načrt razvoja

bifejem na Prejnuti v Idriji in samopostrežna trgovina z bifejem v Cerknem. Številne manjše trgovine smo preuredili v sodobnejše in specializirane prodajalne.

Večje perspektive v večjem podjetju

Do leta 1970 je trgovsko podjetje Univerzal napravilo velik korak naprej v razvijanju sodobnejšega trgovanja. Kljub doseženim uspehom so se člani kolektiva leta 1970 odločili za združitev v Veletrgovino Mercator Ljubljana, saj smo v večjem podjetju videli boljše pogoje za

ki je nudila prostor za prodajo velikega števila različnih proizvodov, ki smo jih do tedaj prodajali v več specializiranih trgovinah. Z izgradnjo Blagovnice je bilo mogoče združiti dotedanje razdrobljene poslovanja na 34 poslovalnic.

Ob združitvi v Veletrgovino Mercator je bilo zaposlenih 230 delavcev – 161 žensk in 69 moških.

Razvoj in potrebe posamopravnem odločanju in delitvi dohodka so bile razlog, da smo se leta 1974 odločili za oblikovanje TOZD Idrija v okviru Veletrgovine Mercator Ljubljana. V tem času je bila ureničena tudi dolgoletna želja in potreba kolektiva po novem skladišču živil in po novi trgovini na Vojskem. Tako je bilo v letu 1977 zgrajeno novo skladišče živil, ki je sodobno opremljeno s potrebno mehanizacijo, hladilnicami, urejnimi upravni in sanitarnimi protori.

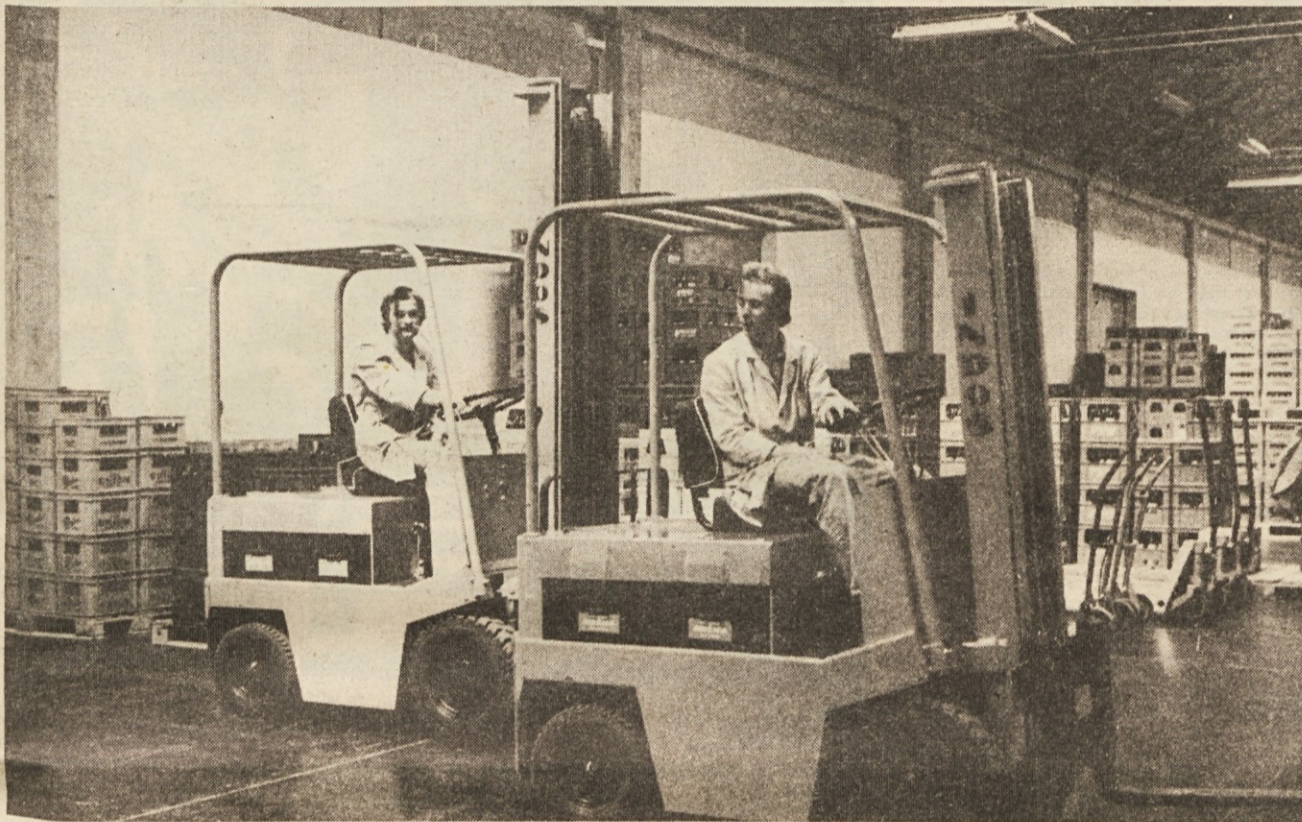
Prelomnica v samoupravni organiziranosti

Z Zakonom o združenem delu je bila nakazana možnost za nove

Kako poslujemo danes

TOZD Univerzal, trgovina na drobno s 169 zaposlenimi, opravlja svojo dejavnost v 34 poslovalnicah, od katerih je več kot tretjina v oddaljenih hribovitih krajih, kamor je prevoz blaga zaradi slabih cest zelo težaven. Razen tega te okoliške trgovine poslujejo v težkih delovnih razmerah, na primer v hladnih in neurejenih kletnih prostorih v starih privatnih hišah. TOZD Univerzal načrtuje postopno ureditev teh poslovalnic, vendar v daljšem razdobju, ker je ostanek dohodka preskromen, da bi dovoljeval večje investicijske naložbe.

TOZD Preskrba, trgovina na debelo z 41 zaposlenimi, oskrbuje z živilni in drugimi gospodinjskimi potrebščinami vse poslovalnice TOZD Univerzala in druge večje potrošnike. Z izgradnjo novega skladiščnega prostora so se delovni pogoji zelo izboljšali, vendar jih tarejo težki pogoji gospodarjenja. Novo skladišče jim prinaša poleg zadovoljstva v urejenih prostorih tudi velike obveznosti odplačeva-

Novo skladišče živil je delavcem Mercator – Rudar, TOZD Preskrba, omogočilo boljše delovne pogoje.

»Izbira«, »Preskrba« in »Kurivo«, v Spodnji Idriji trgovsko podjetje »Poželji« in v Cerknem trgovsko podjetje »Postrežba«.

podjetja Univerzal, ki je predvideval specializacijo trgovin. Po tem načrtu sta bili do leta 1970 na novo zgrajeni samopostrežna trgovina z

še večji napredek in večje perspektive.

Ob združitvi z Mercatorjem je že bila v gradnji nova blagovna hiša,

Ob otvoritvi prodajalne na Vojskem je direktorica Mercator – Rudarja, Ivanka Leskovec, krajanom in gostom spregovorila o nastanku trgovine ter o zaslugah posameznikov in kolektivov za to. Več o tem bomo pisali v prihodnji številki glasila. – Foto: Jaro Novak

oblike samoupravne organiziranosti. Po širokih razpravah v samoupravnih organih in v kolektivu smo se v letu 1977 na referendumu odločili za preoblikovanje TOZD Idrija v DO Rudar s tremi temeljnimi organizacijami:

TOZD Univerzal – trgovina na drobno,
TOZD Preskrba – trgovina na debelo,
TOZD Javornik – gostinstvo.

nja investicij. Prav to narekuje kolektivu načrtovanje razširitve obsega poslovanja.

TOZD Javornik, gostinstvo z 78 zaposlenimi: delavci te TOZD so zadnji dve leti odločno posegli v svojo samoupravno organiziranost, saj so se tri manjša bivša podjetja združila v gostinsko delovno organizacijo in se nato kot TOZD priključila v Mercator – Rudar. Z združitvijo so morali poenotiti poslovanje, združiti sredstva in izdelati enotna merila za nagrajevanje dela. Težave, ki so nastale s temi spremembami in veliko pomanjkanje gostinskih delavcev, so v tem letu največja ovira pri gospodarjenju te temeljne organizacije.

Novosti v letu 1978

Investicije v novo zgrajene objekte, ki smo jih pričeli graditi v preteklem letu, so letos že pokazale svoje rezultate.

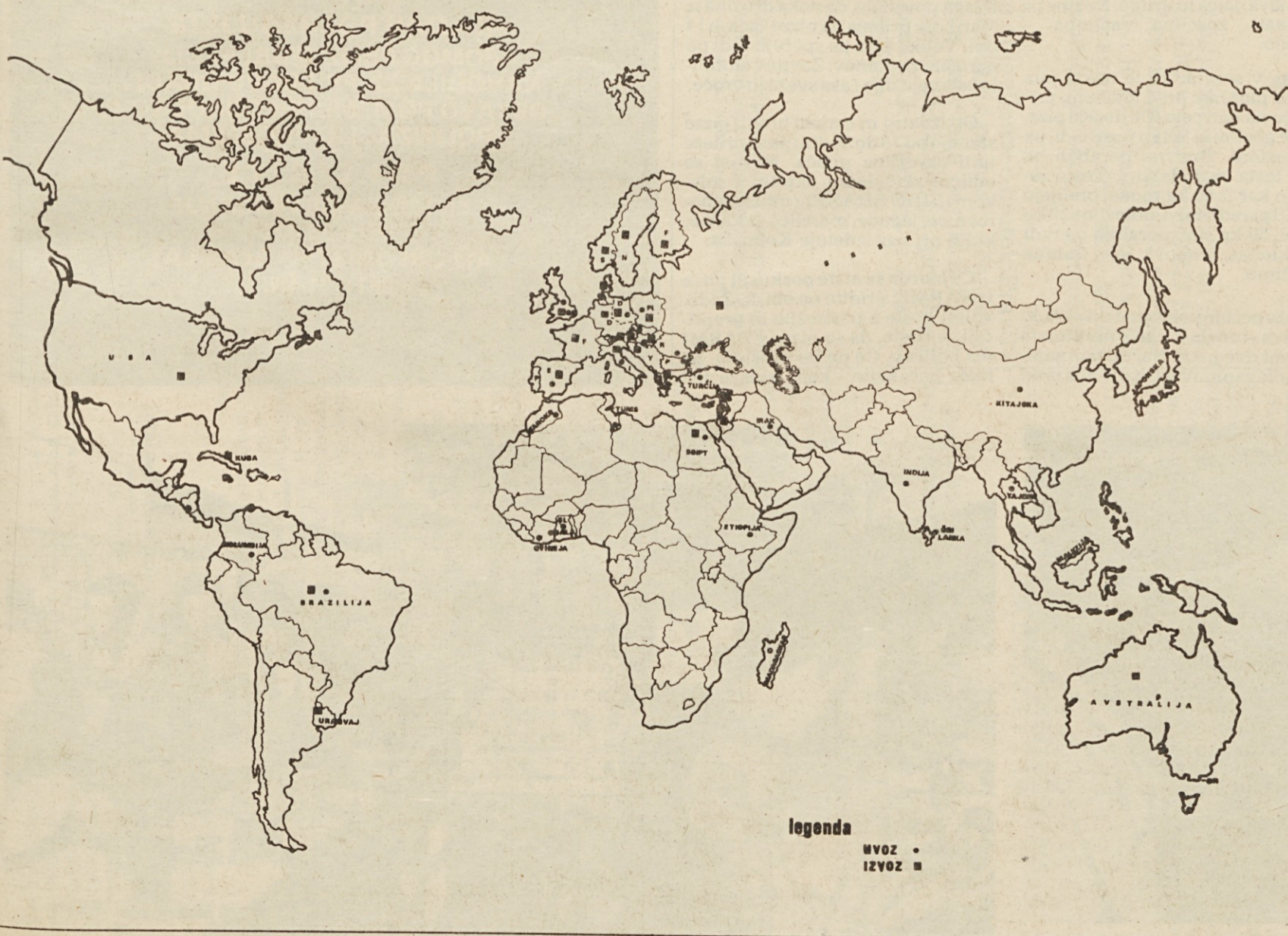
Zgrajena je bila nova samopostrežna trgovina z bifejem pri Likarici, ki je nadomestila klasično poslovanje v starem in neustreznem prostoru. V začetku leta so bila zaključena adaptacijska dela na gostinskem lokalu »Soča«, s katerim smo rešili problem pomanjkanja družbene prehrane delavcev, zaposlenih v središču mesta. 24. junija, na dan krajevnega praznika Vojškega, pa smo predali svojemu namenu nov trgovsko-turistični objekt.

Načrti za bodočnost

Velika odrekanja kolektiva zaradi investicij v preteklih letih so rodila svoje sodeve, saj imamo v Idriji in Cerknem sodobno urejene prodajne prostore.

Neustrezne poslovne prostore ima še prodajalna kuriva in gradbenega materiala, ki jo je zadnji potres docela razmajal. Takoj, ko nam bo skupščina občine Idrija dodelila ustrezen prostor, bomo pričeli z izgradnjo nove prodajalne.

Z razvojem industrije se je v idrijski občini povečala naseljenost prebivalstva in s tem tudi potreba po novih, večjih prodajnih prostorih v Spodnji Idriji in Godoviču. Po srednjeročnem programu razvoja trgovske mreže bomo zgradili novo trgovino v Spodnji Idriji in s tem omogočili krajanom boljšo oskrbo.

V vseh teh letih je potekala zunanjetrgovinska menjava s 34 državami.

Predsednik ZSS Vinko Hafner med novinarji iz združenega dela

Jaro Novak – Center za obveščanje

Učinkovitost pri spreminjanju vsebine

»Glasila delovnih kolektivov, z ogromnim številom naklade, v kateri izhajajo, in zaradi dostopnosti ter povezanosti družbenopolitične vsebine in problematike, ki jo posamezna glasila obravnavajo, so zelo pomembna pri ustvarjanju javnega mnenja, pri delovanju samoupravljanja in družbeni naravnosti,« je dejal Vinko Hafner, predsednik RS ZSS na pogovoru z novinarji iz združenega dela v ljubljanski regiji, na začetku tega meseca v dvorani Gradisa. Sestanku sta prisostvovala tudi predsednik Društva novinarjev Slovenije, Božo Kovač, in predsednik komisije za obveščanje in politično propagando RS ZSS, Matjaž Vizjak.

Vinko Hafner je opozoril na potrebo, da bi ta glasila več obravnavala delovanje osnovnih organizacij sindikata in njenih organov, v času pred kongresom ZSS pa naj bi več prostora namenjala obravnavi kongresnih dokumentov.

Predsednik Zveze sindikatov Slovenije je novinarje iz združene-

S pogovora z novinarji iz združenega dela v ljubljanski regiji. Od leve proti desni: Ida Rebolj, predsednica Aktiva novinarjev v združenem delu za ljubljansko regijo, Vinko Hafner, predsednik RS ZSS (Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije), Matjaž Vizjak, predsednik Komisije za obveščanje in politično propagando RS ZSS ter Nada Muminović, članica izvršnega odbora Aktiva novinarjev.

V pizzeriji »Parma« delajo s polno paro

Mile Bitenc – Delovna skupnost SOZD

Pizza: takšna in drugačna

Ste že jedli pizzo? Ta odlična italijanska specialiteta, ki je k nam prišla šele pred nekaj leti, je dobila širok krog ljubiteljev. Seveda jo lahko pripravimo tudi doma, vendar je veliko bolj okusna v lokalih, ki so namenjeni prav pripravi pizze.

V Ljubljani je več pizzerij, ponudijo pa vrsto različnih, bolj ali manj dobrih pizz. Če se odločite za pizzerijo PARMA (Mercator – Hotel-Gostinstvo, TOZD Ilirija), potem ste zadeli v črno.

V začetku aprila je bilo tri leta, kar je ta pizzerija v kletnem prehodu Maksimarketa obiskovalcem odprla vrata. Prijeten, okusno opremljen lokal od takrat dalje ni nikoli prazen. Pogosto je treba na prostor čakati. Vzrok temu so nadvse okusne in bogato obložene pizze – takšne, kot jih znajo pripravljati le v PARMU.

Pred kratkim sem PARMU obiskal in se pogovarjal s poslovodkinjo Drago Brus. Povedala mi je, da so v začetku (ker so se bali za obisk!) goste dobesedno razvajali. »Prav so ponudili različne pizze, so gostje imeli svoje želje in tem so ustregli. Prav ta pozornost do obiskovalcev je naredila svoje; lokal je postajal čedalje bolj priljubljen in kmalu je zaslovel po vrsti odličnih pizz, ki so prilagojene »kranjskemu« okusu.

Poleg, lahko rečem slavnih italijanskih pizz z imeni Margerita, Napolitana in Romana, postrežejo tu še s pizzo Ilirija (ime po hotelu), Parma (mesto v Italiji, pobrateno z Ljubljano – občino Šiška, kjer ima svoj sedež Mercator – Hotel-gostinstvo, TOZD Ilirija), paz Gorenjko, kmečko in kraško pizzo. Ni dolgo tega, kar so ponudili posebnost: sadno pizzo. Prav to so gostje sprejeli z navdušenjem. Testo je premazano s sladko smetano, obloženo pa z ananasom, marelicami, breskvami in jagodami.

Za dobro pizzo je predvsem potrebno napraviti pravo kvašeno testo, ki mora dvakrat vzhajati. Ta osnova je prelita s paradižnikovim prelivom (ki ga znajo v Parmu od-

lično pripraviti) in potresena z naribanim sirom. Ostali dodatki so najrazličnejši mesni izdelki, gobice, zelenjava, jajca in drugo. Nesme pa manjkati značilna začimba – origano.

Zdaj, v sezoni, ko je nekaj miz tudi na ploščadi pred lokalom, pripravijo na dan celo 800 do 900 pizz. Še več gostov bi lahko postregli, pa ni prostora. Dnevno porabijo na kupe testa in dodatkov. Testo zamesimo kar iz 60 kg moke, prelijejo ga z 80 l paradižnika, obložijo s 30 kg šunke, 50 kg sira, porabijo pa tudi gore klobas, hrenovk, jajc, slanine in začimb.

Pizze pečejo v avtomatski peči, ki ima dva »tunela«; vsako minuto sta spečeni dve pizze. Naj ob tem zapišem tole zanimivost. Ko je bila pred

Skrbno pripravljeno testo je osnova za dobro pizzo. – Foto: Matjaž Marinček

ga dela seznanil z novo organiziranostjo sindikatov. Opozoril pa je, da tem spremembam ne bi smeli posvečati preveč svojega časa. »Bolj ko se ukvarjamo sami s seboj in bolj ko se naše delo obrača v forumih, manj smo učinkoviti v združenem delu pri opravljanju vsakodnevnih nalog.«

Mimogrede se je Vinko Hafner dotaknil vprašanja statusa novinarjev v združenem delu in poudaril njihovo vlogo in politični pomen. Zatrdil je, da bo Zveza sindikatov varovala novinarje v združenem delu, seveda pod pogojem, da bo njihovo poročanje objektivno in da bodo sami opravljali svoje delo neoporečno.

O vsebini govora predsednika Hafnerja bomo poročali v zvezi s temami o pripravah na kongres slovenskih sindikatov.

S pogovora z novinarji iz združenega dela v ljubljanski regiji. Od leve proti desni: Ida Rebolj, predsednica Aktiva novinarjev v združenem delu za ljubljansko regijo, Vinko Hafner, predsednik RS ZSS (Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije), Matjaž Vizjak, predsednik Komisije za obveščanje in politično propagando RS ZSS ter Nada Muminović, članica izvršnega odbora Aktiva novinarjev.

kratkem v Ljubljani na obisku delegacija iz Sovjetske zveze, se je zanimala tudi za nakup takšnih peči. Ogledali so si peč v naši pizzeriji PARMA. Sklenili so kupčijo za nekaj peči, ki jih bodo prikazali v kratkem na razstavi v Moskvi, nas pa naprosili, da tja odpotuje delavka iz PARMU, ki bo kot strokovnjak pripravljala pizze. Vsekakor je to za nas veliko priznanje.

Kot zanimivost mi je tovarišica Draga povedala, da neka družina iz Maribora prihaja na pizze vsakih 14 dni. Veliko pizz pa spečejo tudi po naročilu za domov. Zavite v alufolijo ostanejo dlje časa sveže in vroče.

Ob izdatni in ceneni hrani (pizze stanejo od 18 do 30 din) pa se prileže tudi osvežilna pijača. Novost so odlični sladoleдни napitki z mlekom (LIDO SHAKE) z okusom borovnice, jagode, marelice in kakaa, ki jih pri nas izdeluje Kolinska.

Če morda še niste poskusili pizze iz PARMU, pridite na obisk. Zadovoljni boste s postrežbo in prepričali se boste, da so pizze v PARMU res odlične. Če ne bo prostora, pa malo počakajte – kajti izplača se!!

Prostori pizzerije Parma so skoraj vedno polni gostov.

Iz akcij osnovnih organizacij ZSMS

Mojca Legan – M-Rožnik, TOZD Golovec

Lokalna štafeta na Viču

10. maja so se mladi iz Mercatorja udeležili prenosa lokalne Titove štafete, organizirane na pobudo mladine občine Ljubljana Vič-Rudnik.

dih SOZD obljubila, da bo mladina sestavljene organizacije, zavedajoč se svojih dolžnosti, tudi v bodoče zvesto izpolnjevala naložene ji naloge.

Osnovna organizacija ZSMS Delovne skupnosti MERCATOR-ROŽNIK je za to priložnost pripravila slavnostni sprejem pred okrašeno stavbo sedeža SOZD, kjer so

Pozdravno pismo tovarišu TITU je prebrala nosilka štafete palice, Stanka Repovž in se tako v imenu vseh mladih Mercatorja pridružila željam mladine in narodov ter naro-

Prevzem štafete palice pred poslopjem na Aškercevi 3 v Ljubljani. – Foto: Kančijan Hvastija

se zbrali okoliški delavci Mercatorja.

Po prevzemu štafete palice od mladih z Iga je mladinka Janja Jakšič v slavnostnem govoru prikazala razvoj Mercatorja in v imenu mla-

dnosti socialistične Jugoslavije, da bi nas tovariš TITO še dolgo vodil.

Štafeta je pot nadaljevala po Emonski ulici in Mirju na Gorupovo cesto, kjer so palico z željami in pozdravi prevzeli mladi Tehničnih srednjih šol.

**KADAR POTREBUJETE
POMOČ PRI IZVEDBI AKCIJ
NAVODILA ZA PRIPRAVO GRADIV
OBJAVO POMEMBNIH DOGODKOV
POLITIZACIJO PROBLEMA
POKLIČITE
CENTER ZA OBVEŠČANJE
061-23-424
ALI UREDNIŠTVO GLASILA
061-21-488**

Pravilnik o učencih

Na posvetovanjih z vodji splošnih služb in drugimi delavci TOZD in DO v sestavu SOZD Mercator, kjer so bili obravnavani osnutki samoupravnih splošnih aktov, je bila dana pobuda, naj bi pripravili samoupravni splošni akt, ki bo enotno urejal problematiko učencev v gospodarstvu.

V skladu s to pobudo objavljamo osnutek Pravilnika o pravicah, dolžnostih in položaju učencev v gospodarstvu. Sprejme ga vsaka organizacija, s tem, da pri dokončnem oblikovanju predloga vsaka organizacija pravilnik dopolni s posebnostmi, ki so zanj značilne.

Na podlagi določil 10. člena Zakona o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij, 26. člena Zakona o delovnih razmerjih in... člena Statuta organizacije je Delavski svet sprejel naslednji

PRAVILNIK

o pravicah, dolžnostih in položaju učencev v gospodarstvu v organizaciji

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem Pravilnikom se urejajo pravice, dolžnosti in položaj učencev v gospodarstvu (v nadaljnjem besedilu: učenci), ki se učijo s praktičnim delom v organizaciji.....(v nadaljnjem besedilu: organizacija) in s šolanjem v šolah po zakonu o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij, da bi si pridobili poklic širokega profila določene stroke.

2. člen

Uk učencev se odvija po učnem programu šole, ki je prilagojen strokovnim zahtevam posameznih poklicev.

Praktično usposabljanje učencev v organizaciji se ravno tako odvija po učnem programu in se učencu ne sme nalagati del, ki niso predvidena v učnem programu.

Šolanje traja praviloma tri leta. Razporeditev praktičnega in teoretičnega izobraževanja določijo šola, v soglasju z organizacijo.

Praktično izobraževanje sme trajati skupno največ osem ur

3. člen

Praktično izobraževanje sme trajati največ osem ur

dnevno, vendar tedensko ne sme presegati 40 ur. Tisti dan, ko traja teoretično izobraževanje, ne sme biti praktičnega izobraževanja.

Če praktično izobraževanje traja strnjeno 6 ali več ur, ima učenec v tem času pravico do najmanj 30 minut odmora.

4. člen

Vsako leto opravlja učenec, po uspešno zaključenem teoretičnem pouku v šoli, praktičen izpit za tisto leto - A, B in C splošni program in program stroke.

Po uspešno končani učni dobi mora vsak učenec opraviti zaključni praktični izpit iz stroke in poklica, katerega se je izučil.

Po opravljenem zaključnem izpitu pridobi učenec poklic širokega profila določene stroke.

5. člen

Medsebojne pravice in obveznosti učenca in organizacije so urejene s štipendijsko pogodbo, na podlagi katere je učenec z organizacijo v štipendijskem razmerju, ter z izjavo, ki zagotavlja učencu, da bo organizacija, na podlagi s šolo sklenjene pogodbe, omogočila učencu v organizaciji praktičen pouk po vzgojnoizobraževalnem programu šole.

6. člen

Dokler so učenci na praktičnem delu v organizaciji, veljajo za uveljavljanje njihovih pravic in dolžnosti določila tega Pravilnika, določila Statuta organizacije in drugi samoupravni splošni akti organizacije.

II. PODELITEV ŠTIPENDIJ OZIROMA SPREJEM UČENCEV V UK

1. Razpis štipendij oziroma prostih učnih mest

10. člen

Izbira kandidatov se opravi v skladu z določili IV. poglavja Pravilnika o izobraževanju in izpopolnjevanju delavcev.

7. člen

Komisija za delovna razmerja sprejme najkasneje do 1. junija, v skladu z letnim planom kadrov, sklep o razpisu štipendij oziroma prostih učnih mest.

11. člen

Z vsemi zbranimi kandidati se sklene štipendijska pogodba, v skladu z določili Pravilnika o izobraževanju in izpopolnjevanju delavcev, na podlagi s šolo sklenjene pogodbe o praktičnem pouku in medsebojnih obveznostih, omogočila učencu v organizaciji praktičen pouk po vzgojnoizobraževalnem programu šole. Izjava je priložena in predstavlja sestavni del tega Pravilnika.

8. člen

Razpis se objavi najkasneje do 10. junija, praviloma v okviru skupnega razpisa štipendij oziroma prostih učnih mest v SOZD Mercator.

Razpis mora vsebovati vsa določila, pomembna za štipendijsko in učno razmerje. Določila, pomembna za štipendijsko razmerje, so določena v Pravilniku o izobraževanju in izpopolnjevanju delavcev.

Pogoj za sprejem učenca v učno razmerje pa je:

- da ima uspešno končano osmeletno šolanje,
- da je mlajši od 18 let,
- da je duševno in telesno zdrav, kar se ugotovi na podlagi zdravniškega potrdila,
- da je sposoben za učenje določenega poklica, kar se lahko ugotovi na podlagi testiranja ali enomesečnega poskusnega dela.

12. člen

Štipendijska pogodba iz prejšnjega člena tega Pravilnika se za učence v gospodarstvu dopolni z določilom, da opravlja učenec en mesec pred pričetkom teoretičnega usposabljanja za poklic poskusno delo, ki sme trajati največ 30 dni.

13. člen

V poskusni dobi se ugotavlja, ali ima učenec nagnjenosti in sposobnosti, ki so potrebne za opravljanje poklica, za katerega je za čas izobraževanja sklenil štipendijsko pogodbo.

V tem enomesečnem poskusnem roku dela učenec pod strokovnim vodstvom inštruktorja praktičnega dela, ki mu po

2. Izbira kandidatov

9. člen

Rok za sprejemanje pisмениh prijav traja vsako leto od dneva razpisa do 1. 8.

opravljenem poskusnem delu, skupaj z vodjo organizacijske enote, v kateri je učenec na poskusni dobi, izda oceno in mnenje.

Med poskusno dobo lahko organizacija ali učenec razdreta

III. PRAVICE TER OBVEZNOSTI ORGANIZACIJE IN UČENCA

14. člen

Dolžnosti organizacije so:

- da učencu omogoči izučitev za poklic po predpisanem izobraževalnem programu,
- da si bo učenec v času, ki je določen z izobraževalnim programom, pridobil potrebno praktično znanje za opravljanje poklica, za katerega se izobražuje,
- da skrbi za praktično izobraževanje učencev, za redno obiskovanje šole ter za druge obvezne izobraževalne oblike,
- da omogoči take učno-vzgojne odnose, v katerih se lahko učenci vključujejo v samoupravljanje,
- da skrbi za pravilne medsebojne odnose med delavci in učenci,
- da učencem v času praktičnega in teoretičnega pouka redno izplačuje nagrade in štipendijo, ki je določena s tem Pravilnikom in drugimi samoupravnimi akti organizacije,
- da skrbi za varnost pri delu in zdravje učenca,
- da seznanja učenca s predpisi o varstvu pri delu,
- da omogoči vključitev učenca v OO ZSMS organizacije in druge družbenopolitične organizacije v času učenčevega praktičnega dela v organizaciji,
- da izpolnjuje pogodbene obveznosti iz pogodbe o štipendiranju,
- da učencem omogoči počitnice v smislu določil tega Pravilnika in še najmanj 6 dni odsotnosti za pripravo nazaključni izpit.

15. člen

Dolžnosti učencev so:

- da se vestno in marljivo učijo in si prizadevajo izobraziti se za poklic v določenem roku,
- da redno obiskujejo šolo in so prizadevni pri praktičnem delu,
- da redno in uspešno opravljajo svoje šolske obveznosti ter

IV. NAGRAJEVANJE

17. člen

Učencu pripada v času izobraževanja štipendija v skladu z

štipendijsko pogodbo ob vsakem času.

Poskusna doba se šteje učencu v čas štipendiranja ter mu za ta čas pripadajo štipendija in druge, s pogodbo določene pravice.

da si prizadevajo izpopolniti svojo strokovno in splošno izobrazbo,

- da izvršujejo naloge, ki so jim jih dali učitelji v šoli in inštruktorji pri praktičnem delu,
- da se dostojno in disciplinirano vedejo na šoli, v organizaciji in izven nje,
- da se ravnajo po predpisih o varstvu pri delu in pazijo na svoje zdravje,
- da varujejo poslovno tajnost organizacije,
- da čuvajo vse delovno orodje, delovne pripomočke in obleko, do katerih imajo pravico pri opravljanju praktičnega dela,
- da skrbijo za svojo zunanost in prihajajo na delo urejeni tako, da bodo varno in uspešno izvrševali dela v zvezi s praktičnim usposabljanjem.

16. člen

Učenci imajo naslednje pravice:

- do štipendije na podlagi pogodbe o štipendiranju,
- do nagrade v času praktičnega usposabljanja v organizaciji na podlagi izjave,
- do nasvetov in pomoči inštruktorja ter vodje organizacijske enote, v kateri se usposablja,
- do drugih dodatkov in premikov v času praktičnega usposabljanja v organizaciji, po Pravilniku o osnovah in merilih za delitev čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke organizacije,
- do tedenskih seminarjev,
- do počitnic in dodatnega dopusta za opravljanje zaključnega izpita,
- do udeleževanja v družbenopolitičnih organizacijah v času praktičnega usposabljanja,
- druge pravice po tem Pravilniku, pogodbi, izjavi in drugih samoupravnih splošnih aktih organizacije.

69. členom Pravilnika o izobraževanju in izpopolnjevanju delavcev.

18. člen

V času praktičnega usposabljanja v organizaciji pripada učencu poleg štipendije tudi nagrada, in sicer:

- nagrada, ki je odvisna od letnika, katerega učenec obiskuje,
- nagrada, ki je odvisna od prizadevnosti in uspešnosti učenca pri praktičnem delu.

19. člen

Osnovna nagrada, ki je odvisna od letnika, katerega učenec obiskuje, znaša:

I. letnik	20%
II. letnik	25%
III. letnik	30%

Osnova za izračun nagrade je povprečni mesečni neto osebni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu SR Slovenije v devetih mesecih preteklega leta.

20. člen

Nagrada, ki je odvisna od prizadevnosti in uspešnosti učenca pri delu, je tisto merilo, ki določa dokončno višino učenčeve nagrade za praktično delo v organizaciji, in sicer:

- za odličen uspeh (5)
125% osnovne nagrade

V. INSTRUKTOR PRAKTIČNEGA DELA

22. člen

Za pravilen potek usposabljanja učencev skrbijo v organizaciji inštruktorji. Vsak letnik učencev ima svojega inštruktorja, ki skrbi, da se praktično delo učencev enotno opravlja v skladu z učnim programom in po ustreznih pedagoških metodah. V ta namen inštruktorji:

- sodelujejo s šolo, kjer učenci obiskujejo pouk in se udeležujejo razgovora o učnem uspehu, programu in metodah dela z učenci,
- organizirajo izobraževalne oblike z učenci - seminarje, ki trajajo od 8 do 10 ur na mesec in na katerih obravnavajo:

- a) program, predviden za praktično delo učencev,
- b) organizacijo in način poslovanja organizacije, kjer so učenci na praktičnem delu,
- c) druga vprašanja v zvezi z usposabljanjem učencev.

Preko inštruktorjev urejajo učenci svoje zadeve s strokovnimi službami organizacije.

- za prav dober uspeh (4)
110% osnovne nagrade
- za dober uspeh (3)
100% osnovne nagrade
- za zadovoljiv uspeh (2)
90% osnovne nagrade
- za nezadovoljiv uspeh (1)
75% osnovne nagrade

Vendar nagrada ne sme biti manjša od 20% povprečnega mesečnega neto osebne dohodka na zaposlenega v gospodarstvu SR Slovenije v devetih mesecih preteklega leta.

Prizadevnost in uspešnost učenca na praktičnem delu se ocenjuje na podlagi 16 kriterijev ob koncu obračunskega obdobja (praviloma traja obračunsko obdobje en mesec in je enako kot za obračun osebne dohodka delavcev), s pomočjo popisnega lista, ki je priložen in predstavlja sestavni del tega člena.

21. člen

Učencem, ki prostovoljno delajo ob sobotah v času, ko imajo v šoli teoretični pouk, pripada za čas takega dela nagrada, ki se obračuna na osnovi 60% povprečnega mesečnega neto osebne dohodka na zaposlenega v gospodarstvu SR Slovenije v 9 mesecih preteklega leta. Ravno tako se obračuna nagrada, če učenci delajo v času, ko imajo šolske počitnice.

23. člen

Inštruktorja imenuje Delavski svet organizacije na predlog Komisije za delovna razmerja.

24. člen

Inštruktor, ki mu je po sklepu Delavskega sveta poverjena strokovna in splošna vzgoja učencev, mora imeti ustrezno strokovno izobrazbo in najmanj 5 let delovne dobe v stroki.

Za ustrezno strokovno izobrazbo se šteje najmanj poklic profila tehnik ali njemu podobni, oziroma poklic inženir ali diplomirani inženir.

25. člen

Inštruktorji prejemaajo za svoje delo osebne dohodke po Pravilniku o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke organizacije.

26. člen

Poleg inštruktorja za praktično delo skrbi za praktično

usposabljanje učenca tudi vodja organizacijske enote, v kateri je učenec na praktičnem delu. Vodja organizacijske enote dnevno določa učencu delovne naloge po izobraževalnem programu

ter spremlja in kontrolira njegovo delo.

Vodja organizacijske enote je dolžan poročati inštruktorju vsa opažanja, pomembna za uspešno usposobitev učenca.

VI. ODMORI, POČITKI, DOPUSTI

27. člen

Učenec ima v času praktičnega usposabljanja pravico do odmora med delom, do dnevnega počitka, tedenskega počitka, počitka ob državnih praznikih, pravico do odsotnosti z dela s pravico do nadomestila ali brez te pravice, po določilih Pravilnika o delovnih razmerjih organizacije.

28. člen

Učenec ima pravico do 6 tednov počitnic oziroma 42 kole-

darskih dni počitnic v letu in še najmanj 6 dni za pripravo na zaključni izpit.

Učenec praviloma izrablja 14 koledarskih dni za čas zimskih počitnic in 28 koledarskih dni za čas letnih počitnic.

Razpored koriščenja počitnic izvrši na podlagi izražene želje učenca kadrovska služba organizacije, v sodelovanju z vodjem organizacijske enote, v kateri je učenec na praktičnem delu, in inštruktorja za praktično delo.

VII. RAZPOREJANJE UČENCEV

29. člen

Po opravljenem zaključnem izpitu odloča Komisija za delovna razmerja, najkasneje v roku 15 dni, o razporeditvi učenca s pogodbo o štipendiji k delu ozi-

roma nalogam, ustreznim strokovni izobrazbi in drugim možnostim učenca.

Učenec, ki ga Komisija za delovna razmerja ni sprejela v delovno razmerje, je prost vseh obveznosti po pogodbi o štipendiji.

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

30. člen

Po uveljavitvi tega Pravilnika se mora vse poslovanje z učenci v gospodarstvu urediti na podlagi določil tega Pravilnika.

31. člen

Dosedanje izjave in štipendijske ali učne pogodbe se morajo uskladiti s tem Pravilnikom

najpozneje do pričetka šolskega leta 1978/79.

32. člen

Za spremembo in dopolnitve tega Pravilnika velja enak postopek kot za njegov sprejem.

33. člen

Ta Pravilnik začne veljati osem dni po objavi.

Predsednik Delavskega sveta:

PRILOGA K 20. ČLENU PRAVILNIKA

POPISNI LIST

Ime in priimek učenca
 Razred
 organizacijska enota
 Inštruktor praktičnega dela
 Ocene so: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), zadovoljivo (2), nezadovoljivo (1)
 1. pridnost in prizadevnost pri delu
 2. poslušnost (navodila rad izpolnjuje)
 3. točnost prihajanja na delo
 4. prizadevnost pri pridobivanju znanja (poznavanje blaga, novitet itd.)
 5. zanesljivost pri delu
 6. spretnost pri delu
 7. odnos oziroma ravnanje z družbeno imovino (inventarjem, delovnimi sredstvi, blagom)
 8. poštenje v odnosu do denarja in blaga
 9. odnos do kupca
 10. odnos do inštruktorjev praktičnega dela
 11. odnos do sodelavcev
 12. osebna urejenost (estetski videz)
 13. dostojnost v vedenju in govorenju
 14. sposobnost vključevanja v delovno skupnost
 15. samoiniciativnost (sam vidi delo)
 16. pripravljenost pomagati pri izjemnih delih (prevzemu blaga, inventurah, delu ob sobotah)
 seštevek vseh ocen
 povprečna ocena (seštevek deljen s 16)

Vodja organizacijske enote

Inštruktor praktičnega dela

IZJAVA

Organizacija v
 izjavlja, da je pripravljena skleniti s šolo
 pogodbo o praktičnem pouku in medsebojnih obveznostih (po 19. členu Zakona o srednjem šolstvu - Uradni list SRS št. 18/67, 10. členu Zakona o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij - Uradni list SRS št. 26/70 in Pravilnika o pravicah, dolžnostih in položaju učencev v gospodarstvu v organizaciji

za učenca roj. dne
 stalno bivališče
 za šolsko leto 197 . / . . , 19 . / . . , 19 . / . .

Učenec bo pri praktičnem pouku v
 Po 33. členu Zakona o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij in 19. ter 20. členu Pravilnika o pravicah, dolžnostih in položaju učencev v gospodarstvu, bo organizacija izplačevala učencu ves čas izobraževanja štipendijo in v času praktičnega usposabljanja mesečno nagrado v znesku din (z besedami:).

Ta izjava velja samo za vpis v šolo:
 v šolskem letu 19 . / . .

Izjava je napisana v treh izvodih, od katerih prejmejo po en izvod organizacija, učenec in šola.

V dne,

Direktor:

BELEŽKE:

Pred dnevoma borcev in vstaje slovenskega naroda

Lojze Levičar – M-Rožnik, TOZD Golovec

Bili smo tudi nemočni

Nepozabni dogodki iz otroških let

Rodil sem se kot sedmi otrok na revni kmetiji v vasi Cesta, v okolici Krškega. Predšolska leta sem prebil v zavetju staršev, bratov in sestra. Igrače skoraj nisem poznal, morda tudi plenice ne. Za igranje smo imeli otroci delo z živino, razna opravila na poljih, vinogradih in njivah. Večkrat sem poslušal pripovedovanje starejših sester in bra-

ta o tem, kako je v šoli. Veselil sem se tudi sam tega trenutka in željno čakal jeseni leta 1941. Željni trenutki pa so prinesli povsem nekaj drugega.

Bil je septemski dan. Glavni poljski pridelki so bili že pod streho. Kašče so bile polne žita in vino je teklo iz preš.

Na motorjih s prikolicami so se v vas pripeljali nemški vojaki. Otroci smo opazovali te pošastne stroje in vojake v lepih zelenih uniformah. Ni nas zanimalo, kakšne novice so prinesli. Šele ko sem opazil solze v maminih in očetovih očeh, sem iz pogovora razbral, za kaj gre. Kot sedemletni deček sem stežka doumel, da bomo morali do naslednjega dne pobrati samo nujno potrebno obleko in nekaj hrane, vse skupaj naložiti na voz ter odpeljati do ceste. Tam so nas nagnali na tovornjake in odpeljali na rajhenburški (sedaj brestaniški) grad. Težko bi opisal občutke, ki so nas obhajali v trenutku, ko smo zapuščali dom. Vojaki so nas priganjali in nismo se mogli posloviti od svinj, kokoši, golobov, zajčev in mačk. Oče je ves objokan nesel zadnji koš krme živini, a ga ni smel več položiti. Vojak

ga je porinil k vozu in odšli smo. Še nekaj trenutkov sem opazoval domačijo, ki se je kmalu skrila za ovinkom. Dolgo časa smo hodili brez besed – le solze so govorile. Strnili smo se v kolono; bilo nas je okoli 25 družin. V Travniki, kjer se je naša vas priključila cesti, so nas čakali vojaški tovornjaki. Z vozovi so se vrnili Kočevarji, nemški hlapci, ki so pozneje skrbeli za tisto, kar je še ostalo, dokler niso vsega uničili.

Zvečer smo prispeli na rajhenburški grad. Čakali so nas veliki goveji hlevi; po tleh so razgrnili slamo in tu smo prenočili. Za toliko ljudi ni bilo stranišč. Skopane so bile velike jame, v katerih je bila voda. Moj osemletni bratranec je ponoči padel v eno teh jam in utonil. Seveda niza to nihče odgovarjal – bili smo le številke. Kje je bil ta deček pokopan, nihče ne ve – če je sploh bil.

Drugi dan so nas na rajhenburški postaji nagnali v živinske vagon. Kar precej nas je bilo v vsakem vagonu. Med vrati je bila le majhna odprtina. Po podu je bila razgrnjena slama. Jedli smo tisto, kar smo vzeli s sabo od doma.

Vožnja je trajala en dan in eno noč. Drugi dan proti večeru smo prispeli v Šlezijo, v mesto Löwenberg. Tu so nas na postaji spet čakali vojaški tovornjaki in nas odpeljali v taborišče. To je bila ogromna stavba, okrog in okrog nje ograja, na vrhu pa prepletena bodeča žica. Sobe so bile dokaj velike. V sobo, kjer smo bili mi, so dodelili še eno družino. Postelje so bile železne in enonadstropne. Za večerjo smo dobili čaj, neolupljen gomolj krompirja in malo masla.

Drugi dan so nas razvrstili: starejši od 14 let so razporedili po rudnikih, kmetijah, raznih delavnicah itd. Ostali smo otroci in tudi nas so razvrstili. Dodeljen sem bil v skupino od 7. do 10. leta. Vsa štiri

leta izgnanstva sem obiskoval nemško šolo. Spominjam se, da nisem bil ravno slab učenc. Vseeno pa sem bil dostikrat med kaznovanimi. Nastaviti smo morali roko in po njej je padala šiba; dostikrat je padalo tudi po prstih, kar je bilo še huje.

Boleča je bila razlika, ko so delili malico. »Auslenderji« (tujci, op. 1.) smo dobili črn kruh z marmelado, kavo, čaj, kakao ali mleko, nemški otroci pa so dobili bel kruh, salamo, maslo, sladko kavo itd. Zapoštljeni smo bili povsod, in to je bilo najbolj grenko.

Bili smo v zadnjem taborišču, v lesenih barakah Mittlau. Tja smo bili premeščeni leta 1943 zaradi očeta – pri njem so namreč našli neko nezaželeno pismo. Tu so bili Rusi, Poljaki, Čehi, Francozi, Jugoslovani idr. Z očetom, starejšo sestro in bratom se nisem dosti videval, morda enkrat ali dvakrat na mesec. Mama pa je ostala pri nas v taborišču: zaposlena je bila v kuhinji.

Leta so minevala, čas pa je prinašal svoje. Kar precej smo vedeli o tem, kar se je dogajalo v domovini. Prišlo je leto 1945, mesec april. Prihrumeli so ruski tanki in vojaki; nemška vojska je že nekaj dni bežala pred njimi. Nemške domačije so ostajale prazne – kot nekdanje naše. Tudi vsa esesovska elita in naš Lagerführer (vodja taborišča, op. 1.) so zbežali. Ostali smo le »auslenderji«. Ko so ruski vojaki ugotovili kdo smo in od kod, so nam dali vodiča in nas peš in z vozovi napotili proti Jugoslaviji. Bilo je grozno: povsod je gremelo in gorelo. Večkrat smo se morali poskriti v kleti. Do Banata smo potovali 14 dni, tam pa smo čakali še nekaj tednov.

Junija leta 1945 smo končno le prišli domov, kjer je bilo vse opustošeno, zaraščeno in prazno. Lačnih ust je bilo precej, hrane pa nobene in začeti je bilo treba znova. Bili so težki dnevi, a je bilo kljub temu lepo, saj smo zopet hodili po svoji zemlji.

TRISTO BORCEV, pokopanih na tem partizanskem grobišču na Vojskem, je padlo ob zori svobode, 1. 4. 1945. Ko smo bili 24. 6. 1978 na svečani otvoritvi prodajalne na Vojskem nad Idrijo, smo z domačimi obiskali te grobove. – Foto: Jaro Novak

Z razstave v galeriji Kompas

Alenka Malenšek – M-Velepkeskrba, TOZD Grosist

Dežela smehljaja na batik

Te dni se je v galeriji Kompas, na Titovi 12 v Ljubljani, predstavil Rado Malenšek s samostojno razstavo tajske folklorne. Razstava slik na svili, v batik tehniki, je bila odprta do 28. junija.

Ko stopiš v razkošje svilenega batika, začenaš razumeti sinonim Tajske – Dežela smehljaja. Pred teboj zaživi tajska folklor z vso svojo gracionostjo gibov in s pestrostjo nacionalnih glasbil. Iz vsebine večine slik pa pronicata Ramajana, tajska klasična drama, v vsej svoji sorodnosti s prastarim indijskim epom.

Tu je Rama, sin kralja iz Ayudhyje, junak, ki se bori proti Assuri, kralju iz Lanke, in na koncu tudi zmaga.

»Vse te slike so podoba ene same sibmoličke,« mi je povedal ljubitelj daljnega Siama, Rado Malenšek. »Skozi prizmo njune borbe se bije boj med dobrim in zlom, med svetlobo in temo, med pravico in krivico, boj, ki je že kar moto tajske religije. Tu je Hanuman, najpoguj-

mnejši Ramin vojščak in rešitelj Site, Ramine princeze. Z njim in s Sito, Rama simbolizira svet – svet dobrega, svetlega in pravičnega, svet, obsojen na nenehni boj s temo, s krivico in z zlom, ki so simbolizirani v Lanki in njegovih bojevnikih.«

Rado Malenšek že dalj časa opremlja slike, grafike in renesančna ogledala. Kot invalidski upokojenec je v tem honorarnem delu našel novi smisel svojega življenja. Ta smisel pa je dopolnjeval s potovanji po svetu. Predvsem se je želel naučiti skrivnostne opojnosti Daljnega vzhoda. In tako se je leta 1974 odločil za polet v Indijo.

»Kot otrok sem si to deželo predstavljala kot Indijo Koromandijo, v kateri teče med in mleko in želel sem si videti vsa njena čudesa, ki

sem jih dotlej gledal le po televiziji.« Toda svojega poželenja po spoznanju Daljnega vzhoda ni potešil z obiskom Indije. Gnalo ga je naprej, na Tajsko, kiga je svojo pravično ljubkostjo tako prevzela, »... da sem postal melanholičen in sem jokal.« Del bogastva, ki ga je videl in občutil, je prinesel domov in ga Ljubljancem tudi razstavil.

»Ponosen sem na to razstavo,« je povedal nekdanji tehnični vodja Moderne in Narodne galerije v Ljubljani. »Z njo prinašam obiskovalcem vzhodnjaški temperament, folkloro ljudstva, prežetega s svobodo ljubezni; prinašam Deželo smehljaja, ki ji je moto religije boj med dobrim in zlom. Razstava pa je tudi sad mojega dolgoletnega ustvarjanja, mojega dela, ki me osvobaja. Vsaka slika je pripoved, ki ji je treba dati dokončno obliko, kot človeku obleko, da spregovori in se predstavi v vsej svoji celoti. To dajem slikam, ko jih opremim.«

Ob njenem spominu

Po težki bolezni je pretrgana nit življenja dolgoletne sodelavke Pepce Zanoškar. Še zdaj ne moremo prav doumeti izgube in praznine, ki je nastala v kolektivu, posebej pa še v trgovini, v kateri je bila poslovodkinja.

Zanoškar Pepca se je rodila pred 52 leti v Ljubljani. Izučila se je za trgovski poklic. Po voj-

ni je delala kot trgovka in poslovodkinja pri NAPROZI (Nabavni prodajni zadrugi), poslovodnica na Dolenjski cesti, premeščena pa je bila v poslovodnico na Šmartinski cesti. Službovala je v takrat organiziranih rajonskih zadrugah in kasneje na upravi trgovskih podjetij, iz katerih je nastal Mercator.

Za svoje neutrudno delo je bila poslana na strokovno izpopolnjevanje, po vrnitvi leta 1964 pa je prevzela delo in novo izgrajeno samopostrežno trgovino v Gerbičevi ulici uspešno vodila vse do svoje prerane smrti.

Svoje strokovno znanje in delovne izkušnje je prenašala na mlajše sodelavke. Ni poznala počitka, tudi ne v času bolezni; prihajala je v trgovino in pomagala pri delu v prepričanju, da se bo kmalu vrnila v kolektiv, saj bolezen ne more trajati večno.

Delovala je tudi na družbenopolitičnem področju. Zavedala se je, da poklic, ki ga opravlja, ne more biti izoliran. Vedno

je bila v stiku s potrošnikom, pomagala pa je tudi pri odpravljanju problemov v krajevni samoupravi. Bila je članica ZK, opravljala je funkcijo predsednika DS takratne delovne organizacije Emona v sestavi Mercatorja, ter razne druge dolžnosti kot članica v komisijah in svetih.

Delu v Mercatorju je, po reorganizaciji v TOZD Dolomiti, ostala zvesta prav do zadnjega dne.

Človekove vrednote znamo včasih pravilno ceniti šele ob njegovi smrti. Zavedamo se, da smo izgubili tovarišico, vestno in prizadevno poslovodkinjo, družbenopolitično aktivno ženo in, mnogi med nami, dobro prijateljico. Pogrešamo njeno preudarno, z življenjskimi izkušnjami prežeto delo. Bolečino delimo z njenimi svojci in vemo, da je v kolektivu nastala praznina, ki jo bo težko zapolniti.

Med nami, v TOZD Dolomiti bo živela kot dobra in zvesta sodelavka.

Sodelavci

5. športne igre živilcev – Maribor 1978

Sonja Dolinšek – M-Slovenija sadje

Živilijada '78

10. junija so neopazno spolzele mimo nas letne športne igre delavcev živilske stroke, ki jih je organiziral mariborski INTES. Neopazno seveda za tiste, ki niso sodelovali. Žal moramo glavno krivdo naprtiti organizatorju, ki tako vidni organizaciji, kot je MERCATOR, ni poslal razpisa. Resnici na ljubo pa naj dodam, da so dovolili naknadno prijavo vsem Mercatorjevim delovnim organizacijam. Upoštevali so celo prijavo MERCATOR-SLOVENIJA SADJA, ki je prispela v Maribor en dan pred zbiranjem.

Splošna ocena letnih iger bi bila videti v telegrafskem slogu nekako takale: vreme – še kar, organizacija – povprečna, prizadevnost organizatorjev – velika, izvedba posameznih panog – slaba, zaključna razglasitev – solidna, tekmovalno vzdušje – napeto, izmenjava izkušenj – na dostojni višini; skratka – povprečno! V letu 1979 bo organizator letnih športnih iger DROGA iz Portorosa – upajmo, da bo njim šlo bolje.

Najbolje so se odrezali tekmovalci organizacij, ki so imele veliko predstavnikov. Skoraj za vsako športno panogo je bilo namreč možno dobiti točke že samo s tem, da je organizacija sodelovala s popolno ekipo. Posebej zanimivo je, da je bilo potrebno za nastop ekip v vseh disciplinah zbrati (brez rezerv) kar 68 tekmovalcev, kar je za večino organizacij že lepo število športnikov. 68 tekmovalcev je prijavil na to tekmovalstvo samo INTES – organizator. Marsikje pa se je zataknilo pri denarju, saj je kotizacija v višini 350 dinarjev na tekmovalca za sendvič, kranjsko, sokove, eventuelen prevoz na obe kegljišči in zaključno večerjo kado slana reč. EMONA, ki je na zimski živilijadi v Kranjski gori (kjer smo tudi sodelovali) v kotizaciji zajela stroške za dnevno karto, topel obrok, pijačo in slavnostni zaključek v hotelu Larix, pri izvedbi pa ni prihajalo do nikakršnih zapletov, je naračunala na tekmovalca le 250 dinarjev, kar je bilo bolj sprejemljivo in realno.

Zaradi visokih stroškov je tudi MERCATOR-SLOVENIJA SADJE skrčilo število prijavitelcev in rezultat je zato slabši, kot bi lahko bil. Navkljub vsemu pa se lahko pohvalimo, da smo sodelovali v namiznem tenisu, streljanju, kegljanju in krosu. Od 27 ekip smo, kljub skoraj najmanjšemu številu sodelujočih, v skupnem seštevku

vseh panog zasedli 22. mesto. Za realnejšo oceno pa naj povem, da je bil prvi INTES, ki je nastopil v vseh disciplinah, od 2. do 5. mesta pa so se uvrstili vsi tisti, ki so izpustili le eno disciplino. Skratka – kolikor več tekmovalcev je zastopalo delovno organizacijo, toliko več je bilo možnosti za uspeh. Od skupno možnih 12 panog smo nastopili v petih. Od vidnejših uvrstitev smo dosegli le eno, to je 2. mesto v namiznem tenisu pri ženskah, kjer sta Grudnova in Dolinškova vztrajali do finala, tam pa sta klonili pred zastopnicama EMONE. Vseeno pa omogoča mesto vicešampiona v naslednjem letu direkten vstop v tekmovalstvo, kar pomeni ugoden štart, hkrati pa tudi breme in odgovornost za uvrstitev. Zato si lahko samo želimo, da bo zastopstvo MERCATORJA na naslednji živilijadi močnejše, predvsem pa številnejše.

Isto velja za zimsko živilijado, saj smo bili na Črnem vrhu priča zagriženim bojem dobrih smučarjev. Leta 1979 bo zimsko živilijado organizirala DOBRINA iz Celja in to na enem od štajerskih smučišč.

Tekmovalstvo resda ni edini način rekreacije, prinaša pa v telesnokulturno dejavnost novo dobrotno – povezovanje delavcev iz različnih DO. Čeprav merijo moči med seboj Micke, Francke, Jožeti in Janezi, se med seboj le pogovarjajo: »Ti, a pri vas tudi skladiščite robo od zunanjih?« – »Kako pa imate urejeno letovanje?« – »Koliko regresa boš dobil?« – »Od koga pa nabavljate gajbice in kozarce?« – »Koliko pa vas je v podjetju... itd., itd. Izmenjava izkušenj, spoznavanje, ki vodi k sodelovanju in osveščanju neposrednih proizvajalcev. In ko se Jože pohvali, da je v kegljaški ekipi, se Jaka takoj spomni, da je bil svojčas boljši in se zapodi na bližnje kegljišče, kar mu sicer sploh ne bi padlo na pamet. Taki pač smo.

Pa srečno na Mercatoriadi 1978!

KAJ POTREBUJE KOŽA PO SONČENJU IN KOPANJU?

DELIAL APRES pomeni za kožo idealno nego po izdatnem sončenju. Kožo pomirja in hladi, ji dovaja potrebno vlažnost in jo ohrani gladko in prožno.

DELIAL APRES je na voljo kot mleko za telo in krema za obraz, za hitro osvežitev obraza pa še DELIAL APRES maska s kolagenom v obliki pene.

IZDELUJE BAYER
PHARMA JUGOSLAVIJA
LJUBLJANA

Za za brezskrbno sončenje je potrebno zanesljivo zaščitno sredstvo – DELIAL. Po uporabi Delialovih preparatov koža hitro ogori in postane mehka kot zamet. Dobi tudi prijeten, osvežujoč, značilen vonj po Delialu. Preparati Delial z zaščitnimi faktorji 2 do 6 so primerni za vse vrste kože, za vsak letni čas, za sončenje ob morju, v nižinah ali planinah.

IZDELUJE BAYER
PHARMA JUGOSLAVIJA
LJUBLJANA

NE DOVOLITE, DA BI VAM KOMARJI POKVARILI POLETNE VEČERE!

Človek se je v vseh časih trudil, da bi se tako ali drugače obvaroval hude poletne nadloge – komarjev. Danes imamo insekticide, ki v zaprtih prostorih prav učinkovito uničujejo mrčes, a jih na prostem skorajni mogoče uporabiti. Zunaj človeka zanesljivo varuje preparat, ki ga lahko nanese kar na kožo.

Strokovnjaki znanega podjetja BAYER so pridobili preparat, ki s svojim vonjem odganja mrčes, pri nas pa ga izdeluje BAYER PHARMA Jugoslavija v Ljubljani. Imenuje se AUTAN.

Če AUTAN nanese na kožo – noge, roke, obraz, – nas varuje več ur pred piki komarjev in drugega mrčesa. Raziskave na Higienskem inštitutu graške univerze so pokazale, da AUTAN varuje tudi pred nevarnimi klopi, vendar se moramo v gozdu pogosteje namazati z njim. AUTANOV vonj, ki je za ljudi prijeten, je mrčesu tako zoprno, da beži pred njim.

AUTAN dobite v lekarnah, drogerijah in blagovnicah kot raztopino, mleko ali spray. Novost pa predstavlja AUTAN v praktični stički embalaži, ki je tako majhen, da najde prostor v vsakem žepu.

AUTAN ne draži kože, zato je primeren tudi za občutljivo, otroško kožo.

IZDELUJE BAYER
PHARMA JUGOSLAVIJA
LJUBLJANA

Mladi umetniki v počitniškem domu v Dajli

Suzana Modrijan – M-Velepreskrba, TOZD Grosist

Otroci premagali deževje

Zapis o dogodku, ki priča, kako iznajdljivost in domišljija uspevata osončiti celo slabo vreme na dopustu.

Veliki umetniki ne razstavljajo samo po modernih galerijah, ampak tudi po gradovih, kar daje njihovim slikam še posebno svečan okvir. Dajla, ki je že tako znana po Mercatorju, je pravkar zaslovela tudi po mladih Mercatorjevih umetnikih: ti so med 11. in 18. junijem priredili v graščini podobni počitniškem domu razstavo, ki ji ni para.

Medtem, ko so se mame, očete, tete, strici in vrli Tone Stančič, šef magazina in pijač, dolgočasili vsak po svoje (znano je, da je bil ta teden

deževen in hladen), so otroci risali. Aleksandra, Aleš, Andrej, Domen, Igor, Martina, Petra in Tadej, ki jim je bilo slabega vremena sicer prav malo mar, so sklenili, da bodo Mercatorjevim odraslim dopustnikom priredili likovno razstavo in jih s tem vsaj malo razvedrili – pod vodstvom amaterske mentorice Suzane, ki jih je založila z najpotrebnejšim, se pravi s papirjem (odpadnim, iz Mercatorjevega Elektronskega centra) in s flomastrji različnih barv. Risanja se je lotila tudi sama, saj je z večimi zamahi otro-

kom upodobila nekaj oseb iz pravljičnega sveta, ki so jih oni potem živahno pobarvali.

Slike, ki so jih razstavili na štirih ogromnih zelenih ping-pong deskah, so bile originalne, vse izpod flomastrvoj omenjenih osmih umetnikov. Teme, ki so si jih izbrali, so bile najrazličnejše. Tako smo videli pse, grablje, sončnice, morje, pograd, hiše, vsakovrstne ljudi in druga živa bitja ter sonce, sonce in še sonce... Kaj bi še naštevali, slike imamo v arhivu in si jih lahko sami ogledate.

Žirijo, ki je podelila nagrade, je sestavljal en sam član, tovariš Stančič, ki se je po ogledu razstave in temeljitim premisleku (ne da bi se pustil vplivati od staršev ali že ome-

spremembe, ki bi jih lahko imenovali obrambnostne in so posledica delovanja visokega krvnega pritiska na notranjo plast žilne stene. V žile se začno odlagati razni presnovki, predvsem apnenec, maščobe in holesterol. Končni rezultat tega procesa je zmanjšanje prožnosti žilnih sten, ki postanejo trše in se dodatno zožijo. Ko se nabere večja količina teh presnovkov, utegne priti do popolne zamašitve. Tkiva, ki ne dobivajo več krvi, odmrejo. Če se to zgodi v življenjsko važnem organu, so posledice zelo hude. Zgora žile v srcu povzročijo hudo okvaro, ki ji pravimo miokardni infarkt in utegne biti v hipu smrtna. Zgora možganske žile se kaže z bolezensko sliko, ki ji pravimo možganska kap. Zgora žile na spodnji okončini je vzrok za nastanek gangrene (odmrte tkiv), ki nam je ne uspe pozdraviti z nobenim zdravilom in zahteva odstranitev (amputacijo) okončine.

Malokdaj utegne telo popraviti vse posledice take zapore žile. Pogosto so posledice tako hude, da bolnik ostane trajni invalid. S sodobnim zdravljenjem pa moremo do neke mere in na nekaterih organih zmanjšati posledice zamašitve žil in nam danes uspe že znaten odstotek bolnikov vrniti v delovni proces, večsah celo na prejšnje delovno mesto. Kljub temu, da lahko že zmerno zvišan krvni pritisk povzroči hude okvare na srcu, ledvicah in možganih, lahko traja visok krvni pritisk večsah dolga leta, ne da bi te organe huje prizadel. To je velika izjema in zato teh redkih primerov ne kaže upoštevati pri naših načrtih zdravljenja bolnikov z visokim krvnim pritiskom.

Kolikšen naj bo normalni krvni pritisk?

V prejšnjih desetletjih se je ukoženin domneva, po kateri naj bi bila zgornja vrednost pritiska toliko nad 100, kolikor je bolnik star. Bolnik, star 70 let, naj bi imel zgornji pritisk 170. Preravne zadnjih let pa so takšna gledanja ovrgele. Kaj pravzaprav povedo številke, s katerimi izražamo krvni pritisk? Označimo ga z dvema vrednostima: zgornji (sistolni) pritisk izmerimo v hipu, ko srce potisne kri v žile, spodnji (diastolni) pritisk pa po ve, s kolikšno silo kri pritiska na steno žil v času, ko je srčna mišica ohlapna.

Za merjenje krvnega pritiska uporabljamo aparate – sfigmomanometre. Aparat sestavlja: navpično stoječa steklena graduirana cevka, ki ima na dnu rezervoar z živim srebrom. Cevka je spojena z elastično manšeto, ki jo pri meritvah pritiska ovijemo okrog nadlahti. S črpanjem zraka iz gumijaste bučke v manšeto pritisk v njej naraste, vzporedno pa naraste tudi višina živnega srebra v stekleni cevki. Brž ko sta pritisk v manšeti in pritisk krvi v žili enaka, slišimo s slušalko v komolčnem zgibu zvok utripalnice. To je zgornja vrednost krvnega pritiska. Vrednost spodnjega pritiska pa zabeležimo, ko ob spuščanju zraka iz manšete zvoka utripalnice več ne slišimo.

Poleg navedene oblike merilnika krvnega pritiska uporabljamo še druge, od katerih se je za domačo rabo najbolj obnesla tista z manometrom v obliki ure (sfigmomanometer na aneroid).

Po obsežnih statističnih raziskavah so strokovnjaki prišli do zaključka, da je za odraslega člove-

njene mentorice) soglasno odločil, da bo prve nagrade podelil vsem osmim razstavljalcem.

Naj omenim, da je bila razstava tudi po tehnični plati odlična: slike so (s pomočjo selotejpa) držale kot pribite, bile so pod streho, tako da jih noben dež ni dosegel, steno oziroma zid (razstavni prostor je bil na planem, pod balkonom) pa so krasili pisani balončki, ki so bili potem, ko smo razstavo zaprli, žal, neuporabni – vsi po vrsti so se razleteli.

Medtem ko so ob otvoritvi razstave otroci pripravili umetniški program (zapeli so o Hudi mravlji in o Žogici Marogici), je zaključek minil skorajda malo boleče. Pobrali smo slike in – konec. Kaj naj bi drugega, slej ko prej bi se kdo spomnil (kakšna neumetniška duša), da hoče igrati ping-pong.

Nagrade je bilo treba priskrbeti iz Novega grada. Vseh osem nagradencev je dobilo pisane plastične balinčke, s katerimi pa se ne bodo samo igrali – če jih kaj poznam – ampak jih bodo ob prvi deževni priložnosti tudi upodobili.

ka srednjih let najprimernejši krvni pritisk 120/80 mmHg (milimetrov živnega srebra – Hg – iz latinske besede Hydrargyrum, kar pomeni živo srebro). Krvni pritisk navadno zdravniki imenujemo RR (po začetnicah priimka italijanskega zdravnika Riva Roccija). Idealen krvni pritisk naj bi bil celo nekoliko nižji, okrog 110/75 mmHg. Škodljivi učinki sistoličnega krvnega pritiska se začno zanesljivo kazati, če je ta vrednost nad 140 mmHg. Pri teh vrednostih je škodljivost sicer še majhna, čim višji pa je pritisk, tem huje so posledice in pri vrednosti 180/100 so že velike.

Visok krvni pritisk zanesljivo skrajša življenje ker pospeši nastanek bolezni srca, možganov in ledvic, ker pospešuje razvoj arterioskleroze žil teh organov. Škodljivo delovanje visokega krvnega pritiska na žile je še večje, če se mu pridružijo nekatere bolezni, bolezenska stanja ali razvade, ki jih imenujemo dejavnike tveganja (rizične faktorje). To so v prvi vrsti povečana količina maščob v krvi, kajenje, sladkorna bolezen, debelost in povečana količina sečne kisline v krvi.

Število ljudi, ki zbolijo zaradi posledic visokega krvnega pritiska, je v tehnološko razviti družbi zastrašujoče. Zato ne preseneča, da se je razmahnil boj proti temu zlu. Svetovna zdravstvena organizacija daje boju proti tej bolezni tudi v letošnjem mednarodnem dnevu zdravja mesto, ki mu pripada. Tudi pri nas je temu cilju posvečeno vse leto.

Streljanje na glinaste golobe

Anica Perko – M-Panonijska, TOZD Zaščita Kidričevo

Naš član republiški prvak

Na republiškem tekmovanju v streljanju na glinaste golobe, ki je bilo 3. in 4. junija 1978 na strelišču v Hajdošah pri Ptuj, je ekipa Mercator – Panonija Ptuj zasedla 1. mesto, član naše ekipe Rožmarin Janko pa je postal republiški prvak.

Na tekmovanju je sodelovalo 7 ekip oziroma 41 tekmovalcev. Organizator in tehnični izvajalec tekmovanja je bila Strelska zveza Ptuj, ki je težko in odgovorno nalogo uspešno opravila.

Rezultati ekipno:

1. mesto: Mercator – Panonija Ptuj
 2. mesto: Olimpija Ljubljana
 3. mesto: Svoboda Sežana
- Rezultati posamezno:
1. mesto: Rožmarin Janko (Mercator – Panonija)
 2. mesto: Sotler Marjan (Svoboda)
 3. mesto: Štemberger Dani (Svoboda)

Vsi tekmovalci, ki so na tem tekmovanju zadeli 85% golobov, so sodelovali na državnem tekmovanju, ki je bilo 16., 17. in 18. junija v Banja Luki.

Letošnja akcija svetovne zdravstvene organizacije

Dr. Boris Cibic – specialist internist

Visok krvni pritisk

Letošnji svetovni dan zdravja je posvečen skrbi za odkrivanje in zdravljenje bolnikov z visokim krvnim pritiskom, saj je bolezen razširjena po vsem svetu. Upravičeno lahko domnevamo, da je te bolezni veliko tudi med našimi delavci. Zato podpiramo akcijo Zdravstvene organizacije in objavljamo prispevek dr. Borisa Cibica kot pobudo za povečano skrb tej bolezni.

Živimo v delu sveta, ki ga ne puščajo več bolezni zaradi pomanjkanja hrane, epidemije tifusa, kolere in drugih nalezljivih bolezni. Prvotnemu navdušenju, da bo z izkoreninjenjem teh bolezni rešen bistven zdravstveni problem sodobnega časa, je kmalu sledilo iztrevljenje ob ugotovitvi, da v vseh ekonomsko dobro razvitih državah vznikajo nove bolezni, ki nastopajo v velikem obsegu in jih zaradi tega imenujemo epidemije, čeprav ne v pravem pomenu besede.

Predvsem gre za bolezni srca in ožilja, katerih je v velikem odstotku kriv visok krvni pritisk. Od tod čedalje večje zanimanje za preprečevanje in za zgodnje odkrivanje bolnikov z visokim krvnim pritiskom ter za zdravljenje te bolezni.

Bolezen je razširjena po vseh celinah in ni rase, naroda, družbene skupnosti ali verske sekte, pri kateri ne bi odkrili ljudi s to boleznijo. Bolezen je sicer pogostejša pri nekaterih narodih in morda pri nekaterih poklicih. Ker v svojem začetku in več let ne povzroča nobenih težav, jo navadno odkrijemo šele v napredovalnem stadiju, ko so že nastopile njene komplikacije. Zato ne preseneča, da je po vsem svetu dobra polovica bolnikov z visokim krvnim pritiskom, pri katerih bolezni še niso odkrili.

Naše bližnje naloge

Z nekaterimi prispevki želimo seznaniti širšo javnost s problematiko visokega krvnega pritiska, pri njej zbuditi zanimanje in jo pridobiti za aktivno sodelovanje v boju proti tej bolezni.

Boj proti visokemu krvnemu pritisku bo uspešen, če se bo zanj v prvi vrsti zavzel bolnik, ki lahko pri tem zdravljenju oziroma pri preprečitvi bolezni največ opravi sam. Velika teža dela pade tudi na praktičnega zdravnika, ki bolniku daje navodila.

Visok krvni pritisk ali – kot mu zdravniki pravimo – hipertenzija je nekaj desetletijni več pojav, ki bi ga imeli za spremljevalca starosti in arterioskleroze in proti kateremu ne moremo storiti kaj bistvenega. To je ena najpogostejših in najnevarnejših bolezni odraslega človeka in komplikacije visokega krvnega pritiska so eden najpogostejših vzrokov smrti.

Visok krvni pritisk je prava epidemija našega časa, ki v primeri z nekdanjimi dalj časa poteka tiho in potuhnjeno. Prav zato ostane bolezen tleno časa neodkrita. Ker lahko s pravočasnim doslednim zdravljenjem zelo izboljšamo slab

naravni izid bolezni, moramo njeno puščanje vsekakor omejiti oziroma zaustaviti.

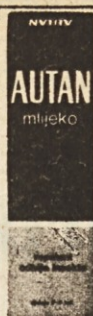

Resnost problema označuje dejstvo, da bolezen ogroža vse starosti, zlasti odrasle moške in vse plasti naše družbe, ter grozi tudi našim mlajšim. S tem preneha biti bolezen samo zdravstveni in znanstveni problem, temveč postane vprašanje vse družbe, z resnimi človeškimi in gospodarskimi posledicami.

Krvni pritisk – kaj je to?

Vsak ima svoj krvni pritisk, to je pritisk krvi na stene arterij – žil (utripalnic). Pri vsakem srčnem utripu doseže krvni pritisk majhen vrh, ki mu sledi, ko se srce spet razširi, majhen padec. To se zgodi 60–80 krat v minuti. Krvni pritisk se spreminja od trenutka do trenutka. Ko spimo ali ko smo mirni, je najnižji. Brž ko se razburimo ali delamo, poraste. Za vzdrževanje pravega pritiska v žilah je potrebno redno delo črpalke – srca. Srce poganja kri po telesu z določeno silo, brez večje škode zase.

Ko postanejo žile s staranjem trše in manj voljne ter se nekoliko zožijo, poraste v njih upor. Srce premaguje ta nekoliko večji upor z večjim delom. Zaradi še ne v celoti dognanih vzrokov se pogosto zgodi, da se začnejo žile ožiti že v mladosti, predvsem drobne žile (arteriole). Zmanjša se količina krvi, ki lahko preteče skozi nje. Proti nevarnosti, da bi tkiva odmrla zaradi pomanjkanja kisika, se samodejno poveča potisna sila srca, ki skuša premostiti oviro. Pride do zvišanja krvnega pritiska; ta porast pa je trajen in velik ter je vzrok za bolezen, v katero so tokrat uprte naše misli. Zvečan upor v žilah je vzrok, da mora srce črpati z vedno večjo silo. Ob tem se srčna mišica postopno zdebela. Srce utegne premagati upor v ceveh do neke meje in le za določen čas. Pri tem se veča. Pravimo, da je razširjeno. Čim večja je ovira, tem večja sila je potrebna za zadostno dovajanje krvi in kisika v tkiva in organe. Postopno pa začne srce pešati in končno opeša.

Naraščanje upora v žilah utegne srce premagovati leta dolgo, ne da bi bolnik imel pri tem kake motnje. Morda se večsah nekoliko zadaha pri večjih naporih. Brž ko začnejo rezervne sile srca popuščati, začne upadati tudi bolnikova zmogljivost za delo: zadaha se že pri majhnih naporih. Pa ne samo to! Ves čas trajanja visokega krvnega pritiska se v žilah odigravajo bolezenske

	GROBO DOM. SUKNO	A	METLA	SREDST. PROTI BOLEČINI	SESTRIN MOŽ	MESTO V KOREJI	DEBELA VRVICA, MOTVOZ	GLAVNO MESTO JEMENA	VNETJE SLUZNICE	NAJ-LEPŠI MESEC V LETU	CELZIJ	PROIZVAJALEC	
	KAČA VELIKANKA				GLAS TROBENTE						2. SOGL.	DELIALA	
	GLAVNO MESTO NIZO-ZEMSKO												
	RIMSKA 500	STEKL. CEVKA										AVTONOMNA POKRAJINA	
							PREDPONA					TUJA IN NAŠA ČRKA	
SOVJET. ZVEZA			NEUMEN			UKANA		POLMER			MOŠKO IME		
			TRUPLO								2. ČRKA		
OBROKI, DELEŽI									GOSTILNIČAR PO DOMAČE				
KRAJŠA ZNANST. RAZPRAVA					NAŠI RAZGLEDI ZNAMKA ŽEN. NOG.				AMERISKI VESTERN	ZIDAR IZTOK	KOMUN. PARTIJA ITALIJE		
KRAJ PRI LJUBLJ.			LITER		SPRIČEVALO						AFRIŠKI VELETOK	HORVAT KAROL	
			SMER, ULICA (ITAL.)										
TVARINE					PORCEL. GLINA							1. IN 4. SAMOGL.	
					AFB. DRŽAVA								
TONE ČUFAR			RIMSKA ENA		METER		NAPA BREZ 1. A			RIMSKA ENA		RADO MURNIK	
			SOLMIZ. ZLOG		PRISLOV							SVETOPIŠ, OSEBA	
LJUBLJ. TOVARNA ZAVES							KRATICA NARODNO OSVOBOD. GIBANJA V GRČIJI			MESTO V PERUJU			
										OKAMEN. SMOLA			
OSEB. ZAIMEK			100 m ²				MATERIAL ZA GNOJENJE					ZDRUŽ. ARAB. REPUBL. TROPSKA OVIJALKA	
							2. ČRKA						
ZNAK ZA KEM. PRVINO JOD			EKSPLOZIVNO TELO		MESTO V BIH				ODD. RIM. KONJENICE				JOD
									ETUI				
TV NAPOVEDOVANKA					12. ČRKA		TURIST. AGEN. MORSKA ŽIVAL						2. SAMOGLASNIK NIČ
SESTAVILA: MAJA HOČEVAR	10. IN 21. ČRKA				ORGAN. VIDA			REDKO ŽEN. IME				ZNAMKA ITAL. KAMIONOV	
	2 x "Z"				KATJA ČUK			TROPSKI LENIVEC				TO JE	
						RIMSKA ENA		TROP. RASTL.					AVTOMOBILSKA OZNAKA NORVEŠKE
								NETTO					NULLA
									PREDEL				

NAGRADNA KRIŽANKA »BAYER PHARMA«

Rešitev nagradne križanke BAYER PHARMA pošljite v kuverti, na katero pripišete DELIAL, na naslov: SOZD Mercator, Ekonomska propaganda, 61000 Ljubljana, Breg 22, najpozneje do 14. julija.

Izrebrali bomo pet reševalcev, ki bodo prejeli nagrade Bayer Pharme Jugoslavija, Ljubljana.

Izid žrebanja nagradne križanke Mercator

Vse kaže, da je bila križanka v majski številki glasila precej trd oreh, saj smo prejeli le 227 rešitev. Ali pa so se vam morda zdele objUBLJENE nagrade preskromne?

Izrebrali smo deset pravih rešitev. Komplet značk dobijo:

- Nevenka Hercigonja, Cesta krških žrtev 12, Krško (Mercator - Preskrba)
- Franc Urbanc, Aškerčeva 3, Ljubljana

(Mercator - Velepreskrba, TOZD Grosist)

- Elo Obrekar, Glavni trg 12, Novo mesto

(Mercator - Velepreskrba, TOZD Standard)

- Irena Šavle-Pamič, Titov trg 3, Postojna

(Mercator - Nanos, DS Skupne službe)

- Pavle Lopert, Kobilje 14, Dobrovo

(Mercator - Univerzal)

- Marjan Zavodnik, Aškerčeva 3, Ljubljana

(Mercator - DS SOZD, sektor za AOP)

- Venčeslav Černač, Selce 19, Pivka

(Mercator - Nanos)

- Fani Leskovšek, Aškerčeva 3, Ljubljana

(Mercator - Velepreskrba, TOZD Grosist)

- Dani Kardon, Bife Rudnik - Plaznik, Hrastnik

(Mercator - Hoteli-gostinstvo, TOZD Jelka)

- Dragica Primožič, prodajalna Sostro

(Mercator - Rožnik, TOZD Golovec)

Nagrajenke in nagrajenci lahko dobijo nagrade v uredništvu glasila na Gorupovi 5 v Ljubljani.

Pravilno rešena križanka je da la tale gesla:

SOZD MERCATOR LJUBLJANA, PEKARNA, STEKLO, SPECTRUM, GROSUPLJE, KZ CERKNICA, NANOS POSTOJNA, KONDITOR.

Poročilo za mesec maj

Kadrovska služba DS SOZD

Prišli - odšli

DO oz. TOZD	PRISLI	ODSLI
DELOVNA SKUPNOST SOZD	Selan Janez Dostal Samo Kenk Ljubomir Godnič Majda Strupi Julija Zalar Stefanija Gabrijelčič Majda Husič Fatima	Indihar Milena Tomšič Franciška Đurđević Spomenka
MERCATOR-ROŽNIK Delovna skupnost	Koncilija Marija Gorjanc Borut Omahen Vladimir	
Dolomiti, Ljubljana	Berdnik Nada Malovrh Nada Arhar Berta Rupnik Marta Turk Dragica Lopert Silvester	Rupnik Mojca Zalar Marija Koprivec Marija Kavčič Helena Kutnar Angelca Kržič Slavka
Golovec, Ljubljana	Zavec Terezija Majhenič Albin	Barbič Franciška Štrukelj Rosanda Popovič Vida Frantar Kristina Derniković Olga Izlakar Milan
Grmada, Ljubljana	Frantar Kristina Gomboc Marjeta	Ovčar Nada Tkalec Biserka Balkovec Anica
Metlika, Metlika	Suklje Jože	
Gradišče, Trebnje	Seničar Jana Blažič Alojz	Seničar Marjana Perpar Jelka Nadrih Marija
Preskrba, Trzic	Požun Ivanka	Krajnik Lucija
Jelka, Ribnica		Cebin Anton Vidovolj Marija
MERCATOR-VELEPRESKRBA Delovna skupnost	ni sprememb	
Hladilnica, Ljubljana		Zavbi Stanislav Goljuf Ivan
Investa, Ljubljana	Perc Stefanija	
TMI, Ljubljana	Vais Saša Vasić Radomir Pelc Rudi Bistrović Dragutin Pavlič Marija	Paunović Viktorija Abrašević Dušanka Jurinić Stjepan Genc Marija

Standard, Novo mesto	Vovk Franc Stojanović Drago Fenc Jožica	Nadu Franc
Trgopromet, Kočevje	Volf Branka	Jelenovič Marija Fajfar Poldka
Grosist, Ljubljana	Krsmanovič Peter Majer Rozalija	Husič Fatima Papež Franc Lisjak Anton Čarman Jože Jerše Minka Semprimožnik Marija
Steklo, Ljubljana	Povirk Slavica Vodopivec Ana	
MERCATOR-HOTELI GOSTINSTVO Kavarna-bar Nebotičnik, Ljubljana		Petrinjak Anđelki
MERCATOR-AGROKOMBINAT KRŠKO Delovna skupnost		Kolar Blaž
Trgovina - servisi, Krško	Ponikvar Gregor	
Vinogradništvo - kleti, Kostanjevica, Krško	Bečirevič Hamdija	
Sadjarstvo-poljedelstvo, Krško		Višak Barica
MERCATOR-KMETIJSKI KOMBINAT SEVNICA		ni sprememb
MERCATOR-SLOVENIJA SADJE, Ljubljana		ni sprememb
MERCATOR-CONTAL Delovna skupnost		ni sprememb
Conimex, Ljubljana		Marinković Milica
MERCATOR-NANOS POSTOJNA Delovna skupnost	Mozetič Anica Gilanović Ljiljana	Mozetič Anica Abram Lidija
Izbira, Postojna	Tomšič Iva Zenko Marija Pejić Radivoj Janković Nenad	Škapin Ivanka Fičur Ivanka
Industrijsko blago, Koper	Dilica Zdenko Ponikvar Darko	
Tovarna mesnih izdelkov Postojna		Rupnik Ivan
Grosist, Postojna	Akšamović Zdenka Pintarić Miomira Petkovšek Rajko	Šarić Miodrag

MERCATOR-EMBA, Ljubljana		Pajsar Marija
MERCATOR-SADJE ZELEJAVA, Ljubljana	Zorc Anton Kržič Gabrijel Košir Igor Tišler Miloš Lesjak Ervin Rozman Karel Rogina Janez	Huber Jože Merela Marta Mehle Veronika Jankovič Jožica Balban Slobodanka Stergar Rajko Bras Janko Omahen Vlado
MERCATOR-UNIVERZAL, Lendava		Časar Marija Gerenčer Rudolf
MERCATOR-SLOGA, Gornja Radgona		Lebar Jože Zver Stanislav
MERCATOR-ZARJA, Ormož	Horvat Josip Pauša Franc	Bohinec Stanko Kocjan Vera Luknjar Alojzija
MERCATOR-POTROŠNIK, Lenart v Slovenskih Goricah	Haložan Erna	Škrlec Anica
MERCATOR-STP, Hrastnik	ni sprememb	
MERCATOR-KONDITOR, Ljubljana	Roškar Stefanija Žikić Slavka Bradonjić Smilja Letojne Marija Rožanc Zdenka	Sternad Slavka Gomboc Marjeta
MERCATOR-PEKARNA GROSUPLJE	ni sprememb	
Skupaj	69	67

DO IN TOZD, KI NISO POSREDOVALE PODATKOV

Veleblagovnica Beograd
Spectrum, Ljubljana
MERCATOR HOTELI GOSTINSTVO Kavarna Evropa, Ljubljana
Ilirija, Ljubljana
Jelka, Hrastnik
Sremič, Krško
Cibes, Ljubljana
Preskrba, Portorož
Detalj, Buje
Opskrba, Čabar
Sadje Koper, Dekani
Avtomaterial, Koper
Trgovina, Rakek
MERCATOR-PANONIJA
MERCATOR-PRESKRBA
MERCATOR-KMETIJSKA ZADRUGA CERKNICA

Za Mercatoriado 234 ekip

Vsi zaposleni v SOZD Mercator z zanimanjem pričakujemo začetek predtekmovanj v okviru 1. športnih iger MERCATORIADA '78, katerih tehnični organizator je Mercator - Panonija Ptuj.

- kegljanje - 41 ekip
- balinanje - 5 ekip
- plavanje - 13 ekip
- šah - 19 ekip
- mini golf - 10 ekip
- pikado - 8 ekip
- vlečenje vrvi - 17 ekip

Nekoliko nenavadno je, da nekaj TOZD in celo DO za Mercatoriado ni prijavilo niti ene ekipe, čeprav bi po številu zaposlenih marsikatera od teh lahko sodelovala celo z več ekipami. Zakaj se dogaja to, ko vemo, da smo vsi zainteresirani za tako obliko rekreativnega športa, s katerim je povezano zblíževanje in spoznavanje ter razširjanje tovariških odnosov med delovnimi ljudmi v okviru Mercatorja?

Predtekmovanja bodo potekala od 20. 6., in sicer po regijah, iz katerih je največ prijavljenih tekmovalnih ekip v določeni panogi.

Prireditve finalnega dela tekmovanja, na katerem bo sodelovalo predvidoma približno 400 tekmovalcev in tekmovalk, bo potekala na športnih objektih Kmetijskega kombinata Ptuj, TOZD Ptuj-ske toplice. V času finalnega dela tekmovanja bodo tekmovalci prebivali v posebej zato pripravljenem taboru, kjer bo organizirano taborniško vzdušje.

Pripravljalni odbor se trudi, da bi Mercatoriada '78 kar najuspešnejše potekala in želi prijavljenim tekmovalcem in tekmovalkam obilo športne sreče.

Vsi zaposleni v SOZD Mercator z zanimanjem pričakujemo začetek predtekmovanj v okviru 1. športnih iger MERCATORIADA '78, katerih tehnični organizator je Mercator-Panonijska Ptuj.

Pripravljalni odbor Mercatoriade '78 je za to športno prireditve prejel precej prijav ekip in posameznikov za različne športne discipline, ki so zajete v tekmovalnem programu. Do sedaj je prijavljenih 222 ekip s približno 1100 tekmovalci, in to za:

- mali nogomet - 19 ekip
- rokomet - 6 ekip
- odbojka - 6 ekip
- tenis - 9 ekip
- namizni tenis - 23 ekip
- streljanje - 29 ekip
- streljanje na glinaste golobe - 50 posameznikov

Priprave na 30-letnico Mercatorja

Center za obveščanje

Počastitev delovnih uspehov

19. junija je bil v Hladilnici v Ljubljani sestanek predstavnikov delovnih kolektivov Mercatorja. Na njem so bili imenovani prvi nosilci nalog za pripravo praznovanja 30-letnice Mercatorja.

Predsednik odbora za organizacijo proslave je, po sklepu tega sestanka, namestnik generalnega direktorja, Vukadin Nedeljković, sekretarka odbora pa Vera Valant iz Mercator - Rožnika. Imenovan je bil še predsednik komisije za podelitev priznanj in odlikovanj, in sicer direktor TOZD Dolomiti, Ludvik Čampa. Poleg omenjenih bodo sestavljene še propagandna in tehnično organizacijska ter komisija za protokol.

Prireditve v počastitev jubileja naj po sugestijah političnih organi-

zacij zaznamujejo vse leto 1979, predvsem na športnem množično rekreacijskem področju, kamor bo vključeno veliko število delavcev, združenih kmetov, učencev in upokojencev. Tudi sama osrednja proslava naj bo predvsem proslavitev delovnih uspehov kolektivov.

Pri podeljevanju nagrad in priznanj ne smejo biti pozabljeni tudi nekdanji člani delovnih kolektivov Mercatorja. Zunanje obeležje proslav 30-letnice bo tudi posebna značka.

Ekonomska propaganda SOZD

Preselili smo se

Stari prostori ekonomske propagande na Gorupovi 5 so postali pretesni. Služba je dobi-

la nove naloge, pa tudi kadrovske se je okrepila. V novo urejenih, večjih prostorih bo delo lažje in prijetnejše.

Če nas boste potrebovali, nas poiščite na Bregu 22 (Cojzova hiša) ali pa pokličite po telefonu na številko 24-020.

Na brigadni konferenci, ki je bila 24. junija v Ljubljani, so se bodoči brigadirji seznanili s programom dela in interesnih dejavnosti ter izvolili brigadne organe. - Foto: M. Marinček

Mladinska delovna akcija »Istra '78«

Vasja Lenardič - M-Contal

Mercatorjeva zastava na delovišču

Mladina v sestavljeni organizaciji Mercator si je letos zadala veliko nalog, med drugim tudi, da bo organizirala mladinsko delovno brigado

Tako so mladinci sestavljene organizacije sklenili, da se pridružijo prizadevanjem in pobudi mladih obalno kraškega območja pri organiziranju mladinske delovne akcije za izgradnjo višinskega vodovoda na odseku Koper-Smarje. Odbor za izgradnjo višinskega vodovoda je pobudo mladine sprejel in v svoj program del vključil mladinsko delovno akcijo.

Mladina bo z organiziranjem akcije v zaledju obalnih občin pripomogla k razvoju tako kmetijske dejavnosti kakor tudi k zagotovitvi normalnih življenjskih pogojev prebivalcev krajev omenjenih območij.

S samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah in dolžnostih, načinu združevanja dela in sredstev ter nujni uporabi za pravo in izvedbo mladinske delovne akcije, ki je bil podpisan 9. junija, so podpisniki uredili medsebojne pravice in obveznosti in postavili temelj za izvedbo mladinske delovne akcije »ISTRA '78«. Samoupravni sporazum predstavlja konkretno obliko združevanja prostovoljnega dela mladih ter družbenih sredstev.

Mladinci, evidentirani za mladinsko delovno brigado Mercatorja, so se sestali 24. junija na brigadni konferenci. Tu so se seznanili s programom dela in interesnih dejavnosti ter izvolili brigadne organe.

Mladine brigadirje je na brigadni konferenci pozdravila predsednica

Mercatorjev brigadirski »horuk«

Stevo Došenović - M-Velepreskrba, TOZD Hladilnica

9. julija bo odšla v Šmarje pri Kopru prva mladinska delovna brigada mladih Mercatorja. Štirideset mladih bo v drugi izmeni akcije »ISTRA '78« gradilo vodovod.

Zakaj si mladi tako želijo na delovne akcije? Tam jih čaka prijateljstvo, tovarištvo, solidarnost, bratstvo, pesem, taborni ogenj... S svojim delom pokažejo svojo zavest do socialistične družbe in to so vrline, ki so neizmerljive. Vse to je razvidno tudi iz izjav mladih, ki se bodo te akcije udeležili.

Delavskega sveta SOZD Mercator, tovarišica Jasna Žagar, in poudarila, da je prostovoljno delo, za katerega so se mladinci odločili, v veliko pomoč celotni družbi in skupnosti, še posebno pa krajanom področnih naselij nad našo obalo, ki bodo dobili pitno vodo, ter da je delovna akcija tudi šola samoupravljanja ter kovačnica tovarištva. Tovarišica Jasna Žagar je posredovala tudi željo vse sestavljene organizacije, da bi brigadirji svoje kolektive in sestavljeno organizacijo predstavili pred celotno družbeno skupnostjo s svojim zreлим nastopom, delovnim elanom in tovariškimi vedenjem.

Tovariš Stevo Došenović pa je brigadirje seznanil s programom del in interesnih dejavnosti. Oba programa zajemata izhodiščne točke za ustvarjalni pristop in vključevanje slehernega brigadirja v življenje na akciji.

Program del za mladinsko delovno akcijo »ISTRA '78« obsega izkop jarka za vodovodno cev na odseku Koper (Tomos) - Smarje v dolžini 3700 m. Brigadirji bodo izkopali približno 5700 m³ zemlje in opravili 54 800 ur dela. Vsak brigadir bo moral na delovni akciji opraviti 95 ur ali izkopati 10 m³ zemlje. (Za en m³ izkopa in zasutja je potrebnih približno 9 ur dela). Skupno bo Mercatorjeva brigada opravila 3800 ur dela in izkopala 440 m³ zemlje na dolžini približno 260 m.

Bojan Šmid, M-Rožnik, TOZD Grmada:

»Z brigadirskim življenjem smo se seznanili že v MDA AST '77, ki je bila v občini Ljubljana Vič-Rudnik. Bil sem zelo navdušen. Odločil sem se, da bom šel vsako leto na MDA, saj s svojim delom pomagam k razvoju naše domovine.«

Edin Perviz, M-Rožnik, TOZD Grmada:

»Na MDA še nisem bil, vendar sem mnogo slišal o tovarištvu in prijateljstvu na teh akcijah. Zelo sem srečen, da bom predstavljal svojo delovno organizacijo na »ISTRI '78«.

Ali Bunjaku, M-Velepreskrba, TOZD Hladilnica:

»O MDA sem slišal le od prijateljev, ki so že bili na akcijah. Že dolgo sem si želel postati brigadir in šele zdaj se mi je želja izpolnila. Ta želja je bila tako velika, da sem se za akcijo odločil kljub temu, da imam ženo in dva otroke.«

Program interesnih dejavnosti bo zajel idejnopolitično usposabljanje in izobraževanje, tribune tekočih dogodkov v naselju, kviz tekmovanje, kino in gledališke predstave, izlete s kulturno-zabavno vsebino, športna srečanja, taborne obiske delovnih organizacij ter priložnostne prireditve.

Tovariš Stevo Došenović je pozval brigadirje, da obogatijo navedene programe zlastno aktivnostjo ter da naj se za to aktivnost tudi pripravijo. Tovariš Matjaž Marinček pa je brigadirjem prinesel željo Centra za obveščanje SOZD Mercator, da bi z delovne akcije sproti posredovali informacije o poteku delovne akcije in o dogodkih na njej.

V nadaljevanju so brigadirji oblikovali vodstvo brigade in izvolili za komandanta brigade Steva Došenovića, za njegovega namestnika Toneta Pekalja, za predsednika brigadne konference pa Bogdana Gerka. Brigadirji so se odločili, da bo za kulturo skrbela Vesna Pleško, za šport Robert Draksler, ekonom pa bo Zdravko Nagode.

Brigadirji bodo odšli na delovišče 9. julija, vrnili pa se bodo 30. julija. V tem času bo na delovišču mladinske delovne akcije še brigada šole za miličnike kadete iz Tacna, brigada mladine obalno kraške regije ter brigada mladine iz Kranja.

Zelja brigadirjev in delovnih ljudi SOZD Mercator je, da bi brigada izpolnila zastavljene cilje in pričakovanja.

Glasi delavcev in kmetov SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 3 - Izdaja Center za obveščanje SOZD - Uredništvo: Aškerčeva 3, Ljubljana; telefon 21-811, int. 98 - Ureja Uredniški odbor: Ivan Brečko, Slavka Damjanović, Dušan Dolinar, Anton Kočvar, Marjan Pogačnik, Nada Rihtar (predsednica) - Odgovorni urednik: Jaro Novak (telefon 23-424) - Tehnični urednik in lektor: Matjaž Marinček (telefon 21-488) - Tajnica redakcije: Danica Prosen (tel. 21-488) - Tisk ČGP Delo - Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov - Izhaja vsak zadnji petek v mesecu - Glasilo prejema brezplačno vsi delavci, kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojenci SOZD Mercator - Naklada: 11.000 izvodov.